

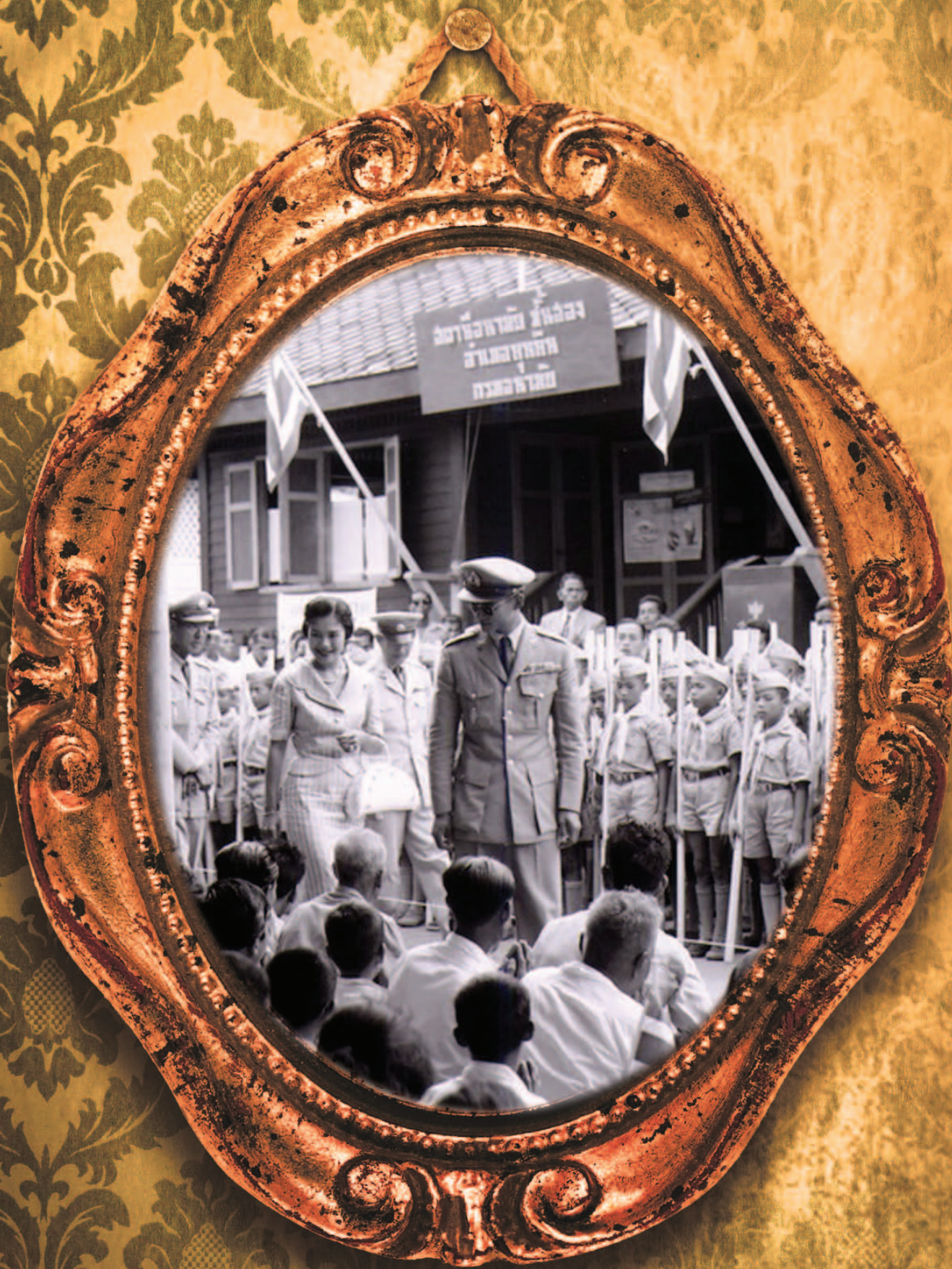
ประตูสู่อ่าวบ้านดอน เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์

มีด ที่พุนพิณ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และ
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จพระราชดำเนิน อำเภอพุนพิน ๒ ครั้ง

พุทธศักราช ๒๕๑๐

“อำเภอพุนพิน” เป็น **“เมืองเอกชั้นใน”** ซึ่งอยู่ติดกับอำเภอเมือง จึงเปรียบเสมือนประตูสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีความสำคัญยิ่ง... ด้วยมีความพร้อมในด้านความเป็นสังคมเมืองที่ทันสมัย เป็นศูนย์กลางของการคมนาคมขนส่งมวลชนของจังหวัด นอกจากนี้ ยังเป็นที่ตั้งของหน่วยงานด้านความมั่นคงของรัฐที่มีความสำคัญในระดับภาค อาทิ กองกำกับการตำรวจภูธรภาค 8 และกองบิน 7 ซึ่งมีฝูงบิน **“กริฟเพ่น”** **“เขี้ยวเล็บของกองทัพอากาศไทย”** และเป็นที่ตั้งของหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อท้องถิ่น อาทิ สำนักงานการประปา สำนักงานการประมง โรงพยาบาลต่างๆ สถาบันการศึกษาที่มีความทันสมัย และศูนย์การแสดงสินค้าขนาดใหญ่

มิเพียงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเมืองเอกชั้นในเท่านั้น หากอำเภอพุนพินยังมีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดและประเทศ ด้วยมีโบราณสถานที่ทรงคุณค่าอยู่หลายแห่ง และยังมีโบราณวัตถุที่เป็นหลักฐานยืนยันอย่างดีว่า ดินแดนแห่งนี้เคยเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมที่มีความเจริญสูงสุดมายาวนาน และยังเป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญของภูมิภาคนับตั้งแต่ยุคประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน

หากมองในด้านเศรษฐกิจ พุนพินถือเป็น **“ทำเลทอง”** ของโอกาสด้านการ

ประกอบอาชีพ ด้วยเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์ จึงเป็นแหล่งผลิตพืชพรรณธัญญาหารที่มีคุณภาพ อีกทั้งมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล ซึ่งเต็มไปด้วยป่าชายเลนที่สมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทยนับพันๆ ไร่ การประมงชายฝั่งจึงเป็นอาชีพที่สร้างรายได้สูงและมีความต่อเนื่อง อีกทั้งพุนพินยังเป็นที่ตั้งของแหล่งอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยางพารา และแปรรูปยางพารา โดยปัจจุบันนี้อำเภอพุนพินจัดเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่เทียบเท่ากับแหล่งอุตสาหกรรมที่จังหวัดสงขลาทั้งจังหวัด

จุดเด่นอีกประการหนึ่งก็คือ **“ภูมิปัญญาประชาชน”** ที่มีหลากหลาย และได้รับการพัฒนาสืบทอดมาช้านาน โดยชาวพุนพินสามารถนำภูมิปัญญานั้นมาต่อยอดสร้างเป็น **“สินค้า”** ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศมาหลายครั้ง บางชนิดยังชนะใจชาวต่างชาติจนกลายเป็นสินค้าส่งออกที่น่ารายได้เข้าประเทศมหาศาล และสร้างรายได้ให้ชาวพุนพินอย่างมากมาย จนหลายครอบครัวสามารถส่งลูกหลานให้เข้าเรียนจบปริญญาเอกได้โดยไม่ลำบาก นอกจากนี้ พุนพินยังถือเป็นแหล่งพุ่มพักบ่มเพาะความคิดของบุคคลที่มีชื่อเสียง และเป็นผู้ทรงคุณค่าในด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อจังหวัดและประเทศชาติ

หลายๆ ท่าน จนสามารถพูดได้ว่า พุนพินคือจุดกำเนิดของ **“เมืองคนดี”** อันเป็นที่มาให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชทานนามจังหวัด **“สุราษฎร์ธานี”** ไว้เพื่อเป็นที่ระลึกถึงคุณงามความดีของเหล่าข้าราชการ และบรรดาประชาชนผู้จงรักภักดีในพระองค์

ด้วยองค์ประกอบดังกล่าวมา อำเภอพุนพินจึงเป็นดินแดนที่ **“น่าอยู่ น่าศึกษา น่าสัมผัส”** มีความพร้อมที่จะก้าวเดินไปข้างหน้าเคียงคู่กับจังหวัดเพื่อไปสู่ความเป็น **“เมืองแห่งอนาคต”** ที่มีความเข้มแข็งยั่งยืนด้วยจุดเด่นของอำเภอที่สามารถผสมผสานความเก่าแก่อันทรงคุณค่ากับความทันสมัยของเมืองใหญ่ได้อย่างพอดีพอดี ซึ่งจะสามารถส่งเสริมจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการท่องเที่ยวอย่างหลากหลายในอนาคตต่อไป

นายธีระยุทธ เอี่ยมตระกูล
นายอำเภอพุนพิน
ปี พ.ศ. 2542-2546
ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2553-2555

จังหวัด “**สุราษฎร์ธานี**” อันมีความหมายว่า “**เมืองคนดี**” นั้น จัดเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศอย่างยิ่ง ด้วยเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีประชาชนมากด้วยศักยภาพมาช้านาน และยังมีสภาพทางภูมิศาสตร์หลากหลาย มีทั้งพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลมาก มีสัตว์น้ำและพืชน้ำเศรษฐกิจ มีภูเขาและป่าดิบชื้นอันเป็น “**บ้าน**” ของพันธุ์ไม้มีค่า สัตว์ป่านานาชนิด นอกจากนี้ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอันเป็น “**ของขวัญ**” ที่ธรรมชาติสร้างสรรค์ไว้อย่างงดงามมากมาย ทั้งที่เป็นเกาะสวรรค์กลางอ่าวไทยที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก อีกทั้งยังมีอุทยานแห่งชาติที่เต็มไปด้วยน้ำตกและถ้ำที่สวยงาม มีลำธาร และบ่อน้ำร้อนที่มีคุณค่าด้านสุขภาพ และยังมีแหล่งโบราณสถาน อันมีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของประเทศ ตลอดจนภูมิภาคเอเชียอาคเนย์หลายแห่ง จึงกล่าวได้ว่า “**สุราษฎร์ธานี**” เป็นจังหวัดที่มีความพร้อมในการเป็นชุมชนเมืองแห่งอนาคต และมีศักยภาพที่จะเป็นศูนย์กลางความทันสมัยของภาคใต้ตอนบน

ตลอดเวลาที่ผ่านมา คณะผู้บริหารจังหวัดสุราษฎร์ธานีในแต่ละยุคสมัย ได้วางแผนการบริหารจังหวัดโดยมีเป้าหมายที่จะคงสัญลักษณ์ความเป็น “**เมืองคนดี**” สมดังนาม

ที่ลั่นเกล้ารัชกาลที่ 6 ได้ทรงพระราชทานไว้ และเพื่อนำชาวสุราษฎร์ฯ ก้าวไปสู่ความเป็นจังหวัดที่เต็มไปด้วยความทันสมัยที่มากคุณภาพอย่างแท้จริง โดยเน้นการพัฒนาผ่านกิจกรรมท่องเที่ยวอันเป็นเครื่องมือที่ทรงพลัง โดยจัดให้มีกิจกรรมที่โดดเด่นแตกต่างกันไปตามลักษณะของกลุ่มพื้นที่ ดังเช่น “**อำเภอพุนพิน**” ซึ่งเป็นประตูสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น นับว่ามีความสำคัญต่อจังหวัดในฐานะที่เป็นอำเภอที่มีความพร้อม สามารถเป็นอำเภอนำร่องในการผลักดันยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวให้กระจายไปสู่อำเภอต่างๆ ของจังหวัด

ความโดดเด่นของอำเภอพุนพินนั้นถือได้ว่ามีลักษณะพิเศษ ด้วยเป็นการผสมผสานของความเป็นสังคมเมืองที่ทันสมัย มีความสะดวกสบายด้านสาธารณูปโภคและสาธารณสุขครบครัน มีห้างสรรพสินค้าที่ทันสมัยในระดับภูมิภาคเอเชีย มีศูนย์การประชุมและจัดแสดงสินค้าขนาดใหญ่ที่สามารถจัดงานระดับชาติได้ และยังเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของจังหวัด อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และธรรมชาติที่น่าสนใจ อาทิ แหล่งโบราณคดีเขาพระอาณนที บ่อน้ำร้อนท่าสะทอน และปายายเลนที่ตำบลลิเล็ดที่ได้รับการยกย่องจากองค์กรด้านการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในยุโรป ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติที่ควรมาศึกษามากที่สุด

แห่งหนึ่งในโลก อำเภอพุนพินจึงโดดเด่นในด้านการผสมผสานระหว่างเสน่ห์แห่งวันวาน วิถีชีวิตธรรมชาติ และความทันสมัยแห่งสังคมเมืองใหญ่ได้อย่างลงตัว

สุดท้ายนี้ ผมขอขอบคุณ คณะบริหารอำเภอพุนพิน ที่ได้จัดทำวารสาร “**มีดี...ที่พุนพิน**” ฉบับนี้ ซึ่งสะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการลงมือปฏิบัติงานให้ส่งเสริมและสอดคล้องไปกับแผนการพัฒนาจังหวัด อันเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการดำเนินการทำงานของหน่วยงานอื่นๆ และจะเป็นประโยชน์อย่างสูงสุดต่อชาวพุนพิน... ชาวเมืองคนดี... ชาวไทยทุกคน ตลอดจนประเทศชาติต่อไป

นายเชิดศักดิ์ บุศรี

ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อำเภอพุนพินนั้นถือเป็น **“ประตูหน้าด่าน”** สู่จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดใกล้เคียง หากเดินทางด้วยรถยนต์จะผ่านถนนสายเอเชียซึ่งตัดผ่านอำเภอพุนพิน ถ้าเดินทางโดยเครื่องบินที่ต้องมาลงสนามบินนานาชาติซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยเกย์ อำเภอพุนพิน ส่วนการเดินทางโดยรถไฟนั้นก็ต้องลงที่สถานีสุราษฎร์ธานี ซึ่งอยู่ที่อำเภอพุนพินอีกเช่นกัน และในวันข้างหน้าการเดินทางโดยรถไฟสู่สุราษฎร์ธานีจะยิ่งทวีความสำคัญ เนื่องจากอีกไม่นานจะมีรถไฟความเร็วสูงให้บริการ ซึ่งใช้เวลาเดินทางจากกรุงเทพฯ ถึงสุราษฎร์ธานีเพียง 3 ชั่วโมงเท่านั้น พุนพินจึงมีความสำคัญในแง่ของการเป็นศูนย์กลางของการคมนาคมในอนาคต เมื่อมาผนวกกับทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงธรรมชาติที่หลากหลาย อีกทั้งพี่น้องชาวพุนพินยังเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยงดงาม พุนพินจึงเป็น **“ทางผ่านที่นักท่องเที่ยวไม่อาจผ่านเลย”** และสามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอันโดดเด่นของจังหวัด อันนำมาซึ่งความเข้มแข็งของสังคมพุนพิน และจังหวัดสุราษฎร์ธานีในอนาคต

สิ่งที่ถือเป็นความภาคภูมิใจของผม และชาวพุนพินนั้นมีมากมาย อาทิ แม่น้ำสองสาย... พุมดวง และตาปี ซึ่งเปรียบเสมือนสายเลือดใหญ่ที่มีบทบาทต่อสังคมพุนพินมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ด้วยเป็นแหล่งกำเนิดวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจน

ประวัติศาสตร์ และแม่น้ำทั้งสองสายนี้ จะคงมีความสำคัญสืบไปในวันข้างหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะพื้นที่บริเวณปากแม่น้ำตาปีของอำเภอพุนพินนั้นมีป่าชายเลนขนาดใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งเกิดจากความร่วมมือของภาคประชาชนและฝ่ายปกครองจนสามารถอนุรักษ์ทรัพยากรเอาไว้ และกลายเป็นสมบัติที่หลงเหลืออยู่เพียงไม่กี่แห่งในประเทศ เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการศึกษาเรียนรู้ ทั้งเรื่องการประมงชายฝั่ง ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน นอกจากนี้แม่น้ำและป่าชายเลนยังเป็นแหล่งผลิตอาหารคุณภาพโดยเฉพาะ **“กุ้งแม่น้ำตาปี”** ที่มีรสชาติขึ้นชื่อจนบรรดาร้านอาหารซีฟู้ด ต้องยกไปเป็นเมนูเด็ดรับรองแขก

อีกแห่งหนึ่งที่ดีเป็นสถานที่สำคัญคือ **“สวนสราญรมย์”** ซึ่งมีประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของจังหวัดเพราะเคยเป็นที่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 เสด็จมาประทับและได้ทรงพระราชทานชื่อแม่น้ำ **“ตาปี”** และชื่อจังหวัด **“สุราษฎร์ธานี”** ที่ใช้มาจนถึงปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงความผูกพันของพี่น้องประชาชนชาวพุนพินที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างล้นลึก ดังหลักฐานพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 6 ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ที่ชาวพุนพินยังคงแวะเวียนไปเคารพสักการะไม่เคยขาด

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเสมอมา

สถานที่สำคัญที่พวกเราชาวพุนพินภูมิใจนั้นยังมีอีกมากมาย ดังที่คณะผู้จัดทำได้นำเสนอไว้แล้วภายในเล่ม...แต่สิ่งที่เป็นหัวใจของการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อความเจริญของสังคมที่ยั่งยืนนั้นมิได้อยู่เพียงแค่การพัฒนาทัศนียภาพให้แลดูน่าชื่นชมเท่านั้น หากยังอยู่ที่คุณค่าของความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นด้วย... ผมเชื่อมั่นว่าหากชาวพุนพินโดยเฉพาะเยาวชนทั้งหลายตระหนักว่า..หน้าที่หนึ่งที่ต้องปฏิบัติก็คือการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และบ้านเกิดเมืองนอนของตน พุนพินก็จะเจริญไปอย่างถูกที่ถูกทาง เพราะการศึกษาเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมนิยมประเพณีวัฒนธรรมและโบราณสถานต่างๆ นั้น ไม่เพียงสร้างความภาคภูมิใจ แต่ยังสร้างความเข้าใจในตัวเองอย่างแจ่มชัด...

บ้านเมืองในวันข้างหน้าเป็น **“บ้านเมืองของประชาชน”** ประชาชนจึงต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกระบบ มิใช่เพียงแต่อำเภอพุนพินของเราจะเจริญรุดหน้าเท่านั้นครับ หากยังส่งผลถึงแผ่นดินไทยทั้งประเทศด้วย...

นายสุเทพ เกื้อกสุบรรณ
อดีตรองนายกรัฐมนตรี

1. พุนพิน... เมืองเก่าเล่าตำนาน....

กำเนิดพุนพิน

- : อาณาจักรพัน-พัน ดินแดนในฝันแห่ง “เกาะทอง” P 13
- : ทำข้าม เมืองสายน้ำแห่งชีวิตและอิทธิฤทธิ์พญาจรเข้ P 15
- : ดินแดนแห่ง “คนดี” “สุราษฎร์ธานี” ที่บังเกิดนาม P 17

ตำนานวันวาน

- : มากคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ “เขาศรีวิชัย” P 18
- : ความงดงามข้ามกาลเวลา “วัดเขาพระอันนท” P 23
- : “วัดน้ำรอบ” มรดกแห่งอยุธยาที่ตึงตรา P 26
- : “สะพานโค้ง” สัญลักษณ์แห่งสงครามโลกครั้งที่ 2 P 28
- : ทำข้าม-ทำขนอน เส้นทางรถไฟสายประวัติศาสตร์สั้นที่สุดในภาคใต้ P 29
- : “พิพิธเมืองคนดี” แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์สุราษฎร์ธานี P 31
- : แข่งเรือยาวขึ้นโขงชิงธงถ้วยพระราชทานฯ P 32

2. พุนพิน... ดินแดนอารยะ พสกนความทันสมัยของชุมชนเมือง

วันนี้ ณ พุนพิน

P 36

พุนพินกับการท่องเที่ยว

- : “ลีเล็ด” มหัศจรรย์ป่าชายเลนไทย P 41
- : อวลไออุ่น บ่อน้ำร้อนท่าสะทอน P 48
- : พาล่องแพ แลสายน้ำ ณ ตาปี P 49
- : ร้อยเรียงเส้นทาง ก่อเกิดการท่องเที่ยวหลากหลาย P 50

ภูมิปัญญา

- : กระจูดอินเตอร์แห่งบ้านท่าสะทอน P 52
- : “ข้าวหลามน้ำรอบ” อาหารว่างแห่งสายน้ำตาปี P 54
- : “หนังศรีพัฒนา” บรมครูแห่งเขาหัวควาย P 56
- : วัฒนธรรมข้ามกาลเวลา “ไทยทรงดำ” P 58
- : ลิเกป่า การละเล่นโบราณที่ยังหลงเหลือ... P 60
- : หลวงพ่อล้าน เกจิผู้ทรงคุณด้านการแพทย์แผนไทย P 62

พุนพินกับศาสนา

- : หลวงพ่อกระจ่าง ผู้ทรงคุณแห่งตำบลน้ำรอบ P 64
- : หลวงพ่อพัว เกสโร ศูนย์รวมใจของชาวบางเดือน P 66
- : พระครูสุวิมลสังฆกิจ พระนักพัฒนาแห่งวัดดอนกะถิน P 68

พุนพินกับทำข้าม

- : นักการเมือง “น้ำใหม่” แห่งเทศบาลเมืองท่าข้าม P 70

พุนพินกับการศึกษา

- : พุนพิน... ถิ่นศึกษาสู่อนาคต P 72

พุนพินกับความพอเพียง

- : แบบอย่างของศูนย์เรียนรู้ฯ เพื่อความเจริญยั่งยืนของคนไทย P 74

3. พุนพิน... เมืองหน้าด่านสู่อ่าวบ้านดอน

พรั่งนี้ที่พุนพิน

P 78

Directory & Food

P 82

นายไพศาล ตรีธัญญา
นายอำเภอพุนพิน

“อำเภอพุนพิน” เป็นชุมชนที่ทรงคุณค่า ด้วยมีความเป็นมายาวนาน เนื่องจากตั้งอยู่บน ชัยภูมิดี มีแม่น้ำ “ตาปี” และ “พุมดวง” ไหล ผ่านสายน้ำทั้งสองมีเพียงสร้างผืนแผ่นดิน อันอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำการเกษตร เท่านั้น หากยังสร้างแหล่งอาหาร แหล่งชุมชน และยังเป็นเส้นทางคมนาคมค้าขายสาย สำคัญของแดนดินถิ่นนี้มาหลายยุคหลาย สมัย นับแต่ครั้งที่มนุษย์เริ่มรู้จักการเดินทาง โดย “เรือ” เป็นต้นมา...

ด้วยความพร้อมของชัยภูมิ “พุนพิน” จึง เป็นอีกที่หนึ่งซึ่งเป็นศูนย์รวมของอารยธรรม และความเจริญ ดังปรากฏหลักฐานเป็น ร่องรอยประวัติศาสตร์มากมายทั้งที่เป็น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัตถุอาราม ฯลฯ ที่ ล้วนแต่สะท้อนศิลปวัฒนธรรม ขบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนความเชื่อที่หลากหลาย ต่างยุคต่างสมัย นับเป็นเสน่ห์ที่หาชมได้ ยากยิ่งภายในชุมชนเพียงแห่งเดียว นอกจากนี้ พุนพินยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ที่น่าสนใจ อาทิ บ่อน้ำร้อน และป่าชายเลน ที่มี ความสวยงามบริสุทธิ์

และเพราะเป็นเมืองท่าและตลาดการค้า ที่ยิ่งใหญ่ พุนพินจึงเป็นสังคมขนาดใหญ่ที่มี วิวัฒนาการขององค์ความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ ก่อเกิดเป็น “ภูมิปัญญาพื้นบ้าน” นำทั้งหลาย ประการ ทั้งทางด้านการประดิษฐ์เครื่องใช้ใน วิธีชีวิต ด้านการแพทย์แผนไทย และด้านศิลป วัฒนธรรม โดยมีการถ่ายทอดสืบสานผ่านรุ่นสู่รุ่นอย่างเหนียวแน่น จนได้ชื่อว่าเป็นสังคมที่

สามารถรักษา “อัตลักษณ์” ของตนเองเอาไว้ ได้อย่างน่าชื่นชม

เมื่อนำจุดเด่นทั้งคุณค่าแห่งอดีตและความ เป็นเมืองทันสมัยที่ครบทุกด้านดังกล่าวมา ผสมผสานกัน “คณะผู้บริหารอำเภอ” จึง เล็งเห็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เพื่อ นำไปสู่ความเป็นสังคมเมืองที่เข้มแข็ง โดยดึงเอาการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือ ทั้งนี้ มีเป้าหมายว่าพุนพินจะก้าวไปสู่ความเป็น “ชุมชนแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” โดยได้จับมือกับหน่วยงานฝ่ายปกครอง อื่นๆ ตลอดจนภาคเอกชน เพื่อสร้างกิจกรรม ท่องเที่ยวอันเป็นการส่งเสริมการพัฒนา พื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนจัดการ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังกล่าวผ่านสื่อมวลชนทุกแขนง รวมทั้ง การจัดทำวารสาร “มิติ...ที่พุนพิน” ฉบับนี้ด้วย

นอกจากนี้ คณะผู้บริหารอำเภอยังได้วาง กรอบการพัฒนาอำเภอในอนาคต ด้วยการ ผลักดันให้พุนพินเป็น “ประตูสู่อ่าวบ้านดอน” ด้วยโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่างๆ อาทิ โครงการก่อสร้าง “ตลาดน้ำ” และ “ประตู เมืองพุนพิน” โครงการก่อสร้างเวิร์คช็อป ป่าชายเลนที่ลิเล็ด งานแสดงแสง สี เสียง ที่สะพานจุลจอมเกล้า เป็นต้น ในด้านการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนั้น ก็ได้วางกรอบ ให้มีการรักษาฟื้นฟูตลาดท่าข้าม และการ ส่งเสริมให้พุนพินเป็นตลาดการศึกษาของ ภาคใต้ตอนบน รวมทั้งการส่งเสริมภูมิปัญญา ประชาชนให้กลายเป็นอุตสาหกรรมครัวเรือน

ที่สามารถก้าวไปสู่ตลาดระดับประเทศและตลาดโลก

ทั้งนี้ในการวางกรอบการพัฒนาต่างๆ นั้น คณะผู้บริหารอำเภอ ได้คำนึงถึงการเฉลี่ยความสุขแก่ประชาชนในพื้นที่ทุกตำบลอย่างครอบคลุม โดยมีหลักการสำคัญนั้นคือ “การรักษาความเป็นชุมชนแห่งอดีตที่มากคุณค่าให้เติบโตควบคู่ไปกับความทันสมัยอย่างลงตัว” อันเป็นเอกลักษณ์ของพุนพินเอง

นายไพศาล ตรีธัญญา

นายอำเภอพุนพิน

ขอขอบคุณ - เอื้อเพื่อข้อมูลและภาพ

คุณกนก งานไพโรจน์ / คุณทศพล งานไพโรจน์
คุณสุภัทรา สุภาพ / คุณประเสริฐ ชัญญกรณ์
คุณณรงค์ศักดิ์ พงกษาไพบุลย์ / กองบัญชาการกองทัพอากาศ
คุณจตุพล จันทร์ประเสริฐ / คุณอภิรักษ์ แก้วลิเล็ด
คุณสุนทรี สอนนง

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) และบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ (CIP) **978-974-365-308-7**

คณะที่ปรึกษา

คุณธีระยุทธ เอี่ยมตระกูล
คุณเชิดศักดิ์ บุศรี
พล.ต.ท. สันติ เพ็ญสุตร
นาวาอากาศเอก พันธุ์ศักดิ์ พัฒนกุล
คุณทวี พรหมวิเศษ
คุณกนก งานไพโรจน์
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ผู้บังคับการตำรวจภูธรภาค 8
ผู้บังคับการกองบิน 7
ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอพุนพิน
ผู้ทรงคุณวุฒิ
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอพุนพิน

ฝ่ายอำนวยความสะดวก

คุณไพศาล ตรีธัญญา
คุณทศพล งานไพโรจน์
คุณบรรเจิด สาริพัฒน์
คุณสมปราชญ์ ปราบสงคราม

นายอำเภอพุนพิน
นายกเทศมนตรีเมืองท่าข้าม
จำจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ปลัดอาวุโสอำเภอพุนพิน
และคณะปลัดอำเภอ

หัวหน้าส่วนราชการอำเภอพุนพิน

คุณพัชรินทร์ ยงกำลัง
คุณกาญจนา บุตรเมือง
คุณศุภายุทธ ชำนิฉนวน

เลขานุการ
ผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้ช่วยเลขานุการ

ฝ่ายผลิต

คุณณรงค์ศักดิ์ พงกษาไพบุลย์
คุณศศิวิมล บุญบรรเทิง
คุณสมฤทัย ณรงค์เปลี่ยน
คุณสันศักดิ์ เจ็ดเสมียนใหม่
คุณยงยุทธ ตีณพันธ์

สำนักพิมพ์ ติมานต์ กรู๊ป
บจก.คิด ทำดี มีเดีย
บจก.คิด ทำดี มีเดีย
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา

ที่ว่าการอำเภอพุนพิน ถนนจอมเกล้า ต.ท่าข้าม อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี 84130
โทรศัพท์ / โทรสาร 0 7731 2608 อีเมล : info@amperhunphin.go.th
www.amperhunphin.go.th www.phunphin.com

พุนพิน...เมืองเก่า

เล่าตำนาน...

1

ถิ่นระเบิดนาม ณ ปลายด้ามขวาน สุพรรณภูมิ

อำเภอพนมทวนนั้น เป็นชุมชนที่มีวิวัฒนาการของความเจริญสืบเนื่องมายาวนาน ด้วยพบหลักฐานทางโบราณคดีที่ยืนยันว่าดินแดนอันเป็นที่ตั้งของอำเภอพนมทวนในปัจจุบัน เคยเป็นชุมชนเมืองท่าโบราณขนาดใหญ่ที่ชาวเมืองปลูกสร้างบ้านเรือนเรียงรายอยู่ตามชายน้ำ แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปสิ่งปลูกสร้างก็เสื่อมโทรมผุพัง และมีการก่อสร้างใหม่ขึ้นทดแทนในสมัยหลังอยู่เสมอ จนหลักฐานความเป็นชุมชนตั้งต้นสูญหายไปหมด คงพบเพียงซากศาสนสถาน และโบราณวัตถุอื่นๆ ที่เป็นเครื่องแสดงถึงความเป็นสังคมเมืองที่มีความเจริญสูงสุดในยุคก่อนประวัติศาสตร์ และยังคงเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณที่ยิ่งใหญ่ในยุคประวัติศาสตร์ถึง 2 แห่ง...

อาณาจักรพัน-พัน ดินแดนในฝันแห่ง “เกาะทอง”

จาก “เอกสารสมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชครั้งที่ 1 ปี พ.ศ.2521” ที่บันทึกไว้โดย “ศรีศักร วัลลิโภดม” ได้กล่าวไว้ ดังยกมาพอสังเขปว่า... ณ ดินแดนอันเป็นที่ตั้งของอำเภอพนมทวนในปัจจุบัน นั้น เคยเป็นชุมชนเมืองท่าโบราณขนาดใหญ่ที่ชาวเมืองปลูกสร้างบ้านเรือนเรียงรายอยู่ตามชายน้ำ แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปสิ่งปลูกสร้างก็เสื่อมโทรมผุพัง และมีการก่อสร้างใหม่ขึ้นทดแทนในสมัยหลังอยู่เสมอ จนหลักฐานความเป็นชุมชนตั้งต้นสูญหายไปหมด คงพบเพียงซากศาสนสถาน และโบราณวัตถุอื่นๆ ที่เป็นเครื่องแสดงถึงความเป็นสังคมเมืองที่มีความเจริญสูงสุดในยุคก่อนประวัติศาสตร์ และยังคงเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณที่ยิ่งใหญ่ในยุคประวัติศาสตร์ถึง 2 แห่ง...

แห่งแรกตั้งอยู่บริเวณตำบลศรีวิชัยในปัจจุบัน โดยพบศาสนสถานซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นวิหารบนเขาใกล้วัดเขาศรีวิชัย ซึ่งใช้เป็นที่ประดิษฐานเทวรูปพระนารายณ์ และรูปเคารพอื่นๆ ในศาสนาฮินดู อันเป็นศิลปะแบบคุปตะหรือหลังคุปตะ และมีลักษณะของศิลปะปัลลวะ (อินเดียตอนใต้แถบลุ่มแม่น้ำกฤษณะ) ในพุทธศตวรรษที่ 12 ทั้งยังพบลูกปัดโบราณ เครื่องมือเครื่องใช้ และพระพิมพ์ดินดิบสมัยศรีวิชัยจำนวนมาก นับอายุของชุมชนย้อนหลังไปไกลถึงราวพุทธศตวรรษที่ 8-10 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ชุมชนณ ปลายแหลมมลายูได้รับอิทธิพลจากอินเดียมากที่สุด ด้วยในเวลานั้นอินเดียเป็นชนชาติที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเดินเรือ สามารถสร้างเรือขนาดใหญ่มีความยาวมากกว่า 200 ฟุต และสูง 20-30 ฟุตจากระดับน้ำทะเล บรรจุนคนได้มากถึง 600-700 คน อินเดียจึงมีเพียงเป็นมหาอำนาจทางการค้าเท่านั้น หากยังเป็นผู้นำด้านวิทยาการด้านต่างๆ รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมด้วย

และเพื่อความสะดวกและประโยชน์สูงสุดในการทำการค้า พ่อค้าชาวอินเดียหลายกลุ่มในยุคนั้นจึงได้ตัดสินใจตั้งรกรากใหม่ของตนในแหล่งชุมชนเมืองท่าบริเวณปลายแหลมมลายู และสุพรรณภูมิ ตาม

ความเป็นอยู่ของผู้คนริมแม่น้ำพุมดวงในอดีต

หลักฐานที่ปรากฏในเอกสารการค้าเก่าแก่ของพ่อค้าจีนระบุว่า มีเมืองท่าแห่งหนึ่งชื่อว่า “ตันซุน” ซึ่งตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำพุมดวง และพวก “ฮู” ซึ่งหมายถึงพ่อค้าอินเดีย 500 ครอบครัว และพราหมณ์อีกกว่า 1,000 คน ได้แต่งงานกับสตรีชาวพื้นเมืองและตั้งรกรากถาวรอยู่ที่นี่มาตั้งแต่กลางพุทธศตวรรษที่ 8...

ภายหลังจากที่มีการพิสูจน์ชิ้นส่วนแผนที่หักของพระนารายณ์เขาศรีวิชัย ซึ่งพระครูวิจิตรคณาการ เจ้าอาวาสวัดเขาศรีวิชัยชุดพบบริเวณที่ประดิษฐาน โดย “ศรีโสภณ มาระเนตร” แห่งกองธรณีพิทักษ์กรมทรัพยากรธรณี พบผลจากการวิเคราะห์เนื้อวัตถุว่าเป็นหินที่เรียกว่า “ทัฟฟาเซียม แซนด์สโตน” (Tuffaceous Sandstone) ซึ่งเป็นหินทรายจากถ้ำภูเขาไฟแบบเดียวกับที่พบในประติมากรรมของแหล่งโบราณคดีชุมชนโบราณตะกั่วป่า หินวัตถุประเภทนี้พบได้ทั่วไปในแนวภูเขาเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี-พังงา บริเวณต้นน้ำตาปี แม่น้ำพุมดวงและคลองแสง ตลอดจนถึงลำน้ำตะกั่วป่า จึงสันนิษฐานได้ว่าเทวรูปพระนารายณ์องค์นี้น่าจะสร้างขึ้นที่เมืองท่าริมปากแม่น้ำพุมดวง โดยเลียนแบบอย่างประติมากรรมของศาสนาฮินดู มิได้นำข้ามน้ำข้ามทะเลมาจากอินเดียดังที่เคยเข้าใจ...

ส่วนเมืองแห่งที่ 2 นั้นตั้งอยู่บริเวณเนินดินบนควนในเขตโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ ตำบลท่าข้าม เรียกว่า “ควนพุนพิน” หรือ “ควนท่าข้าม” อยู่ริมฝั่งขวาของเขาศรีวิชัย และอยู่ใกล้แม่น้ำพุมดวงและแม่น้ำตาปี โดยแม่น้ำทั้งสองไหลมาบรรจบกันใกล้ควนพุนพินทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ และมีคลองพุนพินไหลมาบรรจบแม่น้ำตาปีทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ บนควนพุนพินปรากฏซากสถาปัตยกรรมมีลักษณะคล้ายฐานสถูปที่ระดับความสูง 30 เมตร จากระดับน้ำทะเล ส่วนในระดับ 20 เมตร จากระดับน้ำทะเลหรือบริเวณชายเนินบางตอน มีแนวอิฐเรียงซึ่งอาจเป็นแนวขอบเขตของชุมชนบนเนิน

ในปี พ.ศ. 2504-2505 “ศาสตราจารย์ มานิต วิลลิโกม” นักโบราณคดีกรมศิลปากร ได้สำรวจขุดค้นแหล่งโบราณคดีในบริเวณนี้ และพบแนวอิฐของซากโบราณสถาน และในการขุดแต่งฐานรากโบราณสถานแห่งหนึ่ง ได้ค้นขอย ตลอดจนการสำรวจขุดค้นบริเวณด้านบนได้พบพระโพธิสัตว์สำริด 2-3 องค์ พระพิมพ์ดินดิบ สถูปจำลองดินเผา ลูกปัด เศษภาชนะดินเผาเนื้อดินแบบพื้นเมือง เครื่องถ้วยจีน และเหรียญเงินอาหรับรุ่น พ.ศ. 1310 ซึ่งได้รายงานต่อเนื่องไว้ในหนังสือ “สุวรรณภูมิอยู่ที่ไหน” (ธันวาคม พ.ศ. 2421)... และในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “ประวัติศาสตร์โบราณคดีศรีวิชัย” ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของกรมศิลปากร ระหว่างวันที่ 15-30 มิถุนายน พ.ศ. 2525 เขาได้เสนอทัศนะว่า ชื่อ “อาณาจักรพัน-พัน (P'an-P'an)” ที่ปรากฏในจดหมายเหตุจีนสมัยราชวงศ์เหลียวและราชวงศ์ถัง น่าจะเป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่บริเวณแหล่งโบราณคดีควนพุนพินนี้เอง แต่เนื่องจากมีการเพี้ยนเสียง ชื่อของอาณาจักรจึงกลายเป็น “พัน พัน” เป็นพุนพินไป..

ทัศนะนี้ได้รับเสียงสนับสนุนจาก “นายเยี่ยมยง ส.สุรกิจบรรหาร” ที่ได้เสนอบทความเพิ่มเติมไว้ในนิตยสารศิลปการปีที่ 16 เล่มที่ 1 พฤศจิกายนว่า...แหล่งโบราณคดีควนพุนพิน หมายถึง “อาณาจักรพัน-พัน”

ในจดหมายเหตุจีน ซึ่งเป็นที่เดียวกันกับ “สุวรรณภูมิ” หรือ “สุวรรณทวีป” หรือ “เกาะทอง” ดินแดนในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งตามความหมายของพ่อค้าชาวอินเดีย...

ต่อมาเมื่อนักประวัติศาสตร์ศิลป์ชาวฝรั่งเศส ชื่อว่า “ศาสตราจารย์ฌอง บวสเชอลิเยร์ (Jean Boisselier)” ได้ยืนยันว่าซากฐานสถาปัตยกรรมที่ศาสตราจารย์มานิต วิลลิโกมขุดแต่งนั้น เป็นฐานของพระสถูปที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสถาปัตยกรรมยุคทวารวดี... ส่วนพระพิมพ์ดินดิบ พระพิมพ์ดินเผา ตลอดจนสถูปดินเผาที่พบ ณ ควนพุนพินนี้ “นายกองเดช ประพัฒน์ทอง” นักโบราณคดี กรมศิลปากร วินิจฉัยว่ามีทั้งพระพิมพ์ที่มีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 13-19 และพุทธศตวรรษที่ 17-18 ส่วนสถูปจำลองดินดิบนั้นภายในบรรจุแผ่นกลมๆ ขนาดพระพิมพ์มีลวดลายแกะสลักด้วยอักขระเป็นลักษณะของพระสถูปจำลองที่เคยพบในแหล่งโบราณคดีประเทศมาเลเซีย

จากร่องรอยของโบราณสถานและโบราณวัตถุต่างๆ ดังกล่าวมานี้เอง ทำให้พอสรุปได้ว่าเมืองพุนพินนั้นก่อตั้งเป็นชุมชนมานานนับแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์เป็นต้นมาด้วยพบเครื่องมือเครื่องใช้ยุคหินและยุคโลหะหลายชิ้น เมื่อเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์จึงก่อเกิดชุมชนขนาดใหญ่อย่างน้อย 2 ชุมชน และทั้งสองชุมชนนี้มีการติดต่อค้าขายกับชาวโพ้นทะเล 3 ชาติ คืออินเดีย จีน และอาหรับ (ตะวันออกกลาง) ทั้งยังเคยมีความเจริญทั้งทางด้านสังคมเมืองและศาสนาในด้านศาสนานั้น เริ่มต้นชาวเมืองโบราณทั้งสองกลุ่มต่างได้รับอิทธิพล ความเชื่อจากศาสนาฮินดูซึ่งพ่อค้าชาวอินเดียเป็นผู้นำเข้ามา ต่อมาจึงถูกแทนที่ด้วยพุทธศาสนา ซึ่งรุ่งเรืองสูงสุดตั้งแต่ศตวรรษที่ 19-21 ดังปรากฏหลักฐานว่ามีวัดเก่าแก่ต่างๆ ในอำเภอพุนพินมากมาย ทั้งยังเคยได้รับการสถาปนาเป็นวัดหลวงในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยาหลายวัด...

ที่ทำการอำเภอท่าข้ามในอดีต

เทวรูปพระนารายณ์จำลอง

กุฏิไม้เก่าแก่อยู่อยุรยปี ที่วัดเขาศรีวิชัย

วัดท่าข้าม ที่มาของตำนานพญาท่าข้าม

“พุมดวง” และ “ตาปี” แม่น้ำสองสายจุดกำเนิดชุมชนพุนพิน

ท่าข้าม เมืองสายน้ำแห่งชีวิต และ อิทธิฤทธิ์พญากระเป๋

“อาณาจักรพุนพิน” หรือ “พัน-พัน” ได้เลื้อยสลายลงภายหลังจากมีการตั้ง “เมืองไชยา” ขึ้นใหม่ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. 1991-2031) จนชื่อพุนพินลดความสำคัญลงเหลือเป็นเพียงหมู่บ้านหนึ่งเท่านั้น แต่กลับปรากฏชื่อ “เมืองท่าข้าม” ขึ้นมา มีบทบาทแทน โดยในพงศาวดารและจดหมายเหตุสมัยอยุธยาและต้นกรุงรัตนโกสินทร์ต่างระบุว่าเมืองท่าข้ามแห่งนี้ตั้งอยู่ ณ บริเวณริมฝั่งขวาของ “แม่น้ำหลวง” เป็นแขวงขึ้นของเมืองไชยา มีท่าเรือสำหรับข้ามแม่น้ำ และเป็นที่ตั้งด่านชายแดนสำหรับตรวจผู้คน และเก็บภาษีอากรระหว่างเมืองไชยากับท้องที่ลำพูนซึ่งเป็นแขวงขึ้นเมืองนครศรีธรรมราช

ด้วยตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มซึ่งมีแม่น้ำตาปีและพุมดวงไหลผ่าน เมืองท่าข้ามจึงมีความสำคัญมากในฐานะที่เป็นชุมทาง เพราะไม่ว่าจะเดินทางไปยังศรีวิชัย นครพนม ตะกั่วป่า พังงา และภูเก็ต หรือนครศรีธรรมราช พัทลุง หรือแม้จะเดินทางออกสู่ทะเลที่อ่าวบ้านดอน จะต้องใช้เส้นทางน้ำทั้งสองสายนี้เป็นเส้นทางหลัก สายน้ำจึงไม่เพียงเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ทั้งในด้านการศึกสงครามและการค้า หากยังได้ก่อกำเนิดชุมชนที่มีได้เป็นเพียงเมืองทางผ่าน แต่เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณธัญญาหาร เป็นเมืองท่าหน้าด่าน และเป็นศูนย์กลางการค้าที่ยิ่งใหญ่แห่งมณฑลใต้ในยุคนั้น...

ยังมีตำนานเล่าขานถึงเมืองนาม “ท่าข้าม” ซึ่งแฝงไว้ด้วยอิทธิปาฏิหาริย์ว่า...ภายหลังจากที่กรุงศรีอยุธยาถูกทหารพม่าตีจนเมืองแตก พ่าย บรรดาแม่ทัพ ทหารนายกองที่รอดชีวิตต่างพากันอพยพผู้คนหนีมา

ช่องสุ่มกำลังเพื่อรอกอบกู้แผ่นดิน โดยแบ่งแยกเป็นกลุ่มก๊กหลายกลุ่ม แต่มีอยู่กลุ่มหนึ่งเดินทางมาตั้งค่ายพำนักอยู่ที่บริเวณรอบเชิงเนินสูง เมืองท่าข้าม หรือบริเวณควนพุนพินในปัจจุบัน และเรียกชุมชนกลุ่มของตนว่า **“นครศรีสงคราม”** ชุนศึกซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มนั้นเคยมีตำแหน่งสูงในระดับ **“พญา”** หรือ **“พระยา”** มีฝีมือทั้งด้านยุทธพิชัยการรบ และเวทมนตร์คาถา โดยสามารถกลายร่างเป็นเสือ หรือจระเข้ได้ แต่ด้วยท่าข้ามเป็นเมืองติดน้ำ ชุนศึกผู้นี้จึงมักแปลงร่างเป็นจระเข้ ดำลงไปอยู่ในถ้ำขนาดใหญ่ใต้น้ำ (อยู่บริเวณริมทางรถไฟที่ตั้งศาลพญาท่าข้ามในปัจจุบัน) และว่ากันว่าถ้ำแห่งนี้ยาวไปจนทะเลเกาะเหนือ ซึ่งอยู่ไกลออกไปหลายสิบกิโลเมตร

เมื่อรวบรวมพลมาอยู่ที่ท่าข้าม พญาชุนศึกผู้นี้จึงถูกเรียกว่า **“พญาท่าข้าม”** และด้วยต้องพลัดพรากจากการยาตอกรุงแตก เมื่อแปลงร่างเป็นจระเข้เที่ยวท่องไปตามสายน้ำ จึงมักได้หญิงงามตามเส้นทางที่ผ่านเป็นภรรยาเสมอ ภรรยาคนแรกของพญาท่าข้ามที่มีชื่อว่า **“แม่ยายถิน”** หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า **“หลาแม่ยาย”** นั้น เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านเช่นกัน (ปัจจุบันมีศาลบูชาตั้งอยู่ที่ริมถนนตาปีเจริญ) เชื่อกันว่าหากบนบานศาลกล่าวด้วย **“ต้มเบียด 2 คนหาม”** ซึ่งเป็นขนมที่ทำจากข้าวเจ้าวนำมาต้มใส่น้ำตาล แล้วใช้คน 2 คนยกมาถวาย ไม่ว่าขนมนั้นจะมีขนาดเท่าใดก็ตาม จะประสบผลสำเร็จตามคำขอทุกราย... ส่วนภรรยาคนที่ 2 นั้นเป็นชาวเกาะเหนือ ชาวบ้านจึงเรียกว่า **“แม่ยายเกาะเหนือ”** นอกจากนี้พญาท่าข้ามยังได้ **“แม่ยายบางบาน”** ชาวตำบลท่าโรงช้าง **“แม่ยายบ้านนา”** ชาวตำบลน้ำนิ่ง อำเภอบ้านนาเดิม **“แม่ยายระนอง”** **“แม่ยายถลาง”** จังหวัดภูเก็ต และ **“แม่ยายม่วงเอน”** อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นภรรยาอีกด้วย ....จนกระทั่งเกิดไปหลงรัก **“แม่ยายปากบั่น”** หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า **“แม่ศรีวันทอง”** นางพญาจระเข้ซึ่งงามผุดผาดด้วยมีผิวพรรณเหลือง เปล่งปลั่งประดุจทอง แต่แม่ศรีวันทองนั้นมีคู่รักอยู่แล้วชื่อ **“พญา ยอดน้ำ”** ซึ่งมีอาคมแก่กล้าสามารถแปลงร่างเป็นงูยักษ์ได้ จึงเกิดศึกชิงนางระหว่างพญาท่าข้ามในร่างจระเข้ กับพญายอดน้ำในร่างงูยักษ์ หลายวันหลายคืนจนเลือดแดงฉานไปทั้งแม่น้ำตาปี แต่ที่สุดพญายอดน้ำก็อ่อนแรงจนต้องล่าถอยกลับไป แล้วสายโลหิตแดงฉานที่ปกคลุมบริเวณพื้นที่ดังกล่าวก็ทำให้พื้นดินเปลี่ยนเป็นสีแดง ชาวบ้านจึงเรียกขานว่า **“บ้านย่านดินแดง”** (อำเภอพระแสงในปัจจุบัน)

เชื่อกันว่าตำนานแห่งพญาท่าข้ามนั้น อาจเป็นเครื่องสะท้อนอย่างหนึ่งถึงความซุกซมของจระเข้ในจินตนาการที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำตาปี และพุมดวงมาตั้งแต่ยุคกรุงศรีอยุธยาต่อเนื่องมาจนถึง 60 กว่าปีก่อน ดังที่เคยมีผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่ามักพบเห็นจระเข้ตัวเชื่องนอนอาบแดดเกยตลิ่งให้เห็นเป็นประจำ จนคนเรือต้องใช้ไม้ไผ่เหลาเป็นซีกๆ ล้อมกันเรือไว้เพื่อป้องกันตัว

แม้จะเป็นเรื่องเล่าต่อๆ มา แต่ปัจจุบันนี้ชาวพุนพินต่างก็เคารพศรัทธาในพญาท่าข้ามมาก จนมีศาลบูชาถึง 2 แห่ง แห่งแรกนั้นตั้งอยู่

ศาลพญาท่าข้าม ที่วัดท่าข้ามอันศักดิ์สิทธิ์

ฝั่งขวาของแม่น้ำตาปี ริมทางรถไฟข้างศาลเจ้าสุราษฎร์ฯ ส่วนอีกแห่งหนึ่งนั้นตั้งอยู่ในบริเวณวัดท่าข้าม และเคยมีเรื่องเล่าถึงอิทธิปาฏิหาริย์เกี่ยวกับพญาท่าข้าม ดังที่ **“คุณทศพล งานไพโรจน์”** นายกเทศมนตรีเมืองท่าข้ามบันทึกไว้ว่า....

“ศาลไม้เล็กๆ ริมฝั่งตาปีข้างศาลเจ้าสุราษฎร์ฯ มีมาตั้งแต่เมื่อไรไม่มีใครทราบ จนกระทั่งชาวจีนแต่จิวในตลาดท่าข้ามเข้ามาปรับปรุงศาลเจ้าที่เดิมทิ้งร้างไว้ใกล้ตันโพธิ์ และปรับปรุงสร้างอาคารศาลใหม่ใหญ่โตขึ้น พร้อมทั้งสร้างรูปปั้นขึ้นมาเพื่อบูชาดังที่เห็นทุกวันนี้...

คืนหนึ่ง นางฮั่ว เอกเพชร ได้ฝันว่าพญาท่าข้ามยังอยู่ปกปักษ์รักษาเมืองท่าข้าม จึงได้จัดทำพิธีเซ่นไหว้บูชาในทุกๆ เดือน 6 แต่ทำในช่วงตอนเย็น ปฏิบัติติดต่อกันมาหลายปี กระทั่งนางนิวรรณา บุรณศิลป์ เดินทางกลับมาจากกรุงเทพฯ ได้แจ้งให้นางเชย เอกเพชร ทราบว่า ขณะที่ตนไปกรุงเทพฯ นั้น ได้มีการเข้าทรงพญาท่าข้าม ในร่างทรงบอกว่าคุณที่ท่าข้ามเช่นไรวิเศษๆ เพราะไปทำในช่วงใกล้พลบค่ำ ทำราวกับว่าตนเป็นผี จึงให้เปลี่ยนมาทำพิธีตอนเช้า ทุกวันพฤหัสบดีแรกของเดือน 4 ทุกปี พร้อมด้วยเครื่องเซ่นไหว้มี หมูนอนตอง (หมูย่างที่รองด้วยใบตอง) ปลาช่อนแป๊ะชะ ข้าวเหนียว เบ็ด ไก่ หัวมัน ขนุน และเครื่องบายศรี พร้อมด้วยมโนราห์...

นางเชย เอกเพชร จึงได้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงชักชวนชาวท่าข้ามและผู้ที่ศรัทธาปฏิบัติมาจนกระทั่งปัจจุบันเป็นเวลาสิบกว่าปีมาแล้ว เหตุที่ต้องมีมนิราห์ เพราะเชื่อว่าพญาท่าข้ามชอบดุมโนราห์ การเช่นไหว้แต่ละปี ว่ากันว่ายังคงกลายร่างเป็นคนขึ้นมาสวม บางครั้งขณะทำพิธีก็จะมีคนเข้าร่างชาวบ้าน คลานเป็นจระเข้ก็เคย...”

“พญาท่าข้าม” ไม่เพียงเป็นตัวแทนของความเชื่อในเรื่องเทพดาผู้คอยปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองเท่านั้น หากยังเป็นเครื่องยืนยันว่าครั้งหนึ่งเมืองพุนพินเคยถูกเรียกว่า “เมืองท่าข้าม” เมืองชุมทางที่ก่อกำเนิดโดยสายน้ำตาปี และพุมดวง ที่รุ่งเรืองอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจต่อเนื่องนานหลายศตวรรษ ก่อนที่จะถูกเปลี่ยนชื่อกลับมาเป็นพุนพินอีกครั้งในกาลต่อมา...

ดินแดนแห่ง “คนดี” “สุราษฎร์ธานี” ที่บังเกิดนาม

หลังจากการปฏิรูปการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการจัดตั้งอำเภอพุนพินขึ้นมาระหว่างปี พ.ศ. 2439-2441 ดังปรากฏหลักฐานในเอกสาร “มณฑลชุมพร ปี พ.ศ. 2441” มีใจความตอนหนึ่งว่า

“อำเภอพุนพินทิศตะวันออกติดต่อกับเมืองกาญจนดิษฐ์ หลวงไชวารี (เจริญ) ว่าที่กรมการอำเภอ วุฒิไม่พอลาออกให้หม่อมราชวงศ์เชยว่าที่กรมการอำเภอ ตั้งที่ว่าการริมคลองน้ำ ตำบลพุนพิน”

ที่ว่าการอำเภอพุนพินในระยะนี้ตั้งอยู่ที่บ้านพุนพิน หมู่ที่ 1 ตำบลท่าข้ามในปัจจุบัน ต่อมาเมื่อมีการสร้างทางรถไฟสายใต้ จึงย้ายที่ตั้งที่ว่าการอำเภอไปตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ตำบลท่าข้าม และเปลี่ยนชื่อเป็น “อำเภอท่าข้าม” ในระยะนี้อำเภอท่าข้ามประกอบด้วยตำบล 12 ตำบล คือ ท่าข้าม พุนพิน ท่าโรงช้าง ท่าสะท้อน บางมะเดื่อ บางเดือน นหนองไทร น้ำรอบ บางอน หัวเตย มะลวน และลิเล็ด

อนุสาวรีย์รัชกาลที่ 6 ผู้ทรงพระราชทานนามจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ต่อมาในวันที่ 28-31 กรกฎาคม พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินเลียบมณฑลปักษ์ใต้โดยขบวนรถไฟหลวงจากมณฑลนครราชสีมา มาประทับแรม ณ พลับพลาที่ประทับบริเวณเมืองท่าข้าม ไชยา ซึ่งตั้งอยู่บนควนท่าข้าม โดยในวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2458 อันเป็นวันที่สองของการเสด็จพระราชดำเนิน พระองค์ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานนามเมืองไชยาที่บ้านดอนใหม่ว่า “สุราษฎร์ธานี” ด้วยทรงเห็นว่าขณะนั้นมีการเปลี่ยนชื่อเรียกเมืองไปมาจนราษฎรเกิดความสับสน มิได้เรียกตามนามที่ราชการกำหนด ประกอบกับทรงประทับพระราชหฤทัยในคุณงามความดีของพลกนิกรตลอดจนข้าราชการบริพารเมืองไชยาที่แม้จะอยู่ห่างไกลจากพระเนตรพระกรรณ แต่ก็ยังยึดมั่นในความสัตย์ซื่อต่อแผ่นดิน จนบ้านเมืองมีความสงบสุขร่มเย็นและเจริญก้าวหน้า พร้อมกันนี้ ได้พระราชทานนามใหม่แก่สถานที่สำคัญอีกหลายแห่ง อาทิ ที่ทำการมณฑลชุมพรที่บ้านดอนเป็น “มณฑลสุราษฎร์”

แม่น้ำหลวง เป็น “แม่น้ำตาปี” และพระราชทานนามพลับพลาที่ประทับ ณ เมืองท่าข้ามว่า “พระตำหนักสราญรมย์”

ต่อมาในปี พ.ศ. 2481 กระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งให้เปลี่ยนชื่ออำเภอท่าข้ามกลับเป็นอำเภอพุนพินอีกครั้ง ทั้งนี้เพื่อรักษาชื่อเดิมในประวัติศาสตร์เอาไว้ ช่วงเวลานี้อำเภอพุนพินเจริญขึ้นมากด้วยเป็นชุมทางขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ ขณะเดียวกันภาคการเกษตรก็ขยายวงกว้างออกไป ทั้งการทำสวนยางพารา สวนผลไม้ และการประมงชายฝั่ง จนเศรษฐกิจโดยรวมของท้องที่มีอัตราเติบโตอย่างรวดเร็ว

ในปี พ.ศ. 2492 ได้มีการแบ่งท้องที่ในตำบลลิเล็ดและตำบลพุนพินมารวมกันตั้งเป็นตำบลศรีวิชัยอีกตำบลหนึ่ง และในปี พ.ศ. 2523 ได้แยกท้องที่ตำบลท่าสะท้อนออกไปบางส่วนเพื่อตั้งเป็นตำบลเขาหัวควาย และปี พ.ศ. 2536 ได้ตั้งตำบลตะปานเพิ่มอีก 1 ตำบล รวมเป็น 16 ตำบลดังในปัจจุบัน...

“มรดก” ล้ำค่าจากบรรพชน

ด้วยความที่เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีการสืบสานอารยธรรมและความเจริญสืบเนื่องมาช้านาน อำเภอพุนพินจึงมีโบราณสถาน และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ให้ศึกษาเรียนรู้และท่องเที่ยวหลากหลาย ซึ่งแต่ละแห่งต่างสะท้อนภูมิปัญญาบรรพชนที่ต่างยุคต่างสมัย สมคุณค่าแห่งการอนุรักษ์ไว้ให้เป็นมรดกแห่งแผ่นดินอย่างยิ่ง อาทิ....

ลูกปัดโบราณสมัยศรีวิชัย

มรดกคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ “เขาศรีวิชัย”

“เขาศรีวิชัย” หรือ “เขาพระนารายณ์” โบราณสถานที่ล้ำค่าแห่งยุคศรีวิชัย หลักฐานทางโบราณคดีที่ค้นพบในบริเวณเขาแห่งนี้ รวมทั้งพื้นที่รอบรอบเขาที่ล้วนมีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ทั้งในด้านศิลปะ วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ตลอดจนความเจริญรุ่งเรืองของศาสนา และโครงสร้างของสังคมชุมชน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เทวาลัยพระวิษณุ” ศาสนสถานบนยอดเขาที่สร้างขึ้นตามคติความเชื่อโบราณ ที่นิยมสร้างศูนย์กลางจักรวาลไว้บนภูเขาศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเป็นจุดรวมใจของแคว้นหรือรัฐ

นักโบราณคดีสันนิษฐานว่า บริเวณนี้เคยเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณขนาดใหญ่ที่มีอายุราว

พุทธศตวรรษที่ 12-13 เป็นต้นมา ชาวเมืองแห่งนี้นิยมตั้งบ้านเรือนริมน้ำและมีการติดต่อค้าขายกับชาวโพ้นทะเล โดยใช้คลองพุมดวงและแม่น้ำตาปีเป็นเส้นทางหลัก และอาจใช้ลูกปัดในการแลกเปลี่ยนเสมือนเงินตรา โดยในช่วงเริ่มแรกของการก่อตั้งชุมชนนั้น ชาวเมืงนับถือศาสนาฮินดู ทั้งไวษณพนิกาย และ

แหล่งโบราณคดีทรงคุณค่า “เขาพระนารายณ์”

ไศวนิกาย ต่อมาราวพุทธศตวรรษที่ 14-15 พุทธศาสนาหายานได้แผ่ขยายเข้ามาสู่ดินแดนแห่งนี้และมีอิทธิพลต่อความเชื่อของคนในชุมชนสืบต่อมายาวนานจนล่องสู่สมัยกรุงศรีอยุธยา ดังปรากฏหลักฐานการสร้างวัดพุทธหินยานบริเวณเชิงเขาด้านทิศใต้ ซึ่งก็คือ **“วัดเขาศรีวิชัย”** ในปัจจุบันนั่นเอง

จากคำบอกเล่าของคนเก่าแก่แห่งตำบลศรีวิชัย ทำให้ทราบว่าเดิมวัดแห่งนี้มีชื่อ **“วัดหัวเขaben”** ตามนามหมู่บ้านที่ชาวบ้านเรียกขานชุมชนของตนว่า **“บ้านหัวเขา”** มีหลักฐานที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับชื่อวัดหัวเขานี้ปรากฏอยู่ในตำนานการบูรณะพระบรมธาตุไชยาสมัยพระครูโสภณเจตสิกaram (หนู ดิลโล) สรุปความได้ว่า...

เมื่อปี พ.ศ. 2438 มีตาปะขาวคนหนึ่งได้มาขออาศัยที่วัดหัวเขาในอำเภอฟุนพิน ตาปะขาวคนนี้มีชื่อว่า **“นุ้ย”** ซึ่งมีฝีมือด้านการบูรณะวัด ชาวไชยาจึงได้เดินทางมารับตาปะขาวจากวัดเพื่อมาบูรณะพระบรมธาตุ (ธรรมทาสพานิช, 2541:260) แต่ก็มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรปรากฏชื่อ **“วัดเขาศรีวิชัย”** ในหนังสือสัญญาการรับเหมาสถาปัตยกรรม 3 หลังที่อารามวัด ลงวันที่ 24 กันยายน ร.ศ. 121 หนังสือสัญญานี้ยังอยู่ในความครอบครองของ

พระครูวิจิตรคณานุการ อดีตเจ้าอาวาสวัดเขาศรีวิชัย (ธราพงศ์ ศรีสุชาติ, 2529 เล่ม 6 : 2524) จึงค่อนข้างแน่ชัดว่า ชื่อวัดเขาศรีวิชัยเป็นชื่อเก่าแก่ที่ใช้เรียกขานวัดแห่งนี้มาไม่ต่ำกว่า พ.ศ. 2445 ชื่อวัดหัวเขabenจึงอาจเป็นชื่อที่ชาวบ้านนิยมเรียกอย่างไม่เป็นทางการ

โบราณวัตถุชิ้นสำคัญที่เคยประดิษฐานอยู่บนเขาศรีวิชัย และเป็นที่เคารพศรัทธาของชาวบ้านมาหลายยุคหลายสมัยจนกลายเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจของชุมชนก็คือ **“เทวรูปพระนารายณ์”** ซึ่งไม่เพียงสง่างามด้วยฝีมือช่างที่ยากหาตัวจับเท่านั้น หากยังมีชื่อเสียงด้านความศักดิ์สิทธิ์และมากด้วยอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ดังที่ **“กำนันสุรพล ถึงเจริญ”** แห่งตำบลศรีวิชัย เล่าว่า....

“ชาวบ้านแถบนี้เคารพศรัทธาองค์พระนารายณ์มากครับ เมื่อก่อนที่ท่านยังอยู่บนเขา ชาวบ้านมักจะขึ้นไปสักการะ โดยนำน้ำไปสรงที่องค์ท่าน จากนั้นก็นำน้ำที่รดนั้นมาลูบศีรษะเพื่อสิริมงคล...

ที่จริงก่อนหน้าที่ชาวบ้านจะพบว่าบนเขามีโบราณสถานเก่าแก่ เคยมีอดีตเจ้าอาวาสวัดเขาศรีวิชัยรูปหนึ่ง ชาวบ้านเรียกท่านว่า **“พ่อหลวงลพ”** (พระครูวิจิตรคณานุการ) ท่านเป็นชาวตำบลศรีวิชัยจำวัดอยู่ที่วัด

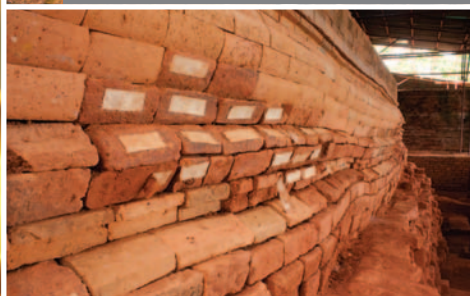
กำนันสุรพล ถึงเจริญ

เขาศรีวิชัยตั้งแต่นั้นเป็นเณร จนมรณภาพเมื่ออายุราว 90 ปี เล่ากันว่าท่านรู้ด้วยญาณว่ามีโบราณสถานเก่าแก่อยู่บริเวณวัดและบนเขา แต่ค้นหาอย่างไรก็ไม่เจอ ดินกลบมิดหมด เจออย่างมากแค่ลูกกำบิดเท่านั้น สมัยที่มีชีวิตท่านเป็นตัวตั้งตัวตีให้แยกตำบลศรีวิชัยออกจากอำเภอฟุนพิน เพื่อที่จะอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุที่ยังจมอยู่ใต้ผืนดินเอาไว้ แต่เมื่อไม่มีหลักฐาน ก็เลยไม่มีใครฟังท่าน...มันก็เป็นเรื่องแปลกนะครับว่าทำไมจึงไม่เจอหลักฐานอะไรในยุคท่านเลย สมัยที่หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ เป็นนายกฯ ราวปี พ.ศ. 2518 ท่านเคยให้งบประมาณมาขุดดูทำถนนขุดกันมโหฬารอย่างนั้น ก็เจอแค่ของใช้โบราณกับพระพิมพ์ขุมศรีวิชัยจำนวนหนึ่งเท่านั้นเอง

ที่เคยเป็นฐานอาคารด้านหน้าก่อนถึงเข้าสู่ตัววิหาร

ซากอิฐแนวกำแพงตอนบนรอบล้อมอาคารวิหาร

และสมัยที่คุณตาของผม ‘นายคล่องเหมือนมณี’ ยังมีชีวิตได้เล่าให้ฟังว่า เมื่อตอนที่องค์พระนารายณ์ยังอยู่บนเขา ท่านแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ช่วยชาวบ้านให้พ้นภัยหลายครั้ง เช่น เมื่อถึงหน้าแล้งชาวบ้านก็จะมาบวงสรวงขอให้ฟ้าฝนตก ฝนก็จะตกจนปลูกข้าวได้ดีทุกปี ถึงหน้ามรสุมก็ไปขอให้พายุไม่เข้า พายุก็จะสลายไปก่อนขึ้นฝั่งทุกทีเหมือนกัน...

คุณตายังเล่าอีกว่า ในช่วงปลายกรุงศรีอยุธยา พม่าได้ยกทัพลงมาเพื่อจะตีเอาเมืองนครศรีธรรมราช และจะมาพักทัพบริเวณนี้ ชาวบ้านรู้ข่าวต่างพากันทิ้งบ้านเรือนหนีไปหลบภัยที่อื่นเสียก่อนแล้ว แต่ถึงจะเห็นว่าเป็นบ้านเมืองร้างผู้คน ทหารพม่าก็ยังลาดตระเวนจนทั่วพื้นที่ไม่เว้นแม้แต่บนเขาศรีวิชัย แต่ไม่พบใครสักคน พอตักคำ จู่ๆ ก็มีเสียงคนโห่ร้องเหมือนกับมีกองทัพตั้งมั่นอยู่บนภูเขา แม้ทัพพม่าก็ตกใจสั่งทหารตั้งรอรบที่เชิงเขา รออยู่

นานก็ไม่มีใครลงมา จนต้องตัดสินใจส่งพลลาดตระเวนขึ้นไปตรวจดู ก็พบองค์พระนารายณ์ยืนส่งอาอยู่เพียงองค์เดียว ทหารพม่าเลยพากันกลับลงเขาไป แต่พอเท้าแตะเชิงเขาเท่านั้นเสียงโห่ร้องก็ดังขึ้นมาอีก เป็นอย่างนี้ถึง 3 ครั้งสามครา แม้ทัพพม่าก็เลยโกรธ สั่งทหารให้ทำลายองค์พระนารายณ์เสีย เป็นเหตุให้แขนของพระนารายณ์ที่อยู่ด้านหลังขาดทั้งสองข้าง หลังจากนั้นกองทหารพม่าต่างก็พบจุดจบเพราะเรือล่ม

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ความศักดิ์สิทธิ์ขององค์พระนารายณ์ก็ถูกเล่าสืบถึงพระภรรณของสมเด็จพระนารายณ์ที่กรุงเทพฯ คุณตาของผมเป็นคนหนึ่งที่ได้รับเลือกให้หามองค์พระนารายณ์ลงจากเขาด้วย ท่านเล่าว่าในวันย้ายพระนารายณ์ทำปาฏิหาริย์ให้องค์

หนักมาก ขนาดใช้แรงชายกำยำถึง 4-6 คน หามก็ยังไม่ไหว ในที่สุดชาวบ้านและคณะทำงานต้องบวงสรวงว่า จะย้ายท่านไปอยู่สถานที่ดีเพื่อปกป้องท่านเอาไว้เป็นสมบัติแก่แผ่นดิน และหากที่นี่เจริญเมื่อไร จะนำองค์ท่านกลับมาที่เดิม จึงยกลงเขาได้อย่างสะดวก

หลังจากองค์ท่านถูกย้ายไป ชาวบ้านก็เลยร่วมมือกันหลอมรูปจำลองของท่านขึ้น และอัญเชิญประดิษฐานไว้ที่โรงเรียนวัดเขาศรีวิชัย แต่ความศักดิ์สิทธิ์ขององค์ท่านก็ยังเหมือนเดิมครับ ชาวบ้านมักมาบนบานศาลกล่าวกันเสมอและประสบความสำเร็จด้วย เมื่อได้ตามที่ขอก็นำบายศรี ดอกไม้ ธูปเทียน น้ำสะอาดหรือน้ำมะพร้าวมาถวาย พร้อมด้วยการจุดประทัดชุดใหญ่ ท่านขอบครับ...”

เป็นเรื่องน่าเสียดายว่า หลังจากที่บ้านค้นพบว่ามีโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมายอยู่บนเขาและรอบบริเวณแล้วก็กลับไม่ได้รับการสมบัติมีค่าเหล่านี้ไว้ ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังที่ก้านสรพลเล่าต่อไปว่า...

“ราวๆ สัก 40 ปีที่แล้ว ผมจำได้ว่าหลังโรงเรียนมีกองดินเป็นโคกสูงอยู่ 2 กอง เราเด็กๆ ก็ไปขุดเล่นกันจนเห็นแผ่นอิฐสีดาสีแดงขนาดใหญ่เรียงซ้อนเป็นชั้นๆ แต่ต่อมาผู้นำตำบลในยุคนั้นคิดอยากจะทำนาชุมชนด้วยการสร้างถนนรอบเขาศรีวิชัยขึ้นก็เลยไปขุดเอาอิฐมาถมถนน แล้วกองดินนี้ก็ถูกไถจนราบเรียบ ภายหลังก็กลายเป็นสนามโรงเรียน และยังพบศิลาแลง ฐานโยนี ซากขุมประตูด้วย ปัจจุบันนี้โบราณวัตถุบางส่วนถูกนำมาเก็บรักษาไว้ที่โรงเรียน แต่หลายชิ้นก็สูญหายไป เพราะชาวบ้านก็เอาไปทำที่วางของบ้าง เอาไปทำเครื่องประดับบ้าง เพราะความไม่รู้...”

ลูกกำปัดก็เช่นกันครับ พบมากจริงๆ ขนาดที่พอฝนตกลูกกำปัดจะถูกน้ำฝนชะจนลอยพื้นดินขึ้นมาเลย เด็กๆ ก็เก็บไปใส่ขวดโหลแล้วเอามาเล่นกัน พอหมดหน้าฝนก็ทิ้งไว้ตาม

พื้นที่ จนเมื่อสัก 25 ปีที่แล้วมีชาวสุพรรณบุรี มาขุดลูกกำปิดไป ชาวบ้านเลยรู้ว่าเป็นโบราณ วัตถุมีราคา ที่นี้ก็เลยขุดไปขายบ้าง ภายหลัง มาขุดเจอกรุ **‘พระกระดุมศรีวิชัย’** ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับบ่อลูกกำปิด แต่ตอนนั้นชาวบ้านคิดว่าเป็น ลูกกำปิดธรรมดา ก็เอามาใส่กระดุมตากแดดไว้ ตอนนั้นผมไปอาศัยอยู่กับญาติเพื่อเรียนหนังสือ ที่บ้านดอน พอกลับมาเห็นว่าสวยดีเลยขอ อนุญาตพ่อแม่เอา **‘พริก’** (กะลามะพร้าว) มาตักเอาพระเม็ดกระดุมไป 1 พริก เพื่อ ไปแจกญาติที่บ้านดอนเป็นที่ระลึก ผ่านไป ไม่กี่เดือน เรื่องก็ลือลั่นว่าพระเม็ดกระดุมมี ราคาหลักพัน เพราะเป็นวัตถุโบราณมีอายุ 1,400 กว่าปี ปัจจุบันนี้ราคาพุ่งไปถึงหลัก หมื่นแล้วครับ และว่ากันว่าท่านมีพุทธคุณด้าน แคล้วคลาด อยู่ยังคงกะพั้น

เมื่อมาย้อนคิดดูแล้ว ก็เป็นเรื่องที่น่าเสียดาย มาก ที่ชาวบ้านไม่ได้อนุรักษ์สมบัติของพื้นที่ ไว้อย่างที่ควรจะเป็น นั่นก็เพราะ **‘ไม่มีความรู้’** อย่างเดียว วันนี้มีลูกกำปิดฝังอยู่ในดินอีก มากมาย และอาจมีโบราณวัตถุอื่นๆ ใต้ดินที่ รอการพิสูจน์อีกเยอะ เราจึงต้องรักษาส่วน ที่เหลือนี้เอาไว้ให้ได้ ผมมองว่าเรื่องการให้

‘ความรู้’ แก่ชุมชนเป็นเรื่องสำคัญ จึงพยายาม รณรงค์เรื่องนี้เพื่อให้ชาวบ้านเกิดจิตสำนึกรัก และหวงแหนสมบัติที่บรรพบุรุษสร้างมา แรกๆ ก็เหนื่อยครับ แต่ปัจจุบันนี้ชาวบ้านเข้าใจมาก ขึ้นและให้ความร่วมมือดีมาก

แต่ก็เป็นเรื่องน่าพิศวงว่า ทุกวันนี้ถ้าคน ต่างถิ่นมาหยิบเอาของบนเขาไป แม้จะแค่ ลูกกำปิดสักเม็ดหนึ่ง ก็มักจะมีเรื่องราวแปลกๆ ตามมา บางรายเล่าว่าได้ยินเสียงม้าไปวิ่งอยู่บน หลังคาบ้านจนต้องเอาลูกกำปิดมาคืน ผมเคยเจอ พระธาตุศรีรูปหนึ่งท่านมาขอจำวัดบนเขา แต่ นอนได้ 2 คืนก็หนี ท่านว่าคืนแรกได้ยินเสียง คนขุดดินทั้งคืน คืนที่สองเห็นทหารโบราณถือ ดาบคู่เดินลาดตระเวนสวนไปมาเป็นหมู่ๆ ละ 10 คน พอสว่างก็หายไป ทุกวันนี้เลยไม่มีคน ต่างถิ่นคนไหนกล้าเก็บลูกกำปิดหรือมานอน ค้างอ้างแรมบนเขาอีกเลยครับ”

มีเพียงเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์จะกลายเป็น เครื่องดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทุกสารทิศให้มา เยือน **“เขาศรีวิชัย”** เท่านั้น หากหากโบราณ สถานที่แปลกตาก็เป็นเสน่ห์อีกอย่างหนึ่งที่ เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาสัมผัสสเงา ของชุมชนแห่งอดีตอย่างต่อเนื่อง ด้วยชุมชน

ลูกกำปิดศรีวิชัยจากเขาพระนารายณ์

ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่รอบเชิงเขาศรีวิชัยเมื่อนับพันปี ก่อนหน้านี้ มีความพิเศษน่าสนใจ เพราะเป็น กลุ่มชนที่นับถือศาสนาฮินดู ซึ่งต่างจากชุมชน โบราณรอบอ่าวบ้านดอนในยุคสมัยใกล้เคียง กันที่ต่างนับถือศาสนาพุทธทั้งสิ้น เขาศรีวิชัย จึงเปรียบเหมือน **“กุญแจ”** ที่จะไขไปสู่ความ เข้าใจในรากเหง้าของตนเอง และยังเป็นสถานที่ ที่เหมาะแก่การศึกษาเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่กว้างขวาง ต่อไป

ถัดจากแหล่งโบราณคดีเขาศรีวิชัยไม่ ไกลนัก ยังมีโบราณสถานอีกแห่งหนึ่งที่ ทรงคุณค่าด้านประวัติศาสตร์มิได้ด้อยไป กว่ากัน ด้วยมีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เป็น เสน่ห์แห่งยุคกรุงศรีอยุธยาแท้ๆ ทั้งยังม ีความสมบูรณ์ด้วยได้รับการซ่อมแซมบูรณะ หลายครั้งหลายคราจนงดงามราวกับเพิ่ง ก่อสร้างเมื่อไม่กี่ทศวรรษนี้เอง

ข้อมูลการท่องเที่ยว

หลักฐานทางโบราณคดีที่ค้นพบ

เนินโบราณ

เนินโบราณสถานหมายเลข 1 อาคารที่สร้างโดยดัดแปลงภูเขารวมชาติให้อยู่ในรูปพีระมิด ยอดเขาถูกปรับพื้นที่ในแนวระนาบเพื่อสร้างอาคารประธานเคยเป็นเทวาลัยพระวิษณุ

เนินโบราณสถานหมายเลข 2 พบแนวหินก่ออิฐเรียงซ้อนกันเป็นฐานอาคาร

เนินโบราณสถานหมายเลข 3 ตัวเนินสูงจากพื้นประมาณ 2.10 เมตร พบเศษอิฐแตกหักทั่วไป

เนินโบราณสถานหมายเลข 4 พบเศษอิฐมีลักษณะเป็นชุดประกอบฐานลวดบัวสถาปัตยกรรม และชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมศิลา

เนินโบราณสถานหมายเลข 5 พบเศษอิฐที่ถากเป็นรูปบัวที่ขอบเนินด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้พบแนวฐานหินก่อซ้อนกัน

เนินโบราณสถานหมายเลข 6 เป็นเนินอิฐทับถมหนาแน่น

เนินโบราณสถานหมายเลข 7 ชาวบ้านเรียกว่า “ฐานพระนารายณ์”

เนินโบราณสถานหมายเลข 8 เป็นเนินดินขนาดประมาณ 25 x 25 เมตร สูงจากพื้นราว 2 เมตร มีเศษอิฐหนาแน่น

เทวรูปพระวิษณุ 4 องค์

องค์ที่ 1 อายุในพุทธศตวรรษที่ 13 พระหัตถ์ขวาล่างชำรุด พระหัตถ์ซ้ายล่างทรงถือคทา ส่วนพระหัตถ์หลังทั้งสองข้างหักหายไป ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

องค์ที่ 2 อายุในพุทธศตวรรษที่ 13 พระเศียรหักหายไป พระหัตถ์หลังทั้งสองข้างหักหายไป พระหัตถ์ขวามือทรงถือกุ (ก้อนดิน) และพระหัตถ์ซ้ายมือทรงถือคทา ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช

องค์ที่ 3 อายุในพุทธศตวรรษที่ 12 ลักษณะคล้ายรูปพระวิษณุที่ศาลพระนารายณ์ อำเภอเวียงสระ

องค์ที่ 4 อายุครึ่งหลังพุทธศตวรรษที่ 13 พระกรทั้งสี่ข้างหักหายไป ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จันทรเกษม พระนครศรีอยุธยา

พระเมตกระดุม พระพิมพ์ดินดิบรูปทรงกลมเล็ก ภาพพระพุทธรูปนอนต่ำ ขัดสมาธิราบบนดอกบัว พระเศียรมีประภามณฑล (รัศมี) รอบองค์จารึกคาถา “เย ธมมาฯ”

ลูกปัด พบเป็นลูกปัดแก้วหลากหลายสีและรูปทรง อาทิ วงแหวน ทรงกระบอกสั้น และยาว ทรงกระดุม หยอดน้ำค้าง ฯลฯ ลูกปัดหินที่พบส่วนใหญ่เป็นหินอาเกต สีขาวสลับดำ หินควอตซ์สีขาว และหินคาร์เนเลียนสีส้ม และพบลูกปัดทองคำทรงผลฟักทองเล็กน้อย

ฐานโยนิ หินศิลารูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 88 x 88 เซนติเมตร เจาะรูกลมตรงกลาง

เครื่องประดับ ได้แก่ แหวนโลหะ ต่างหูโลหะ กำไลทำด้วยหินและแก้ว

เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เศษภาชนะดินเผา หินบดและแท่นหินบด ตราประทับแม่พิมพ์สำหรับหล่อต่างหูโลหะ

ซากฐานเสาวีหاریังหลงเหลือ

ฐานเจดีย์กลางวิหารที่ยังรอการพิสูจน์และบูรณะ

ชุมชนศรีวิชัยที่อาศัยอยู่รอบเชิงเขาพระนารายณ์

เส้นทางสู่เขาศรีวิชัย

จากอำเภอพนมพิณ ใช้ถนนหมายเลข 417 จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าถนน 4260 เมื่อถึง 3 แยก ให้เลี้ยวขวา ขับตรงไปประมาณ 6 กิโลเมตร ก็จะพบโรงเรียนวัดเขาศรีวิชัย แหล่งโบราณคดีเขาศรีวิชัยอยู่ด้านหลังติดกับโรงเรียนแห่งนี้

ความงามข้ามกาลเวลา “วัดเขาพระอานนท์”

วัดเขาพระอานนท์

สถานที่แห่งนี้มีชื่อว่า “วัดเขาพระอานนท์” เรื่องราวการสร้างวัดนั้นมีตำนานเล่าขานกันหลากหลาย ซึ่งไม่เพียงมีเนื้อหาบางตอนต่างไปเท่านั้น หากยุคสมัยและพระนามของกษัตริย์ที่เชื่อกันว่าเป็นผู้ก่อสร้างก็ยังไม่เป็นที่สรุปแน่ชัด ซึ่งจำเป็นต้องมีการชำระในลำดับต่อไป... แต่จากการสอบถามชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่บริเวณวัดแห่งนี้ ต่างเล่าสืบทอดกันมาว่า วัดเขาพระอานนท์เคยเป็นพระอารามหลวง เดิมชาวบ้านเรียกว่า “วัดเขาหัวล่าง” ซึ่งพ้องกับชื่อ “วัดเขาหัวบน” ที่ชาวบ้านเรียกวัดเขาศรีวิชัย สร้างในสมัยพระเจ้าแผ่นดินพระองค์หนึ่งในยุคลพलयกรุงศรีอยุธยา...

...มหากษัตริย์พระองค์นี้ต้องการแผ่ขยายอำนาจจึงมีพระราชดำริให้สร้างเมืองใหม่ที่ศรีรัฐนิคม และด้วยการนี้พระองค์จึงต้องเสด็จพระราชดำเนินมายังดินแดนทักษิณโดยทางชลมารคผ่านอ่าวไทยมาขึ้นฝั่งที่ปากอ่าว

ลีเล็ด จากนั้นจึงเสด็จฯ โดยเรือพระที่นั่งผ่านคลองพุมดวงมาพร้อมกับข้าราชการบริพารและราชองครักษ์จำนวนหนึ่ง แต่เมื่อผ่าน “บ้านเสมา” ได้ไม่นาน เรือพระที่นั่งเกิดรั่ว เป็นเหตุให้ที่ตรงนั้นถูกเรียกว่า “บ้านท่ารั่ว” (ปัจจุบันคือบ้านท่าเรือ) จึงต้องวกกลับไปทำสมันอุดเรือที่บ้านเสมา ชาวบ้านจึงเปลี่ยนมาเรียกบ้านเสมาว่า “บ้านสมัน” ในเวลาต่อมา... เพื่อรอการซ่อมเรือ เหล่าข้าราชการบริพารจึงได้ปลูกสร้างพลับพลาชั่วคราวขึ้น ในระหว่างนั้นเองข้าราชการบริพารหญิงชายจำนวนหนึ่งได้แวะเข้าไปเยี่ยมชมบ้านเมืองและพบปะชาวบ้าน จนได้พบเด็กหญิงน้อยซึ่งมีลักษณะดี จึงได้ขอต่อบิดามารดาของเด็กเพื่อนำไปชุบเลี้ยงเป็นข้ารองพระบาทยังกรุงศรีอยุธยา ต่อมาเด็กหญิงน้อยได้เติบโตเป็นสตรีที่มีความงามพร้อมทั้งรูปร่างและจริตกิริยาจนเป็นที่ต้องพระราชหฤทัยยิ่งนัก ในที่สุดจึงได้รับแต่งตั้ง

เป็นพระสนมเอก และได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาเป็นพระมเหสีในกาลต่อมา

หลายปีผ่านไปบิดามารดาของอดีตเด็กหญิงน้อยรู้สึกเป็นห่วงและคิดถึงบุตรที่เดินทางมาอยู่ไกล จึงได้ขอร้องให้บุตรชายผู้น้องออกติดตามหาข่าวคราวที่กรุงศรีอยุธยา โดยบวชเป็นภิกษุรูปหนึ่งเรื่อยมา หลังจากพำนักอยู่ในกรุงศรีฯ ไม่นานนักพระภิกษุก็ได้รับนิมนต์ให้เข้าร่วมพิธีทำบุญเลี้ยงภัตตาหารพระสงฆ์ทั่วทั้งเมืองในพระราชวังอันเป็นราชประเพณีที่ปฏิบัติสืบมานาน จึงมีโอกาสนพบพระมเหสีโดยบังเอิญ ด้วยขณะที่พระมเหสีทรงถวายอาหารเพลนั้น ก็ได้ทอดพระเนตรแผลที่แขนพระและทรงจดจำได้ จึงได้ตรัสถามจนทรงทราบความเป็นน้องชายจริง ฝ่ายองค์มหากษัตริย์เมื่อทรงทราบเรื่องราว

ที่พระมเหสีกราบบังคมทูล จึ่งทรงนิมนต์พระภิกษุให้ไปจำวัด ณ พระอารามหลวง พร้อมทั้งพระราชทานสมณศักดิ์ให้เป็นใหญ่ในฝ่ายสงฆ์ แต่เนื่องจากพระนามใหม่นั้นยาวชาวบ้านจึงเรียกท่านเพียงสั้นๆ ว่า “ท่านเจ้าฟ้า”

ต่อมาพระมเหสีได้กราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตเสด็จกลับไปเยี่ยมพระบิดามารดาที่บ้านเกิดพร้อมด้วยท่านเจ้าฟ้า โดยมีพระดำริว่าควรสร้างอนุสรณ์อันมีนัยสำคัญด้านการปกครองไว้ให้ชาวเมืองได้ทราบทั่ว ที่แท้แล้วพระองค์คือชาวเมืองแห่งนี้เช่นกัน องค์มหากษัตริย์จึงโปรดให้สร้างวัดขึ้น 3 แห่ง บนสถานที่อันมีความเป็นสิริมงคลตามความเชื่อทางพุทธศาสนาในเวลานั้น วัดแห่งแรกนั้นมีองค์มหากษัตริย์เป็นองค์ประธานมีนามว่า “วัดถ้ำสิงขร” ตั้งอยู่ในอำเภอดุสิตรัตนคม วัดที่สองมีพระมเหสีทรงเป็นประธานนามว่า “วัดน้ำรอบ” และแห่งที่สามมีท่านเจ้าฟ้าเป็นประธานคือ “วัดเขาพระอาณน” โดยสองวัดหลังตั้งอยู่ในอำเภอพุนพิน

วัดเขาพระอาณนท่านนั้นได้ดัดแปลงภูเขาให้เป็นศาสนสถาน โดยก่อกำแพงศิลาแลงล้อมขึ้นไปสามชั้นวนรอบภูเขา บริเวณยอดถูกปรับพื้นที่ให้เรียบเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเพื่อเป็นฐานในการสร้างอุโบสถและพระเจดีย์ ภายหลังก่อสร้างแล้วเสร็จ ท่านเจ้าฟ้าได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจำพรรษาอยู่ ณ วัดแห่งนี้ ท่านจึงเป็นเจ้าอาวาสรูปแรก เมื่อท่านเจ้าฟ้ามรณภาพ ชาวบ้านได้สร้างเจดีย์ไว้ที่ด้านหลังองค์เจดีย์ใหญ่เพื่อบรรจุอัฐิของท่านเอาไว้เป็นอนุสรณ์...

วัดเขาพระอาณนที่ก็เดินทางข้ามกาลเวลาโดยมีเจ้าอาวาสหลายรูปผลัดเปลี่ยนดูแล แม้บางยุควัดจะถูกทิ้งให้รกร้างจนอุโบสถและเจดีย์ชำรุดเสื่อมโทรม แต่ก็มีกการปฏิสังขรณ์ให้คืนความงดงามรุ่งเรืองเป็นระยะ ตามหลักฐานที่ปรากฏในหนังสือ “บุต” หรือสมุดข่อย ซึ่งมีตกทอดมาจนถึงปัจจุบันได้กล่าวไว้ว่า เมื่อปี พ.ศ. 2371 ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระองค์ได้โปรดให้ “ขุนหลวงวิจารย์อาวุธ” กรมพระกลาโหม “เดินสวนเดินนา” (สำรวจตรวจจรมณฑลใต้) จนพบวัดทั้งสามนี้ เมื่อได้ทราบตำนานเล่าขานพระองค์จึงทรงปรับปรุงวัดที่ทรุดโทรมอยู่ให้คงสภาพดีขึ้น... ต่อมาในยุคที่ “พระครูสังครักษ์ บุญให้” เป็นเจ้าอาวาส จึงได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์วัดเขาพระอาณนครั้งใหญ่ นำมาซึ่งความเจริญแก่วัดเป็นอันมาก พระครูรูปนี้จึงเป็นที่รักเคารพของชาวบ้านศรีวิชัยอย่างยิ่ง

แม้วัดเขาพระอาณนที่จะไม่ใช่วัดที่มีขนาดใหญ่โต แต่ด้วยความงามที่เรียบง่าย สะท้อนศิลปะสมัยอยุธยาได้ชัดเจน ประกอบกับมีทัศนียภาพโดยรอบร่มรื่นสงบเงียบ จึงเป็นที่ติดอกติดใจของนักท่องเที่ยวจนอดที่จะบันทึกภาพเป็นที่ระลึกไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์เจดีย์สี่ทองที่ได้รับอิทธิพลทางศิลปกรรมจากพระบรมธาตุไชยา และพระประธานในอุโบสถที่มีพระพักตร์ได้สัดส่วน อิ่มเอมด้วยความเมตตาได้มองคราใด ก็รู้สึก “เย็นตา เย็นใจ” เมื่อนั้น...

พระพุทธรูปปางเลไล้ง บริเวณประตูโบสถ์

ตำนานประวัติศาสตร์อีกหน้าหนึ่งที่น่าสนใจความภาคภูมิใจมาสู่อำเภอพุนพินก็คือ “สะพานจุลจอมเกล้า” ด้วยสะพานทางรถไฟที่ทอดตัวข้ามแม่น้ำตาปีแห่งนี้ มีเพียงเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ถูกระเบิดทำลายจนย่อยยับในปีพ.ศ. 2486 ในสถานการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 คราวเดียวกับสะพานข้ามแม่น้ำแควแห่งกาญจนบุรีเท่านั้น หากยังเป็นสถานที่ที่มีความผูกพันกับชาวพุนพินมาช้านานนับตั้งแต่แผ่นดิน “พระพุทธเจ้าหลวง” เป็นต้นมา

เจดีย์รายสมัยอยุธยา ที่ประดิษฐานอัฐิท่านเจ้าฟ้า

พระประธานในโบสถ์

พระพุทธรูปจำลองสมัยอยุธยา

ลักษณะและที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ห่างจากตัวอำเภอพนพิณ 8 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 20 ไร่เศษบนเนินเขาขนาดย่อม พื้นที่ริมเชิงเขาเป็นที่ราบต่ำ ด้านหนึ่งเป็นที่อยู่อาศัย อีกด้านหนึ่งอยู่ติดริมฝั่งแม่น้ำตาปี ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการก่อสร้างกุฏิ หอฉัน และอื่นๆ ขึ้นมาในภายหลัง

หลักฐานทางโบราณคดีที่ค้นพบ

1. **เจดีย์ทรงปราสาท** เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูน สูง 9 เมตรเศษฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างด้านละ 5 เมตร ฐานมีซุ้มจระนำทิศทั้ง 4 ด้าน ด้านทิศตะวันออกมีบันไดทางขึ้น สามารถเข้าป็นมัสการพระพุทธรูปในองค์เจดีย์ได้ หน้าบันเหนือซุ้มทำเป็น 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นรูปราหูอมจันทร์ ชั้นบนเป็นรูปเทพพนม มีลายกนกประกอบเป็นฉากหลัง ยกเว้นด้านทิศตะวันออกด้านเดียวเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ถัดจากชั้นเรือนธาตุเป็นอาคารย่อส่วนเลียนแบบชั้นล่าง รองรับองค์ระฆังสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง หน้าบันเหนือมุขอาคารชั้นนี้มีลายปูนปั้นรูปดอกบัว ส่วนยอดเป็นบัวรองรับก้านฉัตรและปล้องไฉน ส่วนปลียอดหักหายไปและได้รับการซ่อมแซมใหม่ เจดีย์องค์นี้ได้รับอิทธิพลทางศิลปะจากพระบรมธาตุไชยา สันนิษฐานว่าสร้างสมัยอยุธยาตอนปลาย และยังมีรูปแบบศิลปกรรมคล้ายกับเจดีย์วัดอัมพวาส (วัดท่าม่วง) ในอำเภอกาบังด้วย

2. **อุโบสถ** เป็นอุโบสถก่ออิฐถือปูน ใช้ฝาผนังรับน้ำหนักแทนเสา ขนาดกว้าง 6.6 เมตร ยาว 12.70 เมตร เครื่องบนเป็นไม้ทรงกระเบื้อง คาดว่าของเดิมมุงด้วยกระเบื้องรางชายคารูปเทพพนม หน้าอุโบสถและโดยรอบมีพระพุทธรูปปูนปั้นนั่งห้อยพระบาท ภายในอุโบสถเคยมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง และมีเครื่องถ้วยชามโบราณประดับประดา คาดว่าถูกนำมาประดับในการปฏิสังขรณ์ยุคหลัง ปัจจุบันได้รับการบูรณะใหม่จนเหลือเพียงร่องรอยจิตรกรรมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3. **พระพุทธรูปศิลาทรายแดง** จำนวน 7-8 องค์ ประดิษฐานภายในอุโบสถ เป็นฝีมือช่างพื้นเมืองที่สร้างตามศิลปะอยุธยา

4. **บัว** หรือเจดีย์ขนาดเล็ก ตั้งอยู่ด้านหลังเจดีย์องค์ใหญ่ เชื่อกันว่าเป็นที่บรรจุอัฐิ “ท่านเจ้าฟ้า”

เส้นทางสู่วัดเขาพระอานนท์

จากอำเภอกาบัง ใช้ถนนหมายเลข 417 จนถึงสี่แยกจากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าถนน 4260 เมื่อถึง 3 แยก ให้ขับตรงไป ก็จะพบวัดเขาพระอานนท์

“วัดน้ำรอบ” มรดกแห่งอยุธยาที่ตริังตรา

อุโบสถมหาอุต วัดน้ำรอบ

“วัดน้ำรอบ” วัดโบราณหนึ่งในสามของ **“วัดสามพี่น้อง”** ที่มีความสำคัญยิ่งเนื่องจากเคยเป็น **“พระอารามหลวง”** มาก่อน แต่เดิมวัดแห่งนี้ตั้งอยู่บนเกาะธรรมชาติที่มีลักษณะเป็นมวงคดียิ่งคือ เมื่อมองจากมุมสูงจะเห็นเกาะแห่งนี้เป็นรูปใบโพธิ์ ทั้งยังมีสายน้ำล้อมรอบอยู่ทุกด้าน อันเป็นที่มาของนามวัด

วัดน้ำรอบเคยถูกทิ้งให้ร้างอยู่ยาวนานจนโบราณสถานชำรุดทรุดโทรมลงมาก มาได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ในคราวเดียวกันกับวัดเขาพระอานนท์ และวัดถ้ำลิงขรในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และจากการสืบหาของ **“หลวงวิจิตรวาทา”** พระกลาโหมในสมัยนั้น ทำให้ทราบข้อมูลที่น่าสนใจของวัดเพิ่มเติม พอสรุปได้ว่า...

เดิมวัดน้ำรอบมีชื่อว่า **“วัดหัววังน้ำรอบ”** แต่ชาวบ้านมักเรียกว่า **“วัดเกาะ”** มีราชอาณา

พระครูไม่ขึ้นแห่งราชอาณาเขตหัวเมืองไชยา แต่ขึ้นแก่ราชอาณาเขตเมืองนครศรีธรรมราช และในการปฏิสังขรณ์คราวนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงพระราชทานพระพุทธรูปหล่อทรงเครื่องให้วัดถึง 2 องค์ คือ พระพุทธรูปเงินหล่อสูงสองศอก หน้าห้าซึ้ง และโมคลาหล่อสูงสองศอก นอกจากนี้ยังพระราชทานพระมณฑปสองยอด ทั้งยังทรงกัลปนาที่ดินแก่วัด พร้อมถวาย **“ข้าพระ”** เป็นภิกษุรวม 500 รูป

แต่เนื่องจากตั้งอยู่บนที่ราบต่ำ เมื่อถึงฤดูมรสุมวัดจึงถูกน้ำท่วมหลายครั้งจนมีสภาพเสื่อมโทรมอีกครั้ง ประกอบกับการเดินทางไปสู่วัดทำได้ยากลำบากเนื่องจากต้องใช้เรือเท่านั้น จึงได้มีการย้ายวัดและโบราณสถานทั้งหมด มาปลูกสร้างใหม่บนฝั่ง ณ บริเวณที่ตั้งวัดในปัจจุบัน...

จากซ้ายไปขวา

นายสุพล พลโยธา นายกอบต. น้ำรอบ
นายสมชาย ประดิษฐ์พร กำนัน ต.น้ำรอบ
นายประทีป อินขชาติ ผู้ใหญ่บ้าน ม.1 ต.น้ำรอบ

ลักษณะและที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ 1 ตำบลน้ำรอบ อำเภอพุนพิน มีเนื้อที่ 12 ไร่เศษ บนที่ราบกลางหมู่บ้านใหญ่ ใกล้แม่น้ำพุมดวง

หลักฐานทางโบราณคดีที่ค้นพบ

1.อุโบสถ อาคารทรงไทยหลังคาจั่ว หันหน้าไปทางทิศตะวันออก สร้างด้วยไม้เตาเสา มีช่อฟ้าใบระกาและปีกนกรองรับสองชั้น หลังคาแอ่นโค้งคล้ายท้องสำภา ผนังโบสถ์เตี้ย ก่ออิฐฉาบปูนต่ำขึ้นมาจากพื้นไม่มีฐานบัวรองรับเหมือนโบสถ์ทั่วไป ไม่มีหน้าต่าง แต่มีช่องว่างระหว่างหน้าบันกับผนังโบสถ์เปิดโล่งเป็นช่องรับแสง และที่ผนังทุกด้านเจาะช่องปูนปั้นประดับมองคล้ายซี่กรง ผนังด้านสกัดมีปูนปั้นรูปเทวดา ส่วนผนังด้านข้างมีปูนปั้นเป็นรูปลายดอกไม้สี่กลีบ หน้าบันอุโบสถด้านทิศตะวันออกเป็นไม้แกะสลักเป็นรูปลายพันธุ์พฤกษา ตอนล่างแกะเป็นรูปหน้าอสูรคาบกำไลพันธุ์พฤกษา เสาที่รองรับหน้าบันเป็นไม้แกะสลักเป็นลายก้านดอกกรับบัวหัวเสาที่แกะเป็นบัวแฉก หน้าบันด้านทิศตะวันตกแกะสลักเป็นรูปลายพันธุ์พฤกษา มีรูปบุคคลคล้ายเทวดาหรือยักษ์หะเหินอยู่ในลายพันธุ์พฤกษา ตรงกลางหน้าบันแกะเป็นรูปอสูร ส่วนของหลังคาบริเวณเชิงชายแกะสลักเป็นรูปดอกไม้สี่กลีบ แต่ละด้านสลักลวดลายต่างๆ ไม่เหมือนกัน เป็นฝีมือช่างท้องถิ่นที่สร้างขึ้นใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

2.ศิลาจารึกหินชนวน อยู่ด้านหน้าพระประธานในพระอุโบสถ ขนาด 53 x 111 เซนติเมตร สร้างในสมัยรัชกาลที่ 3 แกะสลักอักษรไทย กล่าวถึงการสถาปนาวัดหัววังน้ำรอบ อาณาเขตวัด และการถวายข้าพระให้วัด

3.เจดีย์ราย มี 2 องค์ ตั้งอยู่ทางด้านหน้าพระอุโบสถด้านทิศตะวันออก องค์ซ้ายมือเป็นเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ประกอบด้วยฐานเชิงหนึ่งชั้นรองรับฐานสิงห์ และองค์ระฆัง ปล้องไฉน ส่วนปลียอดหักหายไป องค์ขวามือเป็นเจดีย์

เจดีย์ท่านเจ้าฟ้า

เจดีย์สมัยอยุธยา

ย่อมุมไม้สิบสอง ประกอบด้วยฐานเชิงหนึ่งชั้น ถัดขึ้นไปเป็นฐานสิงห์ ที่ท้องไม้คาตลูกแก้วอกไกรรองรับองค์ระฆัง ส่วนยอดเป็นบัวถลา ถัดขึ้นไปเป็นปล้องไฉน ปลียอดและเม็ดน้ำค้าง เป็นศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย เจดีย์องค์นี้ชาวบ้านเชื่อกันว่าภายในบรรจุอัฐิส่วนหนึ่งของ “ท่านเจ้าฟ้า”

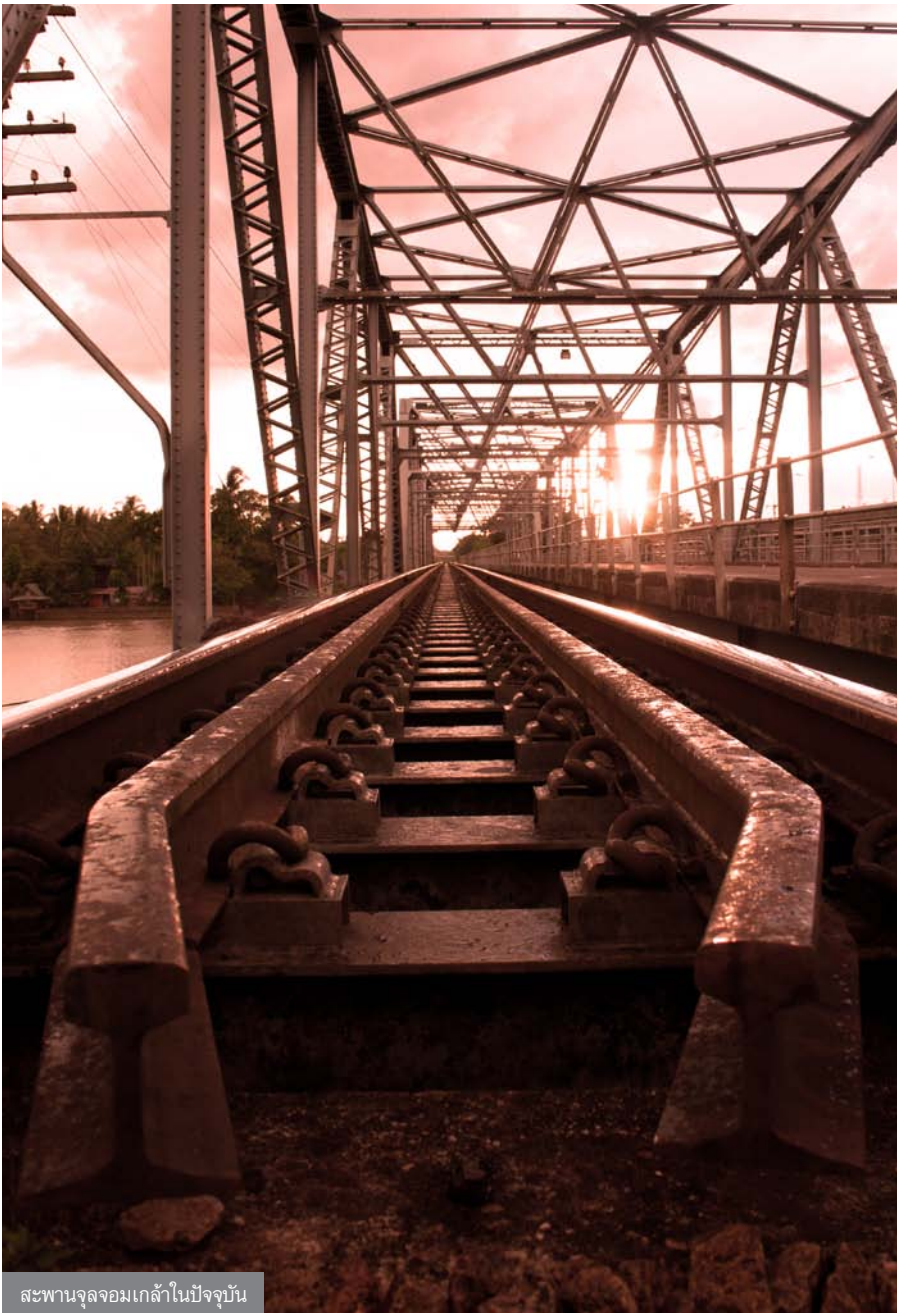
4. พระโมคคัลลา เป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องปางประทานอภัย ฉลองพระองค์แบบกษัตริย์ ประดับกระຈกสี สร้างในสมัยรัชกาลที่ 3

เส้นทางสู่วัดน้ำรอบ

ใช้ถนนหมายเลข 41 ผ่านกองบิน 7 และสนามบินนานาชาติ เบี่ยงซ้ายก่อนถึงสะพานคลองพุมดวง จากนั้นเลี้ยวกลับรถใต้สะพานแล้วเลี้ยวซ้ายเข้าถนนสายพุนพิน-คีรีรัฐ ประมาณ 8 กิโลเมตรจะถึงหน้าวัดน้ำรอบ

“สะพานโค้ง” สัญลักษณ์แห่งสงครามโลกครั้งที่ 2

สะพานจุลจอมเกล้าในปัจจุบัน

ความเป็นมาของสะพานแห่งนี้ เริ่มต้นพร้อมๆ กับการก่อสร้างทางรถไฟสายใต้ ดังที่ **“คุณทศพล งานไพโรจน์”** นายกเทศมนตรีเมืองท่าช้าง ผู้ซึ่งเป็นชาวพุนพินขนานแท้ ทั้งยังเป็นนักศึกษาด้านประวัติศาสตร์ที่มีความรู้กว้างขวางได้เล่าว่า...

“สะพานจุลจอมเกล้านี้เกิดขึ้นเพราะ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำริให้ก่อสร้างทางรถไฟสายใต้ในปี พ.ศ. 2449 โดยทรงมอบหมายให้ มิสเตอร์กิตตินส์ วิศวกรชาวอังกฤษ เป็นผู้อำนวยการสร้าง และมีเลขาธิการกรมรถไฟหลวง กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย และพระยาวชิ

สัตยารักษ์ เจ้าเมืองไชยา ในเวลานั้นร่วมสำรวจเส้นทางด้วย โดยในการก่อสร้างนี้ ไทยต้องกู้เงินจากรัฐบาลสหพันธรัฐมลายูของอังกฤษมาจำนวนหนึ่ง หลังจากได้เงินมา การก่อสร้างก็ดำเนินไปอย่างราบรื่น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2453 ตอนนั้นเส้นทางคืบหน้ามาถึงเมืองไชยาแล้ว และจะต้องสร้างต่อไปยัง นครศรีธรรมราช แต่ปรากฏว่ามี **‘แม่น้ำหลวง’** ขวางอยู่ ตรงบริเวณตำบลท่าข้าม จึงจำเป็นต้องก่อสร้างสะพานเหล็กข้ามไป

แต่เดิมสะพานถูกออกแบบเป็นรูปทรงโค้ง และแบ่งเป็น 3 ช่วง ช่วงแรกสำหรับให้รถไฟแล่นผ่าน ต้องใช้งบประมาณ 149,364 บาท ช่วงที่สองทำเป็นทางคนเดิน ต้องเพิ่มงบประมาณอีก 13,000 บาท และช่วงที่สามเป็นทางเกวียน ต้องเพิ่มงบประมาณอีก 148,610 บาท แต่เนื่องจากมิสเตอร์กิตตินส์เห็นว่าขณะนั้นที่ตำบลท่าข้ามไม่ค่อยมีเกวียนใช้ จึงได้ถวายรายงานต่อกรมหลวงนครสวรรค์ฯ เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ เพื่อให้นำความกราบบังคมทูลขอพระบรม

สะพานจุลจอมเกล้าในอดีต

ราชานุญาตงดการสร้างทางเกวียนเสีย เพื่อประหยัดงบประมาณ ด้วยเหตุนี้สะพานจึงมีเพียงสองช่วง และด้วยรูปทรงของสะพานเป็นทรงโค้งนี้เอง ชาวบ้านก็เลยเรียกสะพานนี้จนติดปากว่า **‘สะพานโค้ง’...**

ต่อมาช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2484 ทหารญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่สุราษฎร์ธานี และยึดเอาพื้นที่บริเวณเชิงสะพานข้ามแม่น้ำตาปีที่ตำบลท่าข้ามไปเป็นฐานทัพและใช้เป็น

ท่าข้าม - ท่าขนอน เส้นทางรถไฟสายประวัติศาสตร์สั้นที่สุดในภาคใต้

จุดยุทธศาสตร์ลำเลียงพลไปสู่มลายู เพื่อเดินทางเข้าพม่าและสิงคโปร์ต่อไป กองกำลังฝ่ายสัมพันธมิตรจึงส่งเครื่องบิน บี 24 บรรทุกระเบิดมาทำลายสะพานเพื่อตัดเส้นทางเดินทัพของญี่ปุ่น แต่ด้วยความแข็งแรงของสะพานจึงไม่สามารถทำลายลงได้ในครั้งแรก ครั้งที่สองฝ่ายสัมพันธมิตรจึงต้องใช้ไขุ่ทุกร้อยระเบิดเป็นพวงแล้วทิ้งลงมา สะพานถึงหักโค่นลงกลางลำน้ำตาปีเมื่อปี พ.ศ. 2486 ผลพวงของสงครามในครั้งนั้น ยังได้ทำลายบ้านเรือนในตลาดท่าข้ามจนเสียหายหนักอีกด้วย

พอสงครามสงบลง รัฐบาลไทยจึงได้ว่าจ้าง CORMANLONG CO., LTD. ประเทศอังกฤษ ให้มาซ่อมแซม โดยได้รื้อซากสะพานเดิมไปสร้างเป็นสะพานคลองยัน ซึ่งเชื่อมระหว่างตำบลท่ากระดานกับตำบลท่ายาง ในอำเภอคีรีรัฐนิคม จากนั้นก็ซ่อมสร้างสะพานท่าข้ามขึ้นมาใหม่ โดยเปลี่ยนรูปทรงมาเป็นแท่งเหลี่ยม แบบเดียวกับสะพานพระรามที่ 6 โดยสะพานแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ประกอบด้วยทางรถไฟ ทางคนเดิน และช่องกลางเป็นผิวการจราจร ใช้เวลาราวๆ 6 ปี จึงแล้วเสร็จ จากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ได้ทรงพระราชทานนามให้เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2494 ว่า **‘สะพานจุลจอมเกล้า’** เพื่อเป็นที่ระลึกถึงรัชกาลที่ 5 ผู้ทรงริเริ่มก่อสร้าง และทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2496... นับจากนั้นมาสะพานโค้งก็กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อ มักจะมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมอย่างไม่ขาดสาย

ต่อมาปี พ.ศ. 2539 นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ซึ่งขณะนั้นเป็นประธานกรรมการคมนาคม เห็นว่าอำเภอพุนพินถือเป็นประตูเข้า-ออกตัวเมืองสุราษฎร์ธานี แต่การคมนาคมกลับไม่สะดวกเท่าที่ควร จึงได้เสนอกระทรวงคมนาคมให้ก่อสร้างทางหลวงสายพุนพิน-หนองขรี พร้อมทั้งก่อสร้างสะพานจุลจอมเกล้าใหม่เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งสะพาน เป็นสะพานคู่ 6 ช่องทางจราจร ความยาว 450 เมตร มีชื่อว่า

‘สะพานจุลจอมเกล้า 2’ เพื่อใช้แทนสะพานจุลจอมเกล้าเดิมซึ่งเป็นเส้นทางรถไฟเพียงอย่างเดียว ทำให้ยานพาหนะต่างๆ รวมทั้งรถบรรทุก 10 ล้อ สามารถเดินทางเข้าออกเมืองได้สะดวกรวดเร็ว โดยมีพิธีเปิดเส้นทางไปวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2543 มีนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นเป็นประธาน...

...วันนี้สะพานจุลจอมเกล้ายังคงยืนยงเป็นสง่าเคียงคู่สายน้ำตาปีอย่างผูกพัน แม้รูปทรงของสะพานจะเปลี่ยนไปแล้วอย่างสิ้นเชิง หากด้วยความทรงจำและคุณค่าที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและการค้า นับแต่เริ่มก่อสร้างเป็นต้นมา ชาวพุนพินจึงยังคงเรียกสะพานนี้ว่า **“สะพานโค้ง”** ดังที่ปู่ตาทวดเคยเรียก ทั้งนี้เพื่อย้ำเตือนความทรงจำสู่รุ่นลูกรุ่นหลานให้ตระหนักในความสำคัญของสะพานประวัติศาสตร์นี้ และสืบสานตำนานอันทรงคุณค่าให้อยู่คู่กับ **“เมืองคนดี”** สุราษฎร์ธานี ต่อไป...

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ที่ตั้ง

ต.ท่าข้าม อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี

เส้นทางเส้นทางสู่สะพานจุลจอมเกล้า

ใช้ทางหลวงหมายเลข 4153 ซึ่งแยกจากทางหลวงหมายเลข 41 (ถนนสายเอเชีย) ที่บ้านหนองขรี อำเภอพุนพิน

ท่าข้าม-ท่าขนอน เส้นทางรถไฟสายประวัติศาสตร์สั้นที่สุดในภาคใต้

ตำนานแห่งการรถไฟ ณ อำเภอพุนพินนั้น มิได้โดดเด่นเพียงแค่สะพานจุลจอมเกล้าเท่านั้น หากยังมีเส้นทางการค้าที่ยิ่งใหญ่ในอดีต ที่ปัจจุบันถูกพัฒนาให้กลายเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าทึ่ง อันจะนำไปสัมผัสวิถีแห่งชุมชนเก่าแก่มาากเสน่ห์ **“เมืองสองท่า”** ...ซึ่งได้รับเสียงตอบรับที่ดีจากนักท่องเที่ยวจนกลายเป็นที่กล่าวขวัญ

“ท่าข้าม” อันเป็นนามเดิมของอำเภอพุนพินนั้นเคยเป็นศูนย์กลางการค้าที่ยิ่งใหญ่ เพราะตั้งอยู่บนทำเลที่ถือเป็นประตูสู่อำเภอเมือง และเพราะมีชัยภูมิที่ดีเยี่ยมเช่นนี้ การรถไฟไทยในยุคอดีตจึงได้ก่อสร้างเส้นทางรถไฟสายได้เพื่อเชื่อมชุมชนการค้าสองฝั่งทะเลอันได้แก่ อ่าวไทยและอันดามันเข้าด้วยกัน โดยหวังว่าเส้นทางรถไฟที่ตัดผ่านเมือง **“อุซ่าวอุ่น้ำ”** อาทิ สุราษฎร์ธานี พังงา และเกาะภูเก็ตจะนำความสะดวกสบายและความเจริญทางการค้ามาสู่ประเทศชาติได้ และเพื่อก่อสร้างทางรถไฟสายนี้ การรถไฟต้องเวนคืนที่ดินจำนวนมหาศาล โดยได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481 จนสามารถก่อสร้างเส้นทางระยะต้นจากตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จนถึงตำบลท่าขนอน อำเภอคีรีรัฐนิคมแล้วเสร็จ รวมระยะทาง 31

กิโลเมตร โดยเริ่มเปิดบริการแก่ประชาชน ในปี พ.ศ. 2499... แต่ต่อมารัฐบาลมีปัญหา ด้านงบประมาณ การก่อสร้างจึงหยุดชะงัก ยาวนาน กระทั่งที่ดินบางส่วนถูกประชาชน บุกรุกครอบครองปรปักษ์ และบางส่วนจมอยู่ใต้อ่างเก็บน้ำเขื่อนรัชชประภาจนไม่อาจสร้างต่อไปได้อีก จุดนี้เอง...ได้ก่อกำเนิดเส้นทางรถไฟสายสุราษฎร์ธานี-คีรีรัฐ หรือท่าข้าม-ท่าขนอน ทางรถไฟสายประวัติศาสตร์ที่สั้นที่สุดในภาคใต้โดยไม่คาดคิด

แม้จะเป็นเส้นทางสายสั้นๆ หากเส้นทางรถไฟสายนี้ก็ถือเป็นเส้นทางการค้าสำคัญ ที่นำความเจริญมาสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างมาก หลักฐานที่ยืนยันได้เป็นอย่างดีก็คือจำนวนขบวนรถที่วิ่งซึ่งมีมากถึงวันละ 6 ขบวน กระทั่งมีการตัดถนนสายใหม่ๆ เข้าสู่ตัวจังหวัด ความสำคัญของเส้นทางรถไฟสายนี้จึงลดลง เมื่อการรถไฟแห่งประเทศไทยได้มีนโยบายยกเลิกขบวนรถรวม ขบวนรถไฟสายสุราษฎร์ธานี-คีรีรัฐนิคม หรือท่าข้าม-ท่าขนอน จึงเหลือเพียงวันละ 2 ขบวนดังปัจจุบัน แต่เพื่อมิให้เส้นทางรถไฟสายประวัติศาสตร์นี้ซบเซาลงจนเลือนหายไปจากความทรงจำ เทศบาลเมืองท่าข้ามจึงได้พัฒนาทางรถไฟสายนี้ให้เป็นเส้นทางทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ซึ่งนับเป็นการปลูกตำนานด้วยการท่องเที่ยวที่เสมือนยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว ด้วยเกิดประโยชน์คืนกลับสู่ประชาชนและสังคมไปพร้อมกัน ดังที่ **“คุณทศพล งานไพโรจน์”** นายกเทศมนตรีเมืองท่าข้าม เล่าว่า....

“ถึงเส้นทางรถไฟสายนี้จะซบเซาในแง่การเป็นเส้นทางการค้า แต่อยู่ในเชิงประวัติศาสตร์เส้นทางนี้ยังมากคุณค่า ประกอบกับมีระยะทางไม่ไกล จึงเป็นข้อดีของการท่องเที่ยว ผมจึงไปหารือกับการรถไฟฯ ว่า ผมคิดจะจัดโปรแกรมท่องเที่ยว **‘เมืองสองท่า’** โดยนำเอาชื่อตำบลของสองอำเภอซึ่งมีคำพ้องกันด้วยคำว่า **‘ท่า’** มาเป็นจุดดึงดูดความสนใจ และนำประวัติศาสตร์ของสถานที่มาร้อยเป็นเรื่องราว แรกๆ ผมเน้นเรื่องการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันหัวใหญ่ รวมทั้งสื่อออนไลน์ ปรากฏว่าหลังจากมีการประชาสัมพันธ์ไป ก็มีนักท่องเที่ยวทั้งที่เป็นชาวต่างชาติและต่างจังหวัดมาเที่ยวคับคั่ง จนต้องจองที่นั่งก่อนล่วงหน้า และทุกวันนี้ก็เริ่มมีนักเรียน นักศึกษาเดินทางมาทัศนศึกษาเพิ่มขึ้น

แต่เนื่องจากเส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่ประชาชนยังใช้สัญจรอยู่ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น เราจึงจัดโปรแกรมท่องเที่ยวเมืองสองท่าเฉพาะเทศกาล อาทิ เทศกาลวันพ่อ เทศกาลวันเด็ก ฯลฯ

และตลอดปี พ.ศ. 2555 นี้ ผมได้ประสานกับการรถไฟฯ ที่จะจัดโปรแกรมท่องเที่ยวท่าข้ามท่า-ท่าขนอนทุกเดือน เดือนละ 2 วัน ซึ่งนอกจากจะได้ท่องเที่ยวยังสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาทิ สะพานจุลจอมเกล้า บ้านทุ่งโพธิ์ สะพานคลองยัน แวะซื้อของที่บ้านยางแล้ว นักท่องเที่ยวยังมีโอกาสได้นั่งรถบัสไปเที่ยวต่อในสถานที่ที่น่าสนใจในอำเภอกีรีรัฐฯ ด้วย เช่น แวะสักการะหลวงพ่อเชื่อม วัดปรกการ และนมัสการหลวงพ่อเอ็น แวะบ่อน้ำร้อน และชมความงามของวัดถ้ำสิงขร ผมมองว่าตรงนี้ไม่ได้มีประโยชน์แค่การส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งกันและกันระหว่างอำเภอเท่านั้น แต่ยังนำมาซึ่งความเจริญและความเข้มแข็งของจังหวัดตามนโยบายของคณะผู้บริหารจังหวัดด้วยครับ”

ข้อมูลการท่องเที่ยว

สอบถามรายละเอียด

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว โทร.0 7731 5000-1
หรือ www.takhamcity.go.th

อัตราค่าโดยสาร

ผู้ใหญ่คนละ 100 บาท

เด็กคนละ 70 บาท

(มีหนังสือที่ระลึกเมืองสองท่าแจกเป็นคู่มือการท่องเที่ยว)

พิพิธภัณฑ์ แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์สุราษฎร์ธานี

บรรยากาศที่นักเรียนภายในพิพิธภัณฑ์

พิธีเปิด "พิพิธภัณฑ์"

นอกเหนือจากโบราณสถานและสถานที่ประวัติศาสตร์แล้ว อีกสถานที่หนึ่งในอำเภอพุนพินที่นักแสวงหาความรู้ไม่ควรพลาดก็คือ **“พิพิธภัณฑ์”** ที่ที่ชาวต่างเมืองจะได้ทำความ **“รู้จัก”** สุราษฎร์ธานีอย่างรอบด้าน ตั้งแต่ความเป็นมาของชื่อเมือง ประวัติของสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ตลอดจนเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น โดยคุณทศพลงานไพโรจน์ นายกเทศมนตรีเมืองท่าข้ามได้เล่าถึงจุดกำเนิดและความน่าสนใจของพิพิธภัณฑ์ไว้ว่า...

“การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ เป็นแนวคิดตั้งแต่ตอนเป็นรองนายกเทศมนตรี แรกบันดาลใจเกิดจากผมเห็นอาคาร 4 หลังที่ตั้งอยู่ตรงเชิงสะพานจุลจอมเกล้าร้างอยู่ และด้วยความที่ตัวผมเองชอบประวัติศาสตร์ อยู่เป็นทุน จึงอยากให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ที่ทันสมัยเกิดขึ้นที่สุราษฎร์ เพราะเมืองของเราก็มีประวัติเก่าแก่ที่มีคุณค่าต่อการศึกษา หรืออย่างน้อยที่สุด ผมก็หวังให้นักเรียน นักศึกษาซึ่งคืออนาคตของชาติได้มีความรู้ความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับรากเหง้าของตัวเอง โดยเทศบาลเมืองท่าข้ามได้ทำหนังสือไปยังโรงเรียนต่างๆ ให้นำเด็กนักเรียนเข้ามาเรียนรู้ ซึ่งภายในพิพิธภัณฑ์มีจอทัช

สกรีนให้หาข้อมูล และในอนาคตอันใกล้จะได้อ่านข้อมูลต่างๆ ผ่าน e-book... ขณะนี้ผมอยู่ระหว่างการประสานกับมิวเซียมชั้นนำให้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาดูพื้นที่เพื่อวางแผนพัฒนาพิพิธภัณฑ์ให้ถูกทิศถูกทาง และผมยังได้นำเรื่องนี้เรียนปรึกษา กับ **‘ท่านสมชาย เสี่ยงหลาย’** ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เพื่อขอรับนโยบายและคำแนะนำด้วย ซึ่งน่าจะทำให้พิพิธภัณฑ์เป็นเครื่องจุดประกายให้เกิดการศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีระบบต่อไป ในขณะเดียวกันก็จะพัฒนาไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของสุราษฎร์ธานีในอนาคตด้วยครับ”

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ประวัติที่บอกเล่าความเป็นมาของจังหวัด

อาทิ ที่มาของชื่อจังหวัด ชื่ออำเภอ พระบรมฉายาลักษณ์และข้อมูลต่างๆ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ สุราษฎร์ธานีทั้งสิ้น 15 ครั้ง สมุดลงพระปรมาภิไธย มุมนิทรรศการที่สะท้อนแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุและเรื่องราวเกี่ยวกับสวนโมกขพลาราม และโบราณวัตถุต่างๆ

การเข้าชม

ยกเว้นวันจันทร์ เวลาเช้า 10.00-16.00 น.

เส้นทางสู่พิพิธภัณฑ์

ใช้ทางหลวงหมายเลข 4153 ซึ่งแยกจากทางหลวงหมายเลข 41 (ถนนสายเอเชีย) ที่บ้านหนองขรี อำเภอพุนพิน พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ฝั่งซ้ายบนเชิงสะพานจุลจอมเกล้า

แข่งเรือยาวขึ้นโขงชิงธงถ้วยพระราชทานฯ

ด้วยเป็นชุมชนเก่าแก่ที่อยู่ใกล้ชิดติดริมน้ำ ชาวพุนพินจึงมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำและ “เรือ” ตั้งแต่เจ้าจรดคำแฉกเช่นชาวลุ่มแม่น้ำ ในภาคอื่นๆ ของไทย เหตุนี้ “การแข่งขันเรือยาว” จึงเป็นเกมกีฬาที่ชาวท่าข้ามหรือพุนพินในปัจจุบันนิยมมาแต่ไหนแต่ไร ด้วยไม่เพียงสร้างความบันเทิงเท่านั้น หากเบื้องหลังของเกมกีฬาพื้นบ้านนี้ยังซ่อนนัยแห่งความสมัครสมานสามัคคี และการฝึกพละกำลังพลเพื่อเตรียมพร้อมป้องกันแผ่นดินอีกด้วย

แต่ด้วยความเจริญที่รุกเข้ามาพร้อมยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ประเพณีการแข่งขันเรือยาวแห่งเมืองท่าข้ามนั้นจึงสูญหายไปนาน จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2540 “นายทองศักดิ์ ทวีทอง” นายกเทศมนตรีเมืองท่าข้ามในยุคนั้น ได้ยกประเพณีแข่งเรือยาวขึ้นมาฟื้นฟูอีกครั้ง เพื่ออนุรักษ์เกมกีฬาพื้นบ้านดั้งเดิมของท่าข้ามมิให้สูญหาย โดยจะมีการจัดแข่งขันในวันก่อนออกพรรษา 1 วันเป็นประจำทุกปี จนปัจจุบันสนามแข่งเรือท่าข้ามถือเป็นสนามใหญ่ที่ฝีพายมากฝีมือทั่วประเทศ

ต้องการมาประกาศความสามารถ

จุดเด่นของการแข่งเรือยาวท่าข้ามนั้น ก็คือการ “ขึ้นโขงชิงธง” ซึ่งหมายถึงการที่นายหัวเรือป็นขึ้นไปบนโขงเรือเพื่อคว้าเอาธงที่ติดอยู่บนยอดเสาไม้ที่ปักอยู่กลางน้ำ ณ เส้นชัย การประลองความเร็วของเรือจึงไม่ใช่ปัจจัยชี้ขาดแพ้ชนะเหมือนการแข่งขันเรือยาวทั่วไป หากยังอยู่ที่ฝีมือของนายท้ายเรือที่ต้องบังคับเรือซึ่งแล่นด้วยความเร็วสูงอย่างเที่ยงตรง ผลานเข้ากับทักษะเฉพาะตัวของนายหัวเรือที่จะต้องป็นขึ้นไปจนสุดปลายโขงเพื่อคว้าธงมาได้ในช่วงเสี้ยววินาที หากคว้าไว้ไม่ได้แม้เรือจะนำมาก็จะถูกตัดสินให้เป็นผู้แพ้ นอกจากนี้ ประเพณีการแข่งขันเรือยาวท่าข้าม ยังมีความโดดเด่นที่ถ้วยรางวัล ซึ่งได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นประจำทุกปี และยังมีการแข่งขันพายเรือทวนน้ำ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของการแข่งเรือยาวท่าข้ามที่ท่าพายพละกำลังของฝีพายทั้งลำเรือ และสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมอย่างยิ่ง

การแข่งขันเรือยาวขึ้นโขงชิงธงเมืองท่าข้ามที่แสนตื่นเต้น

พุนพิน...ดินแดนอารยะ
พลาญควาญตันคณีย
ของชุมชนเมือง

2

Suratthani →

พุนพิน... ความงามสง่า... ทันสมัยของชุมชนเมือง

นายอำเภอพุนพิน “ไพศาล ตรีธัญญา” กับเครื่องบินรบ Gripen

พุนพินเป็นอำเภอชั้นเอกซึ่งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดเพียง 12 กิโลเมตร ประกอบกับมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงทางทิศตะวันตกและทิศใต้ และค่อยๆ ลาดเอียงไปทางทิศตะวันออกสู่อ่าวไทยที่อ่าวบ้านดอน ทั้งยังเป็นทางบรรจบของแม่น้ำใหญ่ที่มีความสำคัญถึงสองสายที่แตกสาขาออกเป็นคลองพุนพิน และคลองท่าสะท้อน ...เหตุนี้ พุนพินจึงเป็นที่ตั้งของชุมชนสำคัญ และเป็นแหล่งสะสมทางด้านวัฒนธรรมและความเจริญมาแต่ไหนแต่ไร

...แม้ในปัจจุบันพุนพินยังคงมีความสำคัญในฐานะเป็น “ชุมทาง” ด้านคมนาคมขนส่งด้วยเป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่โอ้อ่าทันสมัย เป็นที่ตั้งของสถานีรถไฟสุราษฎร์ธานี และสถานีขนส่งจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่งผลให้การคมนาคมไปสู่ตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานีเอง และจังหวัดใกล้เคียงมีความหลากหลาย สะดวกสบาย และรวดเร็ว นับเป็นส่วนสำคัญหนึ่งที่ผลักดันให้เศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดใกล้เคียงเติบโตขึ้นอย่างเท่าทันกระแสโลก

นอกจากนี้ พุนพิน ยังเป็นที่ตั้งของหน่วยงานสำคัญด้านความมั่นคงของรัฐที่มีความใหญ่โตในระดับภูมิภาค อาทิ กองกำกับการตำรวจภูธรภาค 8 และ กองบิน 7 ที่มีฝูงบิน Gripen อันทรงอำนาจภาพ ถือเป็นฐานบินรบหลักของชาวปักษ์ใต้

ฝูงบิน Gripen เขียวเล็บทัพฟ้าไทย

และเพราะมีภูมิอากาศร้อนชื้น ทั้งปีมีเพียง 2 ฤดู คือฤดูฝนซึ่งอยู่ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนมกราคม และฤดูร้อน ที่กินเวลาจากเดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือนพฤษภาคม อีกทั้งยังมีพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำขนาดใหญ่ และมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล ซึ่งมีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์หลายพันไร่ พุนพินจึงเป็นแหล่งผลิตอาหารที่ขึ้นชื่อเรื่องรสชาติอีกแห่งหนึ่ง...

อาชีพสำคัญของคนพุนพินนอกเหนือจากการทำสวนผลไม้คือ การทำสวนยางพารา มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน และกาแฟ ซึ่งมีเนื้อที่รวมกันประมาณ 404,066 ไร่ รองลงมาคือการทำนา มีเนื้อที่ประมาณ 92,428 ไร่ และทำประมงน้ำจืด โดยมีสถานีประมง 1 แห่งในตำบลท่าข้าม มีสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ 1 แห่งในตำบลมะลวน มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ประมาณ 109 โรง เป็นโรงงานขนาดใหญ่ 33 โรง ขนาดกลางและเล็ก 76 โรง อีกทั้งเป็นที่ตั้งของ “สหกรณ์สุราษฎร์ธานี” (Suratthani Co-operative Ltd.) หน่วยงานซึ่งถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2539 ในช่วงที่ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะชะลอตัวอย่างรุนแรง เพื่อแก้ปัญหาปากท้องของชาวสุราษฎร์ โดยปัจจุบันสหกรณ์ฯ ตั้งอยู่บนถนนสายเอเชียหมายเลข 41 ซึ่งมีความสะดวกสบายด้านการคมนาคม และได้จัดทำธุรกิจ 6 รูปแบบคือ

1. ร้านค้าสหกรณ์สุราษฎร์ธานี จำกัด
2. ศูนย์อาหารสหกรณ์สุราษฎร์ธานี จำกัด
3. ร้านขายของฝากสหกรณ์สุราษฎร์ธานี จำกัด
4. สถานีบริการน้ำมันสหกรณ์สุราษฎร์ธานี จำกัด
5. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว โค-ฮิลล์ ทราเวล
6. โครงการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ฟาร์มสหกรณ์สุราษฎร์ธานี จำกัด)

นอกจากนี้ ยังเป็นตลาดกลางสินค้าภาคการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดหลายชนิด อาทิ ยางพารา ผัก ผลไม้ และประมง ด้วยความที่มีพื้นที่มากถึง 104 ไร่ 21 ตารางวา สหกรณ์สุราษฎร์ธานีจึงเป็นหอประชุมที่เหมาะสมกับการจัดงานเลี้ยง และงานแสดงสินค้าขนาดใหญ่ระดับประเทศ โดยที่ผ่านมามีการจัดงานประสบความสำเร็จมาแล้วมากมาย อาทิ งานเซาท์เทิร์น เอ็กชโป งานมหกรรมพาณิชยขับเคลื่อนเศรษฐกิจภูมิภาคในภาคใต้ ฯลฯ

มีเพียงเท่านั้น... วันนี้พุนพินยังเป็นอำเภอที่เพียบพร้อมด้วยการสาธารณสุขปลอดภัยที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และถนนหนทาง ด้านการสาธารณสุขอำเภอพุนพินนั้นมีโรงพยาบาลมากถึง 3 โรงคือ “โรงพยาบาลสวนสราญรมย์” หรือที่ชาวพุนพินเรียกกันในอดีตว่า “หลังคาแดง” ด้วยเป็นโรงพยาบาลด้านจิตเวชที่ปัจจุบันได้มีการพัฒนาปรับปรุงด้านการรักษาและบริการจน

พุนพิน ศูนย์รวมคมนาคมขนส่งของสุราษฎร์ธานี

ได้รับมาตรฐาน HA ISO 9001:2008 ส่วนโรงพยาบาลพุนพินนั้นก็เป็นโรงพยาบาลที่มีมาตรฐานสูงเทียบเท่าโรงพยาบาลศูนย์ ซึ่งไม่เพียงมีบทบาทในด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของชาวพุนพินและชาวอำเภอใกล้เคียงเท่านั้น หากยังเป็นที่พึ่งพิงของประชาชนเมื่อครั้งประสบภัยพิบัติอุทกภัยครั้งใหญ่ด้วย สุดท้ายคือโรงพยาบาลท่าโรงช้าง ซึ่งเป็นสถานบริการด้านสุขภาพของรัฐที่มีความโดดเด่นอย่างยิ่งในด้านการรักษาแบบองค์รวม โดยได้บูรณาการการแพทย์แผนไทยให้เข้ามามีบทบาทในการรักษาควบคู่ไปกับการแพทย์แผนปัจจุบัน อันเป็นการส่งเสริมให้การรักษาได้ผลดียิ่งขึ้น และยังเป็นการสืบสานภูมิปัญญาแผ่นดินให้มีการพัฒนาองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ

ในด้านสังคมและการศึกษานั้นซึ่งถือเป็นหัวใจของการพัฒนาสังคมไปสู่ความยั่งยืนในอนาคตนั้น อำเภอพุนพินมีโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษา 3 โรงเรียนเรียนราษฎร์ 10 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติอีก 60 โรงเรียน และยังมี “วิทยาลัยตาปี” สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มากคุณภาพสามารถสร้างบุคลากรวิชาชีพด้านต่างๆ ป้อนสู่สังคมสุราษฎร์ธานีและจังหวัดใกล้เคียงปีละหลายพันราย สถานศึกษาเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมพุนพินมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ “ภูมิปัญญาประชาชน” องค์ความรู้ที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษที่วันนี้ได้กลายเป็นมรดกล้ำค่า ที่สามารถต่อยอดไปสู่ธุรกิจระดับประเทศ และส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวให้สัมผัสอย่างมีเอกลักษณ์....

วันนี้พุนพิน จึงเป็นเมืองที่มากด้วยศักยภาพ เพราะมีสมบัติสองผืนดิน ทั้งความเก่าแก่ที่ทรงคุณค่า และความสง่างามของสังคมชุมชนเมือง ซึ่งมารวมตัวกันอย่างเหมาะสมลงตัว กลายเป็นเสน่ห์ที่หาไม่ได้จากที่ใด และเป็นความเข้มแข็งของการท่องเที่ยว ด้วยมีความหลากหลายและสะดวกสบาย จนไม่อาจจะเดินทางมาเพียงเพื่อผ่านเลย....

วิทยาลัยตาปี

การสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน

ศูนย์จัดแสดงสินค้าขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมสูง

ร้อยละ ๕๕ ของพื้นที่ สรรค์สร้าง

เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ป่าชายเลนรุกทะเลที่ตำบลลิเล็ดในชุมสูง

มีเพียง “พุนพิน” จะมีชื่อเสียงกับประเทศในด้านสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์เท่านั้น หากทั่วโลกยังยกให้อำเภอเก่าแก่แห่งเมืองคนดีนี้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชีย ที่นักท่องเที่ยวผู้มีใจรักสิ่งแวดล้อมไม่ควรพลาดการมาเยือนเป็นอย่างยิ่ง

“ลิเล็ด” มหิศจรรยป่าชายเลนไทย

เพราะความที่ “พุนพิน” มีพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางกายภาพ นอกจากจะมีสายน้ำอันเปรียบเสมือนสายเลือดแห่งชีวิตไหลผ่านถึง 2 สายแล้ว ยังมีพื้นที่ส่วนหนึ่งติดทะเลซึ่งมีระบบนิเวศของป่าชายเลนอันสมบูรณ์บริสุทธิ์ อีกทั้งมีบ่อน้ำร้อนที่อุดมด้วยแร่ธาตุอันเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ... ราวกับธรรมชาติได้บรรจงคัดสรรจุดเด่นที่แตกต่างไว้เป็นของขวัญแก่แผ่นดิน เพื่อให้มนุษย์ได้สัมผัสความสุขที่ไม่ซ้ำกัน แต่สามารถร้อยเรียงอย่างลงตัว...

“ลิเล็ด” คือตำบลริมชายฝั่งทะเลของอำเภอพุนพินที่มีอายุอานามราว 2,200 ปี ด้วยเคยพบหลักฐานลูกปัดยุคทวาราวดีจำนวนมาก สันนิษฐานว่าเดิมบริเวณนี้เคยเป็นทะเลมาก่อน ในขณะที่ตำบลศรีวิชัยเคยเป็นเกาะ

กำนันประเสริฐ ชัญจนกรณ์

และชุมชนโบราณนี้เคยมีการติดต่อค้าขายกับชาวโพ้นทะเล โดยใช้ลูกปัดแลกเปลี่ยนแทนเงินตรา

ชุมชนลีเล็ดนั้นเคยรวมอยู่กับตำบลศรีวิชัยมายาวนาน ส่วนนามเรียกขานว่า **“ลีเล็ด”** ที่ฟังสะกดหูนั้นมีตำนานเล่าว่ากำเนิดในสมัยรัชกาลที่ 5 นี่เอง...ครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จทางชลมารคจากพุมเรียงเพื่อไปตรวจราชการยังสุราษฎร์ธานี โดยผ่านอ่าวลีเล็ดซึ่งอยู่บริเวณกันอ่าวบ้านดอน แต่ในระหว่างทางเกิดพายุคลื่นลม ชบวนเสด็จจึงต้องหลบมาใช้คลองเล็กๆ เพื่อลัดเลาะออกไปสู่มแม่น้ำตาปี ชาวบ้านจึงพากันเรียกเส้นทางนี้ว่า **“คลองลัด”** มานับแต่นั้น และเนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ข้าว ซึ่งจะมีพ่อค้าชาวจีนล่องเรือผ่านคลองนี้เข้ามารับซื้อข้าวอยู่เสมอ แต่ด้วยไม่สามารถออกสำเภาไทยได้ชัด พ่อค้าจีนจึงเรียกชื่อ **“คลองลัด”** เพี้ยนไปเป็น **“อีลัด”** และกลายเป็น **“อีเล็ด”** กระทั่งเป็น **“ลีเล็ด”** ในที่สุด จากนั้นไม่นานสยามประเทศก็ก้าวสู่การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น โดยนำเอาระบบหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดมาใช้ ชุมชนคลองลัดจึงถูกแยกออกจากตำบลศรีวิชัย และยกขึ้นเป็น **“ตำบลลีเล็ด”** โดยมี **“ขุนลีเล็ดลัทธิกิจ”** (นาค ธดากุล) เป็นกำนันคนแรกในปี พ.ศ. 2445

เสน่ห์ของ **“ลีเล็ด”** ที่ผูกใจนักท่องเที่ยวดูอย่างเหนียวแน่น คือความเป็นธรรมชาติที่แสนบริสุทธิ์ ทั้งสายน้ำใส ปราศจากสิ่งปนเปื้อน และผืนป่าชายเลนขนาดมหึมาที่มีเนื้อที่ 7,818 ไร่ อันเปรียบเสมือนบ้านของสัตว์และไม้นานาพันธุ์ สภาพอากาศบริสุทธิ์ที่สุดหายใจได้จนเต็มปอด วิถีชีวิตเรียบง่ายและพอเพียงของชาวบ้านที่ยึดอาชีพประมงพื้นบ้านเป็นหลัก ความมีอัธยาศัยไมตรีอันดีของผู้คน ตลอดจนวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่หาชมที่ไหนไม่ได้อีกแล้วอย่างเช่น **“ลิเกป่า”** จึงไม่แปลกที่ลีเล็ดจะถูกยกให้เป็น **“ชุมชนตัวอย่างด้านการอนุรักษ์”** ...แต่กว่าจะสวยงามดังที่เป็นอยู่นี้ได้ ชาวลีเล็ดต้องผ่านบทเรียนครั้งสำคัญดังที่ **กำนันประเสริฐ ชัญญกรณ** กำนันแหบทองคำแห่งตำบลนี้ เล่าว่า....

ล่องเรือนยอดไม้

ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ

ซูเปอร์มาร์เกตลอยน้ำ

งามราวภาพวาด...พระอาทิตย์ตกที่ลี้เล็ด

“ในอดีตลี้เล็ดเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรเยอะมาก แต่มีคนอยู่อาศัยน้อย ทำให้การทำผิดกฎหมายบางประเภท เช่น การตัดไม้เผาถ่าน การใช้เครื่องมือประมงที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โพงพาง เพื่อกำจัดไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนัก แต่ช่วงปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา เทคโนโลยีด้านการประมงที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจับสัตว์น้ำได้เป็นจำนวนมากต่อครั้ง อาทิ อวนรุน อวนลาก อวนรัง ไฟฟ้า ฯลฯ เริ่มเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้จะไปพลิกหน้าดินใต้น้ำทำให้เกิดก๊าซต่างๆ ที่เป็นอันตรายต่อสัตว์และพืชน้ำ ประกอบกับเริ่มมีการทำลายป่าชายเลนมากขึ้น ระบบนิเวศในบริเวณนี้จึงเสื่อมลงอย่างรวดเร็ว แล้วยังมาถูกซ้ำเติมด้วยการเลี้ยงกุ้งแบบพัฒนา ซึ่งบูมมากในช่วง พ.ศ. 2533-2539 ในเวลานั้นกุ้งเป็นสินค้าส่งออก 100 % ตลาดที่ใหญ่ที่สุดก็คือสหรัฐอเมริกา รองลงมาคือญี่ปุ่น และออสเตรเลีย เมื่อราคากุ้งถดถูจากกิโหละร่อยกว่าบาทมาเป็น 400-500 บาท มันก็เลยเป็นเครื่องยั่วใจให้ชาวบ้านแห่เลี้ยงกุ้งกันเป็นการใหญ่ ปัญหาที่ตามมาก็คือมีการทิ้งน้ำเสียและขี้กุ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ แค่นี้ก็ปีเท่านี้เองครับ น้ำในคลองรอบลี้เล็ดก็เน่าเสียหมด...

แต่ในวิกฤติมันก็ทำให้เกิดโอกาสครับ เพราะผลกระทบเป็นรูปธรรมซึ่งสะท้อนว่ามีปัญหารุนแรงมากขึ้นทำให้ชาวบ้านตื่นจากฝัน...พวกเราเริ่มรู้สึกตัวว่าถ้าขึ้นยังเป็นแบบนี้ต่อไปคุณภาพชีวิตของคนทั้งชุมชนจะเลวร้ายจนไม่สามารถถูกกลับมาได้อีก ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งซึ่งมีผมอยู่

แหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์

ในนั้นด้วย จึงได้รวมตัวกันจัดตั้งชมรมผู้เลี้ยงกุ้งขึ้น เพื่อรณรงค์และให้ความรู้แก่ชุมชนเรื่องการเลี้ยงกุ้งอย่างถูกวิธี โดยเน้นการควบคุมปริมาณเคมีที่ใช้ และควบคุมไม่ให้มีการทิ้งขี้กุ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งทุกวันนี้การจัดการประสบความสำเร็จ 100% ครับ นอกจากนี้ ก็มีการจัดตั้งชมรมกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์สัตว์น้ำ ซึ่งจะทำหน้าที่สอดส่องดูแลชาวประมงพื้นบ้านให้ทำมาหากินอย่างถูกต้องด้วย

ต่อมาเมื่อผมมีโอกาสได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน ผมจึงอาศัยอำนาจตามกฎหมายควบคุมดูแลการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าอย่างจริงจัง มีการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลป่าชายเลน โดยผมเองเป็นประธาน มีผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยฝ่ายปกครองเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านละ 3 คน จนสามารถควบคุมการตัดไม้ทำลายป่าได้เกือบ 100% ในระหว่างนี้ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมก็เริ่มฟื้นตัว น้ำกลับมาสโลดสัตว์น้ำก็อุดมสมบูรณ์ อย่างกุ้งแม่น้ำที่มีชุกชุมมาก ผมเคยพาผู้ใหญ่บ้านมานั่งเรือสำรวจป่าชายเลน กำลังล่องเรืออยู่กุ้งจะติดตัวขึ้นมาบนเรือเลย จนโดนหยอกว่า **‘เต็มกับกุ้งเอาไว้อร่อยเปล่า...’** และธรรมชาติที่คืนกลับมานี้เองครับ ทำให้ชาวบ้านเกิดความเข้าใจว่าทรัพยากรธรรมชาติและป่าชายเลนคือบ้าน คือแหล่งอาหาร และแหล่งรายได้ที่กินใช้ไม่มีวันหมด หากรู้จักดูแลและใช้อย่างถูกวิธี”

ไม่เพียงเป็นชุมชนตัวอย่างด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติเท่านั้น หากวันนี้ลีเล็ดยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ที่ควารางวัลระดับโลกมาครอบครอง โดยในปี พ.ศ. 2551 **“องค์กรโครงการจัดการถิ่นที่อยู่อาศัยชายฝั่งและทรัพยากรน่านประการ (Coastal Habitat and Resources Management Project)”** หรือ CHARM แห่งสหภาพยุโรป ได้ประกาศให้ **“ลีเล็ด”** เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยอดเยี่ยม ที่มีชาวท้องถิ่นบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งดีที่สุดในโลก เพราะสามารถปกป้องธรรมชาติไม่ให้ถูกทำลาย อีกทั้งคนในชุมชนยังนำทรัพยากรที่มีอยู่มากต่อ ยอดเป็นการท่องเที่ยวที่น่าทึ่งคือการดูแลให้เกิดป่าชายเลนใหม่ๆ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากทุกปีโดยไม่ต้องลงมือปลูก ลีเล็ดจึงถือเป็นแห่งเดียวในไทยที่มีผืนป่าอกรุกพื้นที่ทะเล ซึ่งกำนันประเสริฐ ได้เล่าถึงจุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวลีเล็ดว่า...

“ด้วยความที่เรามีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ทั้งผืนป่า ผืนน้ำ ซึ่งเป็นที่อยู่ของสัตว์น้ำ นกหายากหลายชนิด และยังเป็นที่อยู่ของหิ่งห้อยนับล้านๆ ตัว ผมเชื่อเหลือเกินว่าใครก็ตามที่ไปชมหิ่งห้อยที่อื่นและประทับใจมาแล้ว ถ้าได้มาเห็นหิ่งห้อยที่นี่จะต้องลืมนิสนิที่ เพราะมีมากมายมหาศาลจริงๆ ในยามเช้าภาพพระอาทิตย์ที่โผล่พ้นทะเลขึ้นมาก็สวยไม่แพ้ที่ไหน และอาจจะพิเศษกว่าเพราะจะได้ชมนกหายากที่เกาะอยู่บนยอดไม้ซึ่งมีหนาแน่นเป็นหมื่นๆ ตัว เวลาแล่นเรือไปชมพระอาทิตย์ นกพวกนี้จะบินหนีมาไปข้างหน้าสวยมากครับ ภาพเหล่านี้เป็นเสน่ห์ที่ธรรมชาติสร้าง ซึ่งเรานำมาต่อยอดไปกับการท่องเที่ยวได้ และสามารถใช้เป็นกุศโลบาย เป็นกระแส

ลีเล็ด บ้านของนกนับหมื่นตัว

ล่องเรือชมนก

เที่ยวเชิงอนุรักษ์... เที่ยวอย่างมีคุณค่า

สวรรค์ของนักท่องเที่ยว

และเป็นเครื่องมือให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างจริงจัง เราจึงเริ่มต้นผลักดันให้ลีเล็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอนุรักษ์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ครับ ด้วยการจัดตั้ง **‘กลุ่มท่องเที่ยวลีเล็ดเพื่อการอนุรักษ์’** ขึ้นมา จากนั้นเราก็สร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวต่างๆ ภายใต้นิยามของคำว่า **‘การท่องเที่ยวในชุมชน’** ที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กำหนดไว้ นั่นก็คือ การจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้ของดีในชุมชน ซึ่งไม่ได้มีแค่ทรัพยากรเท่านั้น แต่รวมถึง **‘คน’** และ **‘ศิลปวัฒนธรรม’** ด้วย อาทิ ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี การละเล่น ซึ่งลีเล็ดมีพร้อม แม้แต่วิถีชีวิตเฉพาะถิ่น เช่น การดำเนินชีวิตแบบชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมน้ำ ภูมิปัญญาในการหากุ้งหอยปูปลา โดยใช้เครื่องมือที่คิดค้นเอง ก็ยังเป็นสิ่งที่น่าสนใจและควรศึกษา

โดยในช่วงแรกเราจัดเป็นทัวร์นำร่องก่อนครับ เชิญทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติ คณะนักวิชาการ คณะผู้สื่อข่าว ให้เข้ามาลองเที่ยวดูก่อนกลับก็มีแบบสอบถามให้กรอกเพื่อเรานำมาประเมินและแก้ไขข้อบกพร่อง จำได้ว่าโดนวิจารณ์เยอะครับ ทั้งทริปยาวเกินไป ห้องน้ำไม่สะอาด น้ำดื่มไม่สะอาด อาหารเพ็ด ฯลฯ เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วเราจึงเริ่มทำการตลาดอีกครั้งโดยพิมพ์โบชัวร์แจกไปทั่ว และประชาสัมพันธ์ไปยังสถานศึกษาต่างๆ เพื่อเชิญชวนให้มาทำกิจกรรมในพื้นที่ เช่น ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น หลังจากนั้นก็มีชาวต่างชาติเข้ามามากขึ้น และเขาก็เก็บเอาความประทับใจไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ จนลีเล็ดกลายเป็นที่สนใจของนักศึกษาต่างชาติที่ต้องการมาดูงานด้านการจัดการชุมชนและสิ่งแวดล้อม มากันเกือบทุกทวีปครับ เอเชียก็มี จีน ญี่ปุ่น ยุโรปก็มีเนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส อเมริกาก็เคยมีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยโอเรกอนมาอยู่ที่นี้กับชาวบ้านเป็นเดือนๆ... นับตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา ลีเล็ดจะมีคณะทัวร์มาเยือนเพิ่มขึ้นทุกปี จาก 10 คณะ เป็น 20 คณะ จนปี 2550 มีมากกว่า 20 คณะนะครับ

แล้วชื่อเสียงในเรื่องนี้ก็ทำให้เราได้รางวัลแหล่งท่องเที่ยวด้านอนุรักษ์ธรรมชาติดีเด่นจากองค์กร CHARM ตามมาด้วยการบริจาคงบประมาณจำนวนหนึ่งเพื่อสนับสนุนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และต่อมาเราได้ของบฯ จากกรมประมงมาสมทบ โดยเรานำเงินที่ได้มานั้นเข้าสภาที่ปรึกษาการจัดการทรัพยากร เพื่อจัดสรรให้แก่กลุ่มทำงานด้านต่างๆ อาทิ กลุ่มดูแลป่าชายเลน อาสาสมัครอนุรักษ์สัตว์น้ำ กลุ่มประมงต้นแบบ กลุ่มท่องเที่ยวลีเล็ดเพื่อการอนุรักษ์ ฯลฯ เพื่อให้คณะทำงานได้ดำเนินงานตามแผนและวัตถุประสงค์ของกลุ่ม...วันนีเรามาลำนั่งพักชมวิวน้ำในป่าชายเลน มีออล์คเวย์ให้เดินศึกษาธรรมชาติ มีน้ำดื่มสะอาด และอีกหลายอย่าง แต่สิ่งที่เราภูมิใจเหนืออื่นใดก็คือผืนป่าชายเลนที่เพิ่มขึ้นเองโดยไม่ต้องปลูก **‘ป่าเกิดได้เพราะเราได้เปลี่ยนคนที่เคยทำผิดกฎหมายให้กลับตัวกลับใจมาเป็นนักอนุรักษ์’** หลายคนกลายเป็นสมาชิกของกลุ่มท่องเที่ยวที่คอยขับเรือพาฝรั่งไปปลูกต้นไม้ พาไปชมหิ่งห้อย บางคนก็เปิดบ้านของตัวเองเป็นโฮมสเตย์ และลงมือทำกับข้าวเพื่อรับรองคนมาไกล นี่แหละครับคือหน้าที่ของผม และที่เราในวันนี้ได้เพราะความร่วมมือของชาวบ้านครับ”

หากจะกล่าวว่า **“ลีเล็ด”** ในวันนี้เปรียบเสมือน **“มหาวิทยาลัยแห่งธรรมชาติ”** ที่ยิ่งใหญ่ก็คงไม่ผิด และสถานที่แห่งนี้ยังคงเปิดกว้างรอต้อนรับนักเดินทางทั่วห้วงแห่งที่ต้องการสัมผัสความงดงามมหัศจรรย์ที่ได้รับการสรรค์สร้างปั้นแต่ง อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจที่แท้จริงของ **“แก่นแท้แห่งชีวิต”** ที่ไม่มีอะไรให้ความรู้สึก **“ดี”** และ **“สุข”** ได้เท่ากับคำว่า **“ธรรมชาติ”** อีกแล้ว

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ที่ทำการชุมชนลีเล็ดนำเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์

โทร. 0 7749 1260, 0 7749 1081,

08 1271 0017

โทรสาร 0 7749 1082

อวลไออุ่น มีคุณต่อสุขภาพ บ่อน้ำร้อนท่าสะทอน

ภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะดวกสบายของบ่อน้ำร้อนท่าสะทอน

บ่อน้ำร้อนท่าสะทอน หรืออีกนามหนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีว่า **“รัตนโกสัย”** นั้น เป็นบ่อน้ำแร่ร้อนธรรมชาติที่เกิดจากน้ำที่ซึมผ่านชั้นดินและหินใต้ผืนโลกที่ยังมีความร้อนระอุอยู่ จัดเป็นบ่อน้ำพุร้อนชนิดร้อนจัด เพราะวัตถุดิบภูมิของน้ำบนผิวดินได้ราว 70 องศาเซลเซียส มีแร่ธาตุที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น โซเดียม แคลเซียม ฟลูออไรด์ โพแทสเซียม และมีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) อยู่ที่ 7.9 สามารถนำมาดื่มและอาบน้ำโดยไม่เป็นอันตราย การแพทย์ทางเลือกหลายสาขาเชื่อว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะอาบแช่เพื่อดูแลสุขภาพ

มนุษย์หลายเชื้อชาติในโลกมีความเชื่อมั่นแล้วว่าการอาบแช่น้ำแร่ร้อนจะทำให้สุขภาพดีขึ้น และการแพทย์แผนปัจจุบันเองก็มีความเห็นในทำนองเดียวกัน โดยพบว่าสามารถรักษาและบรรเทาอาการบางอย่างที่เป็นสาเหตุของโรคต่างๆ ได้ อาทิ บรรเทาอาการปวดข้อ ปวดกระดูก ปวดกล้ามเนื้อ ช่วยเหลือจิตใจให้โล่งใจได้ดียิ่งขึ้น ช่วยลดความเครียด

ทั้งทางกายและจิตใจ ช่วยกระตุ้นระบบไหลเวียน ช่วยขับสิ่งสกปรกที่อุดตันใต้ผิวหนังและรูขุมขน ช่วยกระตุ้นการการดูดซึมแลกเปลี่ยนออกซิเจนและกลูโคสระหว่างเส้นเลือดฝอยในเนื้อเยื่อส่วนปลาย ช่วยให้แผลอักเสบหายเร็วขึ้น เป็นต้น

และด้วยความหลากหลายของลักษณะธรณีสัณฐานที่พบในบ่อน้ำร้อนท่าสะทอน ซึ่งมีทั้งลักษณะที่เป็นบ่อหรือสระ และที่เป็นลานน้ำร้อนกระจายเป็นหย่อมๆ บางช่วงเห็นไอร้อนกรุ่นเป็นควันสีขาวลอยละเลียดผืนน้ำดูสวยงามแปลกตา ผู้ที่มาใช้บริการจึงสามารถเลือกอาบแช่ตามจุดต่างๆ ได้ตามความเหมาะสมและความชอบใจ โดยบ่อและลานน้ำพุร้อนแต่ละจุดนั้นได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์จนมีความสวยงามและสะดวกสบายต่อผู้ใช้บริการ เมื่อผสมผสานกับบรรยากาศโดยรอบที่ได้รับการปรับแต่งพื้นที่ให้เป็นสวนสาธารณะที่สวยงาม รมรื่น มีสนามเด็กเล่นไว้รองรับเด็กๆ มีห้องอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าที่สะอาดทันสมัย ประกอบกับความกว้างขวางของ

รีสอร์ทเล็กๆ เพื่อรับรองผู้มาเยือน

ลานจอดรถ และความเป็นระเบียบของร้านค้าที่ตั้งอยู่ภายนอก ทั้งยังมีบ้านพักที่สวยงามราวรีสอร์ทสำหรับผู้ที่ต้องการการพักผ่อนอย่างต่อเนื่อง ก็ยิ่งทำให้บ่อน้ำร้อนแห่งนี้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ควรค่าไปด้วยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวันหยุดยาว

เพราะการนอนแช่ในน้ำร้อนที่อุดมด้วยแร่ธาตุมากประโยชน์นั้นให้ความสบายกายและใจไม่ต่างจากเข้ารับบริการในสปาหรูเลยทีเดียว...

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่บ้านปอกรัง ตำบลท่าสะทอน อำเภอพนมพิณ มีต้นกำเนิดจากหินอัคนีใต้ดินในระดับลึกในบางบริเวณจะมีหินปูน (Limestone) หินทรายแป้ง หินทราย หินกรวดมน ฯลฯ ทั้งหมดเป็นหินชั้นพบซากดึกดำบรรพ์จำพวกใบไม้และซากหอยสองฝาในชั้นหินด้วย อายุของชั้นหินอยู่ในมหายุคมีโซโซอิกตอนปลาย (Late Mesozoic) หรือประมาณ 150 ล้านปี

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะทอน

โทร. 0 7729 4094

เส้นทางสู่บ่อน้ำร้อน

จาก อ.เมืองสุราษฎร์ธานี ใช้เส้นทางหมายเลข 401 จนถึงสามแยกให้เลี้ยวขวาไปตามเส้นทาง จนถึงทางแยกซ้ายมือเข้าสู่บ้านปอกรังผ่านถนนทางรถไฟและผ่านตัวตลาดตำบลปอกรังประมาณ 4 ก.ม. พบทางแยกขวามือเข้าสู่บ้านห้วยลึก ซึ่งเป็นเส้นทางไปบ่อน้ำร้อนท่าสะทอน ระยะทางประมาณ 3 ก.ม.

อิมอรอยกลางสายน้ำ

การท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่งที่มาแรงและได้รับความนิยมอย่างมากจากชาวเมือง ตลอดจนนักท่องเที่ยวที่รอนแรมมาไกลจนถึงพุนพิน ก็คือ “การล่องแพ แลสายน้ำ ในยามค่ำ”... ด้วยพุนพินนั้นได้ชื่อว่าเป็น “เมืองแห่งสายน้ำ” ที่มีทิวทัศน์สองฝากฝั่งสวยงามไม่แพ้ที่ใดๆ โดยเฉพาะ “ตาปี” สายน้ำแห่งชีวิตของเมืองคนดี ที่มีเพียงมีความกว้างใหญ่ หากยังใสสะอาดตา เพราะปราศจากขยะวัชพืช...

โดยระหว่างการเดินทางนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสความงามที่คอดโค้งเว้าของสายน้ำอย่างมีจังหวะ ได้ชมภาพวิถีชีวิตเรียบง่ายสุขของชาวบ้านริมน้ำ ชมความยิ่งใหญ่ตระการตาของสะพานจุลจอมเกล้าจากมุมเบื้องล่างทำให้ความรู้สึกแตกต่างไปจากการมองจากพื้นระนาบและความศิวิไลซ์ของตัวเมืองสุราษฎร์ฯ ที่มีชีวิตชีวาด้วยแสงสียามค่ำคืน ก่อนจะที่ย่อยอึ้งชมความงามของวัดวาและบ้านเรือน ณ ปากแม่น้ำพุมดวงที่ตำบลศรีวิชัยอันเก่าแก่

ว่ากันว่าการนั่งไปบนแพใหญ่ที่ลอยระเร่ไปตามสายน้ำยามพระอาทิตย์ทอแสงทองสุดท้ายแห่งวันนั้น เป็นยาบำรุงที่ช่วยปลดปล่อยกายและใจให้คลายจากความเหนื่อยล้าได้ชะงัดนัก ยิ่งถ้ามีเครื่องดื่มรสเยี่ยมจิบเคล้าอาหารเลิศ มีสายลมเย็นปะทะผิวกายแผ่วเบา คลอด้วยเสียงดนตรีเสนาะหู บรรยากาศจะยิ่งสุขเป็นทวีคูณ

ข้อมูลการท่องเที่ยว

วันเวลาให้บริการ

ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 18.00-20.00 น.

อัตราค่าบริการ

คนละ 100 บาท

หากเหมาทั้งแพ ราคา 5,000 บาท

จุดขึ้นแพ

บริเวณอาคารเทศบาลเมืองท่าข้าม หลังหน่วยงานป้องกัน

ติดต่อสอบถามและสำรองที่นั่ง

โทร. 0 7731 5000-1

www.takhamcity.go.th

ทิวทัศน์สวยๆ สองฝากฝั่ง

ร้อยเรียงเส้นทาง ก่อเกิดการท่องเที่ยวหลากหลาย

“เที่ยวเมืองสองท่า พาล่องแพ และหิงห้อย ร้อยรักกลางสายชล พักบนโฮมสเตย์”

ส.ส. เชน เทือกสุบรรณ ร่วมงานส่งเสริมการท่องเที่ยว

เพราะความโดดเด่นด้านสถานที่ที่มีความแตกต่างต่างว่ำนานี้เอง คณะบริหารอำเภอจึงได้จัดโครงการท่องเที่ยวพิเศษในเทศกาลต่างๆ โดยจับสถานที่สำคัญเหล่านั้นมาร้อยเรียงไว้เป็นเส้นทางเดียวกัน ซึ่งไม่เพียงช่วยส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงการพัฒนาท้องถิ่นภายในอำเภอเท่านั้น หากยังเป็นการคืนกำไรสู่ผู้มาเยือนอีกทางหนึ่งด้วย... ดังที่ **นายไพศาล ตรีธัญญา นายอำเภอพุนพิน** ได้เล่าให้ฟังถึงวัตถุประสงค์ในการจัดโครงการท่องเที่ยวต่างๆ ว่า...

“ผมมองว่าเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างเข้มแข็งยั่งยืน ก็คือการท่องเที่ยว โดยคนในท้องถิ่นจะต้องนำจุดเด่นของชุมชนตนมานำเสนอสู่สายตาชาวโลกได้ ซึ่งต้องมีการวางแผนบริหารจัดการชุมชนอย่างรอบคอบและรอบด้านทั้งในปัจจุบันและอนาคต และต้องมีการประชาสัมพันธ์ควบคู่กันไป...

และด้วยความที่อำเภอพุนพินมีสถานที่

ที่มีคุณค่าทางด้านการท่องเที่ยวมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาชาวบ้าน และทรัพยากรธรรมชาติ ผมและคณะบริหารอำเภอจึงคิดที่นำจุดเด่นเหล่านั้นมาร้อยเรียงให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มมูลค่าแก่นักท่องเที่ยว ขณะเดียวกันก็เป็นการเชื่อมโยงการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างตำบล หมู่บ้าน ซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของอำเภอในภาพรวม และจากจุดเล็กๆ อย่างอำเภอ ก็จะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพใหญ่คือระดับจังหวัด และระดับประเทศต่อไป

โดยในปีแรกที่ผมย้ายมาเป็นนายอำเภอที่นี่ เราก็เริ่มนโยบายจัดโครงการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวประจำปี โดยดึงเอาเทศกาลสำคัญอย่างวันวาเลนไทน์ ซึ่งเป็นเทศกาลที่เปิดกว้างไม่ได้เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือประเพณีอื่นๆ มาเป็นโอกาสในการประชาสัมพันธ์ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ

‘การผลักดันพุนพินไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเป็นประตูไปสู่อำเภอบ้านคอน’ ปีแรกเป็นโครงการนำร่อง จึงทำเป็นเส้นทางสั้นๆ ก่อน โดยจับเอา ‘น้ำ’ มาเป็นคอนเซ็ปต์ ใช้ชื่อโครงการว่า ‘อาบนํ้าร้อนนอนลิเล็ด ตามเสด็จพระพุทธเจ้าหลวง’ ซึ่งเชื่อมตำบลท่าสะท้อน กับแม่น้ำใหญ่ทั้งสองสายคือตาปี พุมดวง และตำบลลิเล็ดเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งได้ผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจครับ... ในปีที่สอง เน้นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ จัดโครงการท่องเที่ยว ‘อาบนํ้าร้อน เดินดิน เล่นดนตรี’ ที่บ่อน้ำร้อนท่าสะท้อน และในปีต่อมา เราทำโครงการใหญ่ โดยร่วมมือกับเทศบาลเมืองท่าข้าม องค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ และท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร “**เชน เทือกสุบรรณ**” จัดเส้นทาง ‘เที่ยวเมืองสองท่า พาล่องแพ แลหิงห้อย ร้อยรักกลางสายชล พักบนโฮมสเตย์’ ซึ่งมีไฮไลต์ในงานคือการนั่งรถไฟสายประวัติศาสตร์ไปจดทะเบียนสมรส ณ

การแข่งขันพารามอเตอร์ไซ์ ปี 2553

สถานีรถไฟบ้านคอนรัก จากนั้นคู่บ่าวสาวจะได้ท่องเที่ยวยังสถานที่ต่างๆ ในคลัสเตอร์เดียวกัน อาทิ สะพานจุลจอมเกล้า สะพานคลองยัน ก่อนจะมาล่องแพทานอาหารชมทิวทัศน์ของแม่น้ำตาปีและพุมดวง แวะชมโบราณสถาน เช่น วัดเขาพระอานนท์ เขาศรีวิชัย ปิดท้ายด้วยการล่องเรือชมแสงหิ่งห้อยในป่าชายเลนที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของไทย จบลงด้วยการพักผ่อนอย่างอบอุ่นที่โฮมสเตย์ริมน้ำ และเช้าวันรุ่งขึ้นก่อนกลับ บ่าวสาวจะได้ทำบุญตักบาตรร่วมขันซึ่งเป็นสิริมงคลแก่การเริ่มต้นชีวิตคู่ด้วย...

นอกจากเส้นทางท่องเที่ยวแล้ว เรายังจัดให้มีกิจกรรมพิเศษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านอื่นๆ เช่นงาน ‘**แข่งขันพารามอเตอร์ไซ์ ปี 2553**’ ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมพุนพินได้จำนวนมาก... และจากผลสำเร็จของโครงการต่างๆ ก็ทำให้เห็นภาพชัดว่าการบูรณาการการท่องเที่ยวสามารถช่วยส่งเสริมอำเภอได้เยอะ... ที่เด่นชัด

คือการกระตุ้นเศรษฐกิจ เราสามารถช่วยชุมชนที่มีภูมิปัญญาด้านฝีมือให้มีโอกาสนำสินค้าออกจำหน่ายและประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ยู่งักในวงกว้าง เราสามารถใช้จุดเด่นของชุมชนที่มีความเข้มแข็งอยู่แล้วมาส่งเสริมให้ชุมชนที่ด้อยกว่าให้มีโอกาสทางการค้าและธุรกิจบริการเพิ่มขึ้น และชาวบ้านมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ครัวเรือน นอกจากนี้ในด้านสังคม เราสามารถดึงใจและสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชาวบ้านให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และภูมิปัญญาพื้นบ้านต่างๆ ในด้านการปกครอง เราสามารถดึงผู้นำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเกิดของเขาเอง ซึ่งตรงนี้มีมีความสำคัญมากครับ เพราะถือเป็นแนวทางการบริหารแบบใหม่ ที่จะทำให้บ้านเมืองของเราหลุดออกจากระบบที่มีข้าราชการเป็นผู้สั่งและลงไปทำ มาเป็นประชาชนมีส่วนร่วมในชุมชนของตัวเอง และเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีข้าราชการเป็นผู้ชี้แนะ

และประสานให้เกิดเท่านั้น

งานเหล่านี้สำเร็จลงได้ ไม่ใช่เพราะผมเพียงคนเดียวครับ... แต่เป็นเพราะความช่วยเหลือของหลายฝ่ายทั้งหน่วยงานราชการต่างๆ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ ผมขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลเมืองท่าข้าม สำหรับงบประมาณสนับสนุน ตลอดจนท่านเช่น เทือกสุบรรณ คณะบริหารอำเภอในความร่วมไม้ร่วมมือประสานใจทำงาน รวมทั้งสื่อมวลชนที่ได้ให้การสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ด้วยดีเสมอมาครับ และอยากจะฝากไว้ว่า หากนักท่องเที่ยวมีโอกาสมาเยือนพุนพิน แม้จะไม่ตรงกับเทศกาลวาเลนไทน์ ก็สามารถเดินทางท่องเที่ยวในเส้นทางที่เชื่อมโยงตามเหล่านี้ได้ รับรองว่าทุกแห่งจะสร้างความประทับใจได้ไม่รู้ลืมครับ...

อำเภอพนมเปญเป็นเมืองเก่าแก่ จึงมีการสะสมและถ่ายทอดองค์ความรู้ อันถือเป็น “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” ที่น่าชื่นชมหลายประการ...ดังเช่น ภูมิปัญญาการสานกระจุต ที่ชาวตำบลท่าสะทอนทำสืบเนื่องมาเนิ่นนานนับตั้งแต่มีการก่อตั้งชุมชนเป็นต้นมา...

ด้วยตำบลท่าสะทอนนั้นมีป่าพรุซึ่งหนาแน่นไปด้วย “กระจุต” นับพันไร่ ชาวบ้านในละแวกนี้จึงรู้จักนำกระจุตมาสานทอเป็นเครื่องใช้ไม้สอยในครัวเรือน โดยมีการพัฒนาทักษะความรู้เพิ่มเติมตามกาลเวลา จากการสานเสื่อ กระบุง ตะกร้าแบบต่างๆ พัฒนาไปสู่กระเป๋าสานและหมวกที่มีรูปแบบหลากหลาย จนเป็นสินค้าขึ้นชื่อประจำตำบล และวันนี้ได้กลายมาเป็นสินค้า “โกอินเตอร์” ที่ทำรายได้อย่างงามตกปีละนับแสนบาททีเดียว...

ความเป็นมาของกระจุตอินเตอร์ที่บ้านท่าสะทอนนั้น เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มชาวบ้านที่มีฝีมือด้านการสานกระจุตปัจจุบันมีนางพัชรี จิรดิลก เป็นผู้นำกลุ่ม โดยเธอได้เล่าถึงที่มาที่ไปจุดเด่น และวิธีการทำงานว่า...

“กลุ่มกระจุตเริ่มรวมตัวกันหลวมๆ ด้วยการผลักดันของคุณลุงจรัส เศรษฐีเชื้อ อดีตกำนันท่าสะทอนค่ะ ซึ่งท่านเป็นคนแรก ที่มองเห็นว่าการสานกระจุตเป็นภูมิปัญญาที่น่าไปสร้างมูลค่าได้ ก็เลยพยายามผลักดันให้ชาวบ้านคิดปรับรูปแบบการสาน สร้างเป็นสินค้าที่คนนิยม และยังเป็นคนผลักดันให้ชาวบ้านส่งผลงานเข้าประกวดในเวทีใหญ่ๆ ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ได้ผลและประหยัด...จนกระทั่งปี พ.ศ. 2526 ‘สะหมุก’ ใส่หมากพลูของแม่เผ่าซึ่งเป็นแม่ของ ‘คุณแม่ ปรีธา แดงมา’ แห่งบ้านท่าสะทอนได้รับรางวัลชนะเลิศในงานประกวดสินค้ากระจุตที่จังหวัดนราธิวาสสร้างความภาคภูมิใจให้กลุ่มมาก จนเป็นที่มาให้เกิดการรวมกลุ่มที่จริงจังขึ้น โดยช่วงแรกเรามีสมาชิกแค่ 15 คนค่ะ หลังจากนั้นก็มีสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปีจนทุกวันนี้มี 60 คนแล้วค่ะ...

จากนั้นเราก็เริ่มนำเทคนิคการผลิตแบบใหม่ๆ เข้ามาอบรมสมาชิก เช่น การสานลายใหม่ๆ การย้อมสี การขึ้นหุ่นสร้างสินค้าใหม่ๆ และการตัดเย็บ โดยได้รับความช่วยเหลือด้านวิทยากรจากศูนย์อุตสาหกรรมภาค 10 และมีพัฒนาชุมชนระดับอำเภอเป็นที่เลี้ยงด้านวิชาการ อาทิ การทำบัญชี การจัดทำบัญชี การจัดทำบัญชี เป็นต้น จนเมื่อผลงานเป็นที่น่าพอใจ เราก็ได้รับความสนับสนุนจากอุตสาหกรรม และพาณิชย์จังหวัดให้สินค้าของเรามีมาตรฐานรองรับ และมีการจดทะเบียนการค้าด้านการตลาด ในช่วงแรกเราบุกตลาดไทยค่ะ ขนของไปขายกันทุกที่ทั้งงานกาชาด งานแฟร์ต่างๆ แต่ยอดขายก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2545 ดิฉันคิดจะมีธุรกิจของตัวเองก็เลยลองเปิดร้านขายกระจุตที่กรุงเทพฯ ปรากฏว่าทำยอดขายได้ดี

ดิฉันกับสามีซึ่งเป็นลูกชายของแม่ปรีธา ก็เลยคิดขยายตลาด โดยกระจายฐานไปสู่ลูกค้ากลุ่มโรงแรมต่างชาติ และบริษัท ห้างร้านซึ่งมักต้องจัดทำของขวัญปีใหม่มอบให้แก่ลูกค้าเป็นประจำ เราพยายามสร้างตลาดตรงนี้อยู่หลายปี จนในที่สุดก็มีลูกค้าขาประจำจำนวนหนึ่ง จากนั้นจุดยืนของเราที่ถูกรับมาเป็นการขายส่งที่สามารถสร้างชิ้นงานตามออเดอร์ได้ จุดเด่นของเราที่ไม่เหมือนกลุ่มกระจุตไหนๆ ก็คือเรากำหนดคุณภาพสินค้าทุกชิ้น ไม่ว่าจะส่งร้อยชิ้นหรือเป็นพันเป็นหมื่นลูกค้าก็สบายใจได้ว่าจะได้สินค้าที่เหมือนกันมากที่สุดทั้งสีและขนาดชิ้นไหนไม่ได้มาตรฐานตามที่ลูกค้าต้องการจะถูกคัดออก บางครั้งมีงานที่ถูกคัดออกถึง 500 ชิ้นเราก็กยอม สินค้ากระจุตของท่าสะทอนจึงไม่เคยถูกตีกลับเลยแม้แต่ชิ้นเดียว นอกจากนั้นเรายังให้ความสำคัญกับการประสานงานผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วยค่ะ เรามีความชำนาญด้านเอกสาร การเสนอราคา การขึ้นตัวอย่างงานที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีอยู่ในมือคนละชิ้น เมื่อลูกค้าตกลงเลือก งานจะเดินทางทันทีโดยไม่ต้องประสานงานกลับไปกลับมาให้วุ่นวายค่ะ

ส่วนเป้าหมายต่อไปของเราก็คือการสร้างฝีมือแรงงานเพิ่มและการสืบสานภูมิปัญญาให้คงอยู่ โดยทางกลุ่มร่วมมือกับโรงเรียนต่างๆ นำคุณย่าคุณยายที่นี้ไปสอนการสาน การทำผลิตภัณฑ์กระจุตกันในโรงเรียนเป็นวิชาเสริมพิเศษอาทิตย์ละ 2-3 ชั่วโมง เพราะทุกวันนี้กระแสโลกเปลี่ยนไป เด็กส่วนใหญ่ไม่ค่อยคิดเกม ดัดค้อมพิวเตอร์ การจะบังคับให้เขามานั่งสานกระจุตขายเป็นค่าขนมเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้เลย ต้องอาศัยการผลักดันของโรงเรียนเท่านั้นค่ะ”

นอกเหนือจากการโกอินเตอร์ซึ่งถือเป็นหน้าเป็นตาของกระจุตท่าสะทอนแล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่สมาชิกกลุ่มกระจุตที่นี้ภูมิใจและพอใจ นั่นก็คือรายได้ครัวเรือนที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ อาทิ สิทธิการข้าวสาร การออมทรัพย์ และเงินกู้ยืมเมื่อจำเป็น กลุ่มกระจุตบ้านท่าสะทอนจึงนับเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชนในด้านการบูรณาการภูมิปัญญาซึ่งมีเพียงรักขององค์ความรู้ให้คงอยู่เท่านั้น หากยังพัฒนาไปทันกระแสโลกและสร้างประโยชน์คืนกลับแก่ชุมชนอีกด้วย

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ที่ตั้ง

31/1 หมู่ 6 ต.ท่าสะทอน อ.พนมเปญ จ.สุราษฎร์ธานี 84130

รางวัลที่ได้รับ

1. หมู่บ้าน OTOP Village Champion ปี 2549
2. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เลขที่ 27618-53/53
3. OTOP คัดสรร 4 ดาว

ติดต่อสอบถาม คุณพัชรี จิรดิลก โทร. 0 7729 4008

คุณพัชรี จิรดิลก ผู้นำกลุ่มกระจุัดบ้านท่าสะท้อน

กระจุัดโกอินเตอร์

ขนมห่อค่อม

คุณพวงรัตน์ แคล้วภัย ผู้นำกลุ่มข้าวหอมน้ำรอบ

...ว่ากันว่านับตั้งแต่ชาวเมืองคนดีรู้จักใช้สายน้ำ “ตาปี” เป็นเส้นทางสัญจร ชื่อเสียงของ “ข้าวหลามน้ำรอบ” ก็โด่งดังเคียงคู่กันมา จนไปมีใครกล่าบบัณฑิตอาหารว่างรสหอมมันที่แม่กำพายเรือร้องขายเสียงดังเจื้อยแจ้วไปทั่วคุ้งน้ำ.... และเป็นที่น่ายืนยันได้อย่างยิ่งว่า ในวันนี้ “ข้าวหลามน้ำรอบ” เสน่ห์ปลายจวักจากภูมิปัญญาของปู่ย่าตาทวด ได้กลายเป็นสินค้าโอท็อปเจ้าของรางวัลดีเด่นหลายปีซ้อน นั่นเพราะความอร่อยอันเป็นเอกลักษณ์ของขนมได้ที่ถึงรสถึงเครื่องไม่แพ้อาหารคาวที่ระบือลือไกล

“ที่มาของการทำข้าวหลามนั้นไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าทำกันมาตั้งแต่เมื่อไร แต่เชื่อกันว่าข้าวหลามน้ำรอบเป็นภูมิปัญญาเก่าแก่ที่มีมานานมาก อยู่เคียงคู่กับแม่น้ำตาปีมาเลยก็ว่าได้ คนเก่าแก่เล่าว่าเห็นปู่ย่าตาทวดทำขายกันมาตั้งแต่ยังไม่เกิดน ตอนนั้นแม่น้ำตาปีเป็นเส้นทางเดียวที่จะเข้าสู่ตัวเมืองท่าข้ามหรืออำเภอพุนพินในปัจจุบัน สมัยนั้นท่าข้ามเป็นแหล่งการค้าสำคัญ ทุกวันจะมีพ่อค้าแม่ค้าจากต่างถิ่นเดินทางมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันหนาแน่น แต่การเดินทางโดยเรือมันช้า ขนาดออกเดินทางก่อนพระอาทิตย์ขึ้นก็ไปถึงพุนพินค่ำมืด เพราะฉะนั้นจะต้องกินอาหารกันอยู่ในเรือ ชาวบ้านที่มีฝีมือก็เลยทำอาหารลงเรือไปขาย ของเรามีของดีที่ข้าวหลามก็เอาใส่เรือล่องไปใครไปใครมาก็ต้องซื้อกินซื้อฝาก...

ปัจจุบันข้าวหลามน้ำรอบได้รับการส่งเสริมผู้นำชุมชน และจาก อบต. อบจ. ให้เป็นสินค้าโอท็อป เราเคยได้รับรางวัลชนะเลิศผลิตภัณฑ์โอท็อประดับภาคมาแล้ว ตรงนี้ก็ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ข้าวหลามเป็นที่รู้จัก เป้าต่อไปของเราคือการผลักดันให้น้ำรอบเป็นถนนขนมหวาน เพราะนอกจากข้าวหลามแล้ว เรายังมีขนมห่อค่อมที่อร่อยมาก เดียวนี้ชาวบ้านได้พัฒนารูปแบบการทำขนมแบบใหม่ๆ โดยใช้สาकुแทนแป้งซึ่งก็ขายดีมากครับ” **ก้านันสมชาย ประดิษฐ์พร** ก้านันตำบลน้ำรอบ เล่าด้วยรอยยิ้ม

ความอร่อยของข้าวหลามน้ำรอบนั้น ใช้เพียงเกิดจากความพิถีพิถันในการปรุงเท่านั้น หากยังมีส่วนประกอบที่ใหม่สด มากคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญด้วย ดังที่**คุณพวงรัตน์ แคล้วภัย** หัวหน้ากลุ่มอาชีพข้าวหลามน้ำรอบเล่าว่า...

“วิธีการทำข้าวหลามที่นี่ไม่เหมือนที่อื่นค่ะ เราใช้ข้าวเหนียวเขี้ยวงูหรือข้าวเหนียวดำ ซึ่งต้องเลือกแบบคุณภาพชั้นหนึ่งเท่านั้น เอามาแช่น้ำให้มันลึกลับ 6 - 7 ชั่วโมง แล้วจึงนำไปนึ่ง ระหว่างนั้นก็จะทำน้ำกะทิปรุงรสด้วยน้ำตาลทรายและเกลือให้ออกรสหวานมันเค็มพอปะแล่มรอไว้ พอข้าวสุกก็ยกลงมาผึ่งให้เข้ากัน เสร็จแล้วจึงเทข้าวใส่กระบอกล้อมไฟสัณฐานที่ติดลางไว้แล้ว ใช้จุกกาบมะพร้าวปิด แล้วนำไปย่างไฟ สังเกตดูว่าไม่มีน้ำไหลลงมาที่ปลายกระบอกล้อมไฟอันใช้ได้ จากนั้นเราก็ตักแต่งกระบอกล้อมไฟให้เข้ากัน ตัดปากจุกให้เสมอกัน แล้วเสิร์ฟ

เปลือกไหม้ไฟออก เหลาให้ขาวสะอาด ที่ต้องใช้ไม้ไฟสัณฐานก็เพราะไฟชนิดนี้มีเยื่อหนา เวลาแคะกินข้าวหลามจะไม่ติดกระบอกล้อมไฟ และมีกลิ่นหอมด้วยค่ะ

ทุกวันนี้กลุ่มข้าวหลามน้ำรอบได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากทางจังหวัดค่ะ เราได้รับเงินสนับสนุนเบื้องต้นมาจำนวนหนึ่ง ทางกลุ่มก็นำเงินนั้นมามอบให้ชาวบ้านนำไปเป็นทุนตั้งร้านขายกันเอง คิดดอกเบี้ยร้อยละหนึ่งบาทต่อปี โดยนำดอกเบี้ยนั้นมาเป็นทุนให้ชาวบ้านที่อยากขายเปิดร้านต่อ ขายขนมรายได้ดีค่ะ อย่างร้านของดิฉันเองมีรายได้จากการขายขนมรวมกันวันละหมื่นกว่าบาท ขายเช้าเที่ยงก็หมดแล้ว และเราให้ความสำคัญกับการผลิตมาก ทุกปีดิฉันยังต้องไปอบรมมาตรฐานอยู่ อยู่สม่ำเสมอ และเดินตรวจชิมรสข้าวหลามด้วยตัวเอง ถ้าผิดรสหรือไม่สะอาดต้องดักเตือนค่ะ เรื่องนี้จะช่วยให้ข้าวหลามเก็บได้นานและรสไม่เปลี่ยน เพราะเรามีมือเดอร่จากต่างจังหวัดด้วยค่ะ และในช่วงอุทกภัยที่ผ่านมา ท่านนายอำเภอก็สั่งข้าวหลามไปช่วยผู้ประสบภัยหลายแสนกระบอกล้อมไฟ ซึ่งเราก็ตักใจที่ได้มีส่วนช่วยพี่น้องคนไทยด้วยกันค่ะ”

แม้ข้าวน้ำรอบจะประสบความสำเร็จไปหนึ่งขั้นด้วยการนำข้าวหลามน้ำรอบเข้าไปนั่งอยู่ในใจคนรักขนมได้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว หนทางของการพัฒนาและอนุรักษ์ “ของขวัญล้ำค่า” จากบรรพบุรุษชั้นนี้ยังไม่สิ้นสุด วันนี้ชาวบ้านและหน่วยงานฝ่ายปกครองยังคงร่วมแรงร่วมใจทำงานอย่างแข็งขัน ด้วยหวังว่าน้ำรอบจะกลายเป็น “**ชุมชนขนมหวาน**” ที่ขึ้นชื่อในอนาคตไม่ไกล...

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ที่ตั้ง

24 หมู่ที่ 1 ต.น้ำรอบ อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี 84130

รางวัลที่ได้รับ

ได้รับคัดเลือกเป็น OPC ปี : 2546

ติดต่อสอบถาม

คุณพวงรัตน์ แคล้วภัย โทร. 08 9867 7186

หนังสือเล่มนี้เป็นภูมิปัญญาอันเปรียบเหมือนมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่ล้ำค่า ด้วยสามารถสะท้อน “อัตลักษณ์” ของชาวใต้
แห่งดินแดนตามขวางของจนกระทั่ง

นับย้อนไปราวร้อยปีก่อนหน้า หนังสือเล่มนี้เพียงเป็นเครื่องบันทึก
เร้าใจเท่านั้น หากยังเป็นเครื่องมือในการบอกกล่าวข่าวสารความรู้
ปลูกฝังความคิด ความเชื่อ ที่ก่อกำเนิดเป็นค่านิยมของสังคม ครูหนึ่ง
ที่มีชื่อเสียงในยุคนั้นจึงถือเป็นผู้ทรงอิทธิพล และต่างต้องมีสำนึก
ในภาระหน้าที่อันยิ่งใหญ่ที่มาพร้อมกับความโด่งดังนั้น...ดังเช่น
ครูพัฒน์ เกื้อสกุล หรือนายหนังสือพิมพ์ บรมครูแห่งบ้านเขาหัวควาย
อำเภอพุนพิน

ครูพัฒน์เกิดและเติบโตมาในครอบครัวศิลปินโบราณที่เชี่ยวชาญ
ในการร่ายรำโนราห์ จึงถูกจูงหิ้วอันเร้าใจของกลองรำมะนา
ซบกล่อมจนมีใจรักในการแสดงมาตั้งแต่เยาว์วัย และสามารถแสดง
โนราห์ได้อย่างงดงามเมื่ออายุเพียง 6 ขวบ จนชื่อเสียงโด่งดังไปทั่ว
เกาะสมุยอันเป็นบ้านเกิด ต่อมาเมื่อหนังสือพิมพ์ได้รับความนิยมมากขึ้น
ครูพัฒน์จึงมีความใฝ่ฝันอย่างแรงกล้าที่จะเป็นนายหนังสือให้จงได้
บิดาจึงพามาฝากกับคณะหนังหลัก มหาภาพ หลังจากนั้นไม่นานครูพัฒน์
ก็เดินไปฝากตัวให้เป็นศิษย์ของหนังจันทร์แก้วสามเปียนนายหนัง
ชั้นยอดแห่งจังหวัดนครศรีธรรมราช และนี่เองที่ครูพัฒน์ ได้ถูก
ปลูกฝังวิญญาณของการเล่นหนังตะลุง องค์ความรู้ที่ถือเป็นสมบัติ
ของแผ่นดิน...ดังที่ครูได้รำลึกถึงวันวานให้ฟังว่า...

“ครูหนังจันทร์แก้วสอนว่าไม่ว่าจะทำสิ่งใดก็ตามจะต้อง **‘รัก’**
เสียก่อน แต่ตอนนั้นเราอายุแค่ 15 ปี ก็ไม่เข้าใจว่า **‘รัก’** คืออะไร...
ครูก็เลยสั่งว่าให้เลียนแบบครูก่อน แล้วครูก็อธิบายการแสดงหนัง
ตะลุงว่าต้องฝึก 3 อย่างคือ **‘ฝึกปาก ฝึกมือ ฝึกความจำ’** ฝึก
ปากก็คือ ให้หัดออกเสียงตัวหนังแต่ละตัวว่ามีสำเนียง ท่วงทำนอง
การว่ากลอนเป็นอย่างไร ต้องร้องได้ ฝึกมือก็คือให้หัดพายรูปใน
ท่าทางต่างๆ ให้คล่องแคล่วสัมพันธ์กับบทบาท เช่น เหาะ เเหิน เดิน
วิ่ง ยักยัดเดินอย่างไร เจ้าเมืองเดินอย่างไร เทวดา ฤาษีเดินอย่างไร
ต้องรู้ ฝึกความจำก็คือให้จดจำเรื่องราวที่จะเล่น แล้วต้องรอบรู้เรื่อง
รอบตัวด้วย ชาวบ้านเขามีอะไร สังคม การเมืองเป็นอย่างไร อดีต
ปัจจุบันต้องรู้ เพื่อประมวลมาใช้ในการแสดง เรียกว่าต้องใช้สติปัญญา
มาก และต้องฝึกเอาเอง แต่ตอนนั้นเราเล่นอย่างไรก็เล่นเหมือนครู
ไม่ได้ เพราะไม่เข้าใจแก่น...ฝึกอยู่ถึง 4 ปีครูท่านถึงสอนว่า **‘ถ้ารักจริง
ได้แน่ รักสวนต้องทำสวนจึงได้สวน รักโจรต้องทำแบบโจร รักหญิง
ต้องเอาใจใส่ผู้หญิง รักวิชาหนังต้องเอาใจใส่วิชาหนัง’** ที่นี้เราก็
มุ่งมั่นขึ้นโรงฝึกจนออกโรงเล่นได้”

ครูพัฒน์รอนแรมออกโรงเล่นหนังตะลุงอยู่หลายปี พร้อมๆ กับ
ศึกษาร่ำเรียนวิชาหนังจากอาจารย์มีชื่ออีกหลายท่าน จนกระทั่งได้ร่วม
คณะกับนายหนังเครื่องซึ่งเป็นศิษย์ผู้พี่ วันหนึ่งขณะที่กำลังเปิดการ
แสดงที่อำเภอทุ่งสง นครศรีธรรมราช นายหนังเครื่องเกิดล้มป่วย ครู
พัฒน์จึงต้องขึ้นแสดงแทนและได้รับความชื่นชมอย่างมาก นับแต่นั้น

มาชื่อเสียงของนายหนังสือพิมพ์ก็เริ่มเป็นที่รู้จัก ถือเป็นความสำเร็จที่มา
เร็วก่อนเวลา ด้วยขณะนั้นครูพัฒน์มีอายุเพียง 23 ปี เท่านั้น...

“การประชันหนังสมัยก่อนนี้เป็นการแข่งด้วยความรอบรู้ คณะไหน
เล่นได้สนุกกว่าคนดูก็จะมาก เขาก็ชนะไป ที่แพ้เขาก็ไปปรับปรุง
ตัวเองใหม่ แล้วก็กลับมาสู้กันอีก เทคนิคการเล่นจึงสำคัญมาก ต้องสร้าง
ตัวละครที่จะเป็นตัวชูโรงขึ้นมาแล้วหยอดความตลกให้แบบเนียน
จนวันหนึ่งได้ไปเล่นที่ไชยา เพื่อนก็เล่าว่ามีพระคืออยู่สวนโมกข์ ชื่อท่าน
‘พุทธทาส’ ก็พากันเข้าไปกราบ ตอนนั้นท่านมีอายุ 61 พรรษา ส่วนเรา
มีอายุ 25 - 26 ท่านเห็นพวกเราเล่นหนังมีตลกหยาบโหล่น ท่านก็เลยสอนว่า
เราอยู่ **‘เมืองคนดี’** ต้องทำให้ดี ต้องเล่นให้มันมีระเบียบวินัย
ให้มีความจริงเกิดขึ้น ความสุขของประชาชนคือฟังบท อย่าเอาเรื่อง
ไม่ดีไปสอนเขา... ท่านพุทธทาสยังบอกว่า หนังสือพิมพ์มานานแล้ว
มีกำเนิดที่อินเดีย เรียกว่า **‘ฉายานาติกะ’** เป็นการสอนจากเงารูป
มีมาตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้า

ท่านพุทธทาสเล่าว่า...พระพุทธเจ้าตรัสกับพระอานนท์ว่า **‘ดูก่อน
อานนท์ เราจะสอนท่านจากเงารูปเรียกฉายานาติกะ’** แล้วพระองค์
ก็เอาใบไม้มาส่องกับแสงจันทร์แล้วตรัสสอนพระสงฆ์ว่า **‘เงารูปมี
เพื่อให้รู้ว่ามีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป จึงไม่ควรไปยึดติดอยู่กับเงา’**
นับแต่นั้นมาเราก็นำคำสอนของท่านพุทธทาสมาแสดงจนกระทั่ง
มีชื่อเสียงข้ามไปจนถึงชุมพร นครศรีธรรมราช...”

ด้วยเอกลักษณ์ของการแสดงที่สอดแทรกธรรมะลงในเนื้อเรื่อง
ได้อย่างงดงาม ผ่านตัวตลกเอกที่ชื่อว่า **“วก”** ซึ่งนายหนังสือพิมพ์สร้าง
ขึ้นมาและลงมือพากย์ด้วยสำเนียงสมุยด้วยตนเอง โดยไม่มีชุดตลก
หยาบโหล่น ทำให้คณะหนังศรีพัฒน์ได้รับความนิยมต่อเนื่องยาวนาน
และภายหลังครูพัฒน์ยังได้รับการยกย่องให้เป็น **“บุษนิยบุคคล
แห่งวงการหนัง”** ด้วยมีเพียงถ่ายทอดองค์ความรู้อันเป็นแก่นของ
หนังตะลุงให้แก่เด็กรุ่นหลังมาจนล่วงสู่ปัจจุณมัย 80 ปีเพื่ออนุรักษ์
ภูมิปัญญาพื้นถิ่นเอาไว้เท่านั้น หากยังถ่ายทอดความรับผิดชอบอัน
ยิ่งใหญ่ที่ศิลปินพึงมีต่อสังคมด้วย

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ที่ตั้ง

20 หมู่ที่ 3 บ้านท่านาง ต.เขาหัวควาย อ.พุนพิน
จ.สุราษฎร์ธานี

ติดต่อสอบถาม

นายหนังสือพิมพ์ เกื้อสกุล โทร. 0 7729 4254

ครูพัฒน เกื้อสกุล ศิลปินแห่งชาติ

ผู้นำชาวผู้ไทรุ่นปัจจุบัน

ผู้ใหญ่วังวาล ถ้อยทัต

ยายสมใจ บัวแก้ว และยายวงศ์ สระทองแป้น

ประเพณีงานบุญ

บ้านเรือนชาวผู้ไท

การแต่งกายของหญิงผู้ไท

ชาวไทยทรงดำหรือ “ผู้โกล” หรือ “ไทยโซ่ง” นับเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในตระกูลภาษาไท และถูกกวาดต้อนมาจากดินแดนที่มีชื่อว่าสิบสองจุไทในเวียดนามเหนือ เนื่องจากสงครามในยุคกรุงธนบุรี ต่อเนื่องจนถึงยุคปฐมแห่งกรุงรัตนโกสินทร์...

แม้จะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตด้วยเปลี่ยนจากที่ดอนมาอยู่ที่ราบลุ่มแม่น้ำ และเป็นเพียงชาติพันธุ์กลุ่มเล็กๆ แต่ชาวไทยทรงดำก็ถือเป็นกลุ่มชนที่สามารถเอาชนะกาลเวลา ด้วยภูมิปัญญา ตลอดจนวัฒนธรรมอันเป็น “อัตลักษณ์” แห่งกลุ่มตน ยังได้รับการปกป้องเอาไว้เป็นอย่างดี เหนียวแน่น จนมีรายละเอียดแทบไม่ต่างไปจากเมื่อร้อยปีที่แล้ว

เช่นเดียวกับชาวไทยทรงดำที่หมู่บ้านทับชัน ตำบลทรัพย์ทวี ซึ่งมี “วัดดอนมาลี” เป็นศูนย์รวมใจ ที่วันนี้หากดูเพียงภายนอก...พวกเขาไม่ต่างอะไรกับชาวปักษ์ใต้ทั่วไป โดยเฉพาะสำเนียงใต้ที่ฉาดฉานแต่เมื่อสัมผัสคลุกคลี จึงพบว่าพวกเขามีความเป็น “ชาวผู้ไท” เต็มเปี่ยมและสมควรยกย่องในเรื่องความรักเผ่าพันธุ์ที่ซ้นคลั่งอยู่ในสายเลือด...

ความเป็นมาของชาวไทยทรงดำแห่งพุนพิน ถูกบอกเล่าผ่าน**ผู้ใหญ่บ้านสังวาล ถ้อยทัด** ว่า...

“พวกเราอพยพมาอยู่ที่นี้ตั้งแต่ปีพ.ศ 2500 คนเก่าแก่ที่เป็นผู้นำอพยพรุ่นแรกก็คือครอบครัวของ ‘**คุณยายสมใจ บัวแก้ว**’ พี่นเพดั้งเดิมอยู่นครปฐม แต่ตอนนั้นการทำมาหากินลำบาก พี่ชายของคุณยาย ซึ่งตอนนั้นเสียชีวิตแล้ว ก็เลยออกมาหาที่ทำกินใหม่ ที่แรกตั้งใจจะไปอยู่ที่เพชรบุรีเพราะที่นั่นมีชุมชนไทยทรงดำที่ใหญ่ แต่เนื่องจากมีคนเยอะอยู่แล้ว ก็เลยตัดสินใจเดินทางลงใต้เรื่อยมา จนมาเจอที่ตรงนี้ และเห็นว่าอาหารการกินสมบูรณ์ กุ้งปลาก็เยอะเพราะใกล้น้ำจึงลงมือถางพื้นที่ปลูกผักขาย พอล้มตาอำปากได้ ก็กลับไปรับลูกเมียและน้อง คือยายสมใจมาอยู่

ยายสมใจเล่าว่าตอนมาใหม่ๆ แก่เอาแต่นั่งร้องไห้ เพราะจากญาติมาไกล แต่พอเห็นว่ายู่ทำมาหากินได้และคนที่นี้ก็ไม่ได้อันตราย จึงไปบอกชาวพี่น้องที่เหลือให้หอบลูกหลานตามกันมา ญาติที่ราชบุรีและที่จังหวัดอื่นๆ ที่กระจายกันอยู่ในภาคกลางรู้ข่าวก็ตามมาบ้าง ชาวไทยทรงดำมีความผูกพันเหนียวแน่นมากครับ มีการติดต่อเชื่อมโยงกันหมด ทุกวันนี้ยายสมใจก็ถือเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ เป็นผู้นำทางภูมิปัญญาของชุมชน และยังมี ‘**ยายวงศ์ สระทองแบน**’ อีกคนหนึ่ง ยายวงศ์เป็นเพื่อนกับยายสมใจมาตั้งแต่สมัยสาว ๆ แต่มาจากกันตอนออกเรือน ยายวงศ์ย้ายตามสามีไปอยู่สุพรรณบุรี พอได้ข่าวก็ตามมาสบทบและอยู่ที่นี้ไม่ไปไหน ตอนนี้แต่ละบ้านก็มีลูกมีหลานจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ ปัจจุบันจึงแยกออกเป็นหมู่บ้านทับชันซึ่งเป็นชาวไทยทรงดำทั้งหมด มีลูกบ้านราวๆ 400 คนแล้วครับ...”

เมื่อคุณยายสมใจและคุณยายวงศ์ชราภาพ **คุณสุวรรณ ทองดอนหับ** ผู้เป็นลูกสะใภ้จึงได้เข้ามาเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสืบทอดงานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำสืบต่อ จนมีความงดงามคงอยู่ดังที่เคยเป็นมาช้านาน ...โดยเธอได้เล่าถึงกระบวนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่ประสบความสำเร็จไว้อย่างน่าสนใจว่า...

“ชาวไทยทรงดำให้ความสำคัญกับการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีตลอดจนความเชื่ออย่างมากค่ะ ส่วนใหญ่วัฒนธรรมของเรามีความเกี่ยวข้องกับความเป็นครอบครัว ประกอบกับการแบ่งบทบาท

ของชายและหญิงที่ต่างกันไว้อยู่แล้ว จึงทำให้การอนุรักษ์ทำได้ง่ายขึ้น โดยผู้ชายจะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการอนุรักษ์ประเพณีที่ถือเป็นหัวใจของชุมชนเอาไว้ เช่น การสร้างบ้านเรือน ความกตัญญูทวดเทวี เช่น ประเพณีเสนบ้านเสนเรือน ซึ่งเป็นการทำบุญไหว้บรรพบุรุษ ประเพณีสงกรานต์และการละเล่น ‘**พินกลอนพ้อนแคน**’ ที่จะเล่นเฉพาะเทศกาลนี้เท่านั้น และอื่นๆ ...ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่รักษาถ่ายทอดประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต เช่น การปรุงอาหาร การรำยาว การแต่งกาย เสื้อผ้า การเกล้าผมแบบต่างๆ ผู้หญิงไทยทรงดำจะมีทรงผมที่ไม่เหมือนใครค่ะ พอถูกเริ่มโตใกล้เป็นสาว ย่า ยาย และแม่จะต้องสอนเรื่องเหล่านี้จนทำกันได้ทุกคน แต่ในเรื่องเครื่องแต่งกายนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยบ้างค่ะ เพราะของบางอย่างเริ่มหายาก เช่น กระดุมเงินไม่ค่อยมีคนทำแล้ว แต่เสื้อผ้าดั้งเดิมของกลุ่มเราเป็นอย่างไรคนเฒ่าคนแก่ทุกบ้านจะรู้และต้องมีใช้เวลาเทศกาลสำคัญ คุณแม่สนใจเก่งในเรื่องตัดเย็บค่ะ ทุกวันนี้ยังเย็บเสื้อสวยเสื้อเองได้ ชอบออกแบบลวดลายเอง แล้วก็มาสอนให้ลูกหลาน...ด้านอาหารการกินเราก็มีอาหารประจำกลุ่มที่ปรุงกินกันหลายอย่าง เช่น แกงส้มหน่อไม้แจ่วปลาร้าและอื่นๆ ผู้หญิงจะสอนต่อๆ กันมาในครัว เวลาว่างงานสำคัญก็จะมารวมกันทำอาหารตรงลานวัด ซึ่งเราได้ปลูกสร้างบ้านไทยทรงดำเอาไว้เพื่อใช้เป็นศูนย์วัฒนธรรม เป็นศูนย์เรียนรู้ที่รวบรวมทุกอย่างไว้

ทุกวันนี้ลูกหลานรุ่นใหม่ให้ความสำคัญเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมดีค่ะ เพราะเรามีวิถีชีวิตที่เอื้อต่อการปลูกฝังมาตั้งแต่เขาเกิด เวลาว่างงานประเพณีต่างๆ เขาจะกระตือรือร้นที่จะมาร่วมงาน ถึงเขาจะเรียนรู้อะไรทั้งนั้น สมัยมาจากโรงเรียน และอยู่ในสังคมที่มีความเชื่อต่างออกไป แต่ทางโรงเรียนก็ให้ความช่วยเหลือดีค่ะ โดยอธิบายให้เด็กเข้าใจถึงวัฒนธรรมที่แตกต่าง บางครั้งก็ส่งนักเรียนเข้ามาศึกษาเรียนรู้ในชุมชน เวลาว่างลูกหลานของเราก็กล้าแต่งชุดไทยทรงดำ แล้วยังไปชวนเพื่อนมาดู มาเที่ยว มาช่วยงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมาก เป็นการอุมชูวัฒนธรรมซึ่งกันและกันค่ะ...”

วันนี้ชุมชนไทยทรงดำ ณ หมู่บ้านทับชันจึงมีเพียงเป็นศูนย์รวมความรู้ด้านวัฒนธรรมที่สืบสานมาแต่โบราณกาลเท่านั้น หากเสน่ห์ของวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ยังได้กลายเป็นมนต์ขลังที่ดึงดูดนักการศึกษา แม้แต่นักท่องเที่ยวต่างชาติให้เดินทางมาสัมผัส จนหัวบันไดไม่แห้งเลยทีเดียว...

ข้อมูลการท่องเที่ยว

กิจกรรมและการท่องเที่ยว

เรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิต การปักผ้า การทำอาหาร เที่ยวประเพณีสงกรานต์ประจำปี

ติดต่อสอบถาม

ผู้ใหญ่บ้านสังวาล ถ้อยทัด โทร. 08 9871 5509

ณ ชุมชนที่แสนสงบเงียบ แวดล้อมด้วยพื้นป่าเขาเลนอันอุดมยังมีภูมิปัญญาที่สืบทอดมาแต่โบราณเป็นการละเล่นพื้นบ้านนามว่า **“ลิเกป่า”** ชื่อนี้ตัวอยู่...

มีหลักฐานน่าเชื่อว่า การละเล่นลิเกของไทยนี้ ได้แบบอย่างมาจากการร้องเพลงสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้าของ **“แขกเจ้าเซ็น”** (เปอร์เซีย) ที่เรียกว่า **“ดิเกร์”** หรือ **“ดิเกลอ”** ซึ่งเข้ามาอาศัยในสุพรรณภูมิตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา การร้องดิเกร์ของแขกเจ้าเซ็นนั้นมีท่วงทำนองที่ไพเราะทำให้คนไทยที่พอมีอำนาจวาสนาต้องการให้แขกเจ้าเซ็นมาร้องสรรเสริญให้ตนในงานสำคัญบ้าง แต่การเชิญแขกเจ้าเซ็นมานั้นเป็นเรื่องยุ่งยาก คนไทยจึงเริ่มหัดร้องเพลงดิเกร์ตามอย่างแขก เมื่อคนไทยนำมาร้องมากขึ้น ท่วงทำนองจึงเพี้ยนไปกลายเป็นการร้องแบบไทยพร้อมๆ กับการเรียกคำว่าดิเกร์ ก็เพี้ยนมาเป็น **“ลิเก”** จากนั้นจึงเริ่มมีการเล่นเป็นเรื่องราว โดยนำเอาละครนอกมาดัดแปลง แต่เพื่อให้รู้ว่าที่มาของลิเกนั้นมาจากร้องเพลงสวดสรรเสริญของแขกเจ้าเซ็น จึงได้คงการออกแขกที่มีการสวดสรรเสริญพระเป็นเจ้าและอวยพรคนดูเอาไว้ในตอนต้น จากนั้นลิเกก็มีการพัฒนารูปแบบเรื่อยมา

สำหรับลิเกป่านั้นเมื่อพิจารณาเครื่องดนตรีที่นำมาใช้ ก็มีความเป็นไปได้ว่าอาจมีต้นแบบมาจากมลายู เพราะชนชาตินี้มีกลองชนิดหนึ่งเรียกว่า **“ระบานา”** ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับ **“รำมะนา”** แต่กระนั้นที่เคยพบบันทึกของ **“พลตรีพระยาอนุภาพไตรภพ (จรัส เทพหัสดิน ณ อยุธยา)”** ซึ่งได้เขียนเล่าเอาไว้ ในที่นี้จะยกมาพอสรุปได้ว่า... “เมื่อ พ.ศ. 2435 ได้เคยชมลิเกหลายครั้ง ลิเกนั้นใช้เครื่องดนตรีเพียงรำมะนา 2 - 3 ใบ มีแขกเทศแต่งตัวด้วยเครื่องชาวล้วนแววาวด้วยดินเลื่อม ถือเทียนออกมาร้องเบิกโรงให้ศิลให้พรแก่เจ้าของงานและคนดู แล้วจึงมีตัวตลกออกมาซักถาม เล่นอยู่ราว 1 ชั่วโมง เรียกลิเกตอนนี่ว่า **“ออกแขก”** จากนั้นจึงถึงการแสดงที่ตัวละครแต่งตัวด้วยชุดแขกแดงสววยงาม มีบริวารหลายคน ล้วนแต่งตัวเป็นแขกทั้งสิ้น การร้องเพลงตลอดจนการพูดดัดแปร่งเป็นสำเนียงแขกทั้งหมด...” ทุกวันนี้จึงไม่สามารถสรุปได้ชัดว่าลิเกป่ากับลิเกทางภาคกลางนั้นมีความเกี่ยวข้องถ่ายทอดซึ่งกันหรือไม่ และใครเกิดก่อนหลัง...

แต่สำหรับประวัติความเป็นมาของลิเกป่าแห่งบ้านลีเล็ดนี้ **คุณตาจรัส กลับแดง** วัย 78 ปี หัวหน้าคณะลิเกป่าคณะเดียวในสุราษฎร์ธานี เล่าว่า...

“ลิเกป่าที่ลีเล็ดเริ่มต้นมาจากอาจารย์มุด และอาจารย์ขาว ผมไม่รู้นามสกุลแก... อาจารย์ทั้งสองนี้เคยติดคุกอยู่ที่บ้านดอนด้วยคดีอะไรก็ไม่มีใครรู้อีก แล้วบังเอิญไปเจอแขก 3 คน ติดคุกอยู่ด้วยกัน สมัยก่อนนี้คนคุกเขาจะมีช่วงบั้นเท็งวันเสาร์ - อาทิตย์ ใครอยากร้องอยากทำอะไรก็ไปแสดง เป็นการผ่อนคลายความเครียด แขกก็เลยชวนอาจารย์มุดกับอาจารย์ขาวให้มาหัดลิเกป่าเพราะมันต้องเล่นกันหลายๆ คนถึงจะสนุก... อาจารย์เล่าว่าตอนแรกก็หัดออกแขกก่อน พอเป็นก็หัดรำหัดร้องอย่างอื่น ตัวละครหลักๆ ที่เล่นกันอยู่ในคุมี 3 ตัว คือแขกบอกเรื่อง แขกชิม แขกผะ เครื่องดนตรีก็มีรำมะนา โหม่ง ฉิ่ง โธ่ไม่มีแค่ฉากกันเท่านั้น

นอกจากคุณมาอาจารย์สองคนก็มาหัดคนอื่น ๆ ต่อ ที่ลีเล็ด ก็มีผมกับนายพวง เป็นลูกศิษย์ พวกกันตระเวนเล่นลิเกป่ามาทั่วสุราษฎร์ฯ ไปแถวเมืองเก่าอย่างถ้ำสิงขร อำเภอกีรีรัฐนิคม คลองโทร อำเภอกีรีวิชัย ลีเล็ด บ้านทุ่งโพธิ์ อำเภอบ้านนาสาร บ้านล้อง ตอนนั้นคนยังนิยมอาจารย์ก็พาไปประชันกับเขาทั่วไป พออาจารย์มุดเสียชีวิต ผมกับนายพวงก็สืบทอดต่อ มาสอนให้ชาวบ้าน จับพวกที่ว่างๆ มาหัด **‘ยายเนี่ยม ขำนาญ’** ที่เล่นเป็นตัวเสนาที่เพิ่งมาหัดเมื่ออายุ 80 ปี ตอนนีแกายุ 94 ปี หูไม่ได้ยินแล้ว แต่ยังชอบเล่น แต่งหน้าแต่งตัวเองได้ ต้องปล่อยให้แขกเล่นอย่างที่เขาจะเล่น แล้วคอยกะจังหวะพาเข้าเรื่อง ยายเนี่ยมแขกชอบร้องรำทำเพลง สมัยสาวๆ แกก็รำวง รำกลองยาว ตอนแรกผมให้เล่นเป็นตัวแม่ ตัวนาง ตอนหลังเสนาตัวตลกไม่มี แกก็เลยมาเล่นตัวตลก คนดูชอบ...

ต่อมานายพวงมาเสียชีวิต ส่วนคนอื่น ๆ ก็เลิกไปหมด ก็เลยเหลือแต่ผมที่ยังเล่นลิเกป่าอยู่คนเดียว สมัยก่อนนี้มีสมาชิก 20 กว่าคนนะ แต่ตอนนี้เหลือแค่ 12 คน เพราะเด็กรุ่นใหม่ไม่ชอบหัด ถ้ามีงานผมก็จะเล่นแทนตัวที่ขาด ผมเล่นได้หลายตัว เดียวนี้ก็ยังรับงานอยู่ค่าแรงกับเวลาเล่นแล้วแต่เจ้าภาพ เล่นได้ตั้งแต่ 30 นาทีถึง 2 ชั่วโมง แต่ถ้ามีเวลามากเราก็ทำได้เต็มที่ ขึ้นตอนการเล่นก็ครบ มีไหว้ครู เอาเงินใส่พานคู่ 120 บาท พร้อมรูปเทียนและหมาก 3 คำ ไหว้ครูเสร็จก็ตีรำมะนา ตีโหม่ง 3 จบ จากนั้นก็กราบครู ออกแขกบอกเรื่อง แล้วถึงเข้าเรื่อง...

ตอนนี้คนแทบไม่ค่อยรู้จักลิเกป่ากันแล้ว เด็กๆ เขาว่าไม่สนุก เพราะเราร้องรำเป็นภาษาโบราณ อยากอนุรักษ์เอาไว้ ผมไม่อยากให้ลิเกป่าหมดไป ตอนนีก็ช่วยกัน พวกโรงเรียนเขาก็พยายามอนุรักษ์ ให้ผมไปสอนเด็กๆ ในโรงเรียน ก็หวังว่าอย่างน้อยคนรุ่นหลังจะได้รู้จักว่าลิเกป่าคืออะไร...”

ลิเกป่าแห่งลีเล็ดนั้นมีเพียงมีเสน่ห์ที่ความเรียบง่ายซึ่งแฝงไว้ด้วยความสนุก หากคิดที่ผูกพันในเรื่องราวที่นำมาเล่นยังสะท้อนความคิด ความเชื่อของสังคมในยุคเก่าก่อนได้เป็นอย่างดี และถ้ามองให้ลึกลงไปก็จะเห็นว่า...เบื้องหลังท่วงท่ารำรำและเสียงร้องแหบปรำด้วยความสูงวัยของคุณตาจรัสนั้น ยังซ่อนความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ภูมิปัญญาบรรพชนให้คงอยู่เป็นสมบัติแผ่นดินตราบนานหลายใจสุดท้าย...อย่างน่าชื่นชม

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ติดต่อสอบถาม

ที่ทำการชุมชนลีเล็ดนำเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์

หมู่ 5 ตำบลลีเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84130

โทร. 0 7749 1082, 08 1271 0017

คุณตาจ๋ารัส กลับแดง และ ยายเนี่ยม ชำนาญ

เครื่องรางของขลังมากพุทธคุณ

อุโบสถวัดขนาย

หมอเกราะ” ทนศักดิ์ เกื้อดวง

หลวงพ่อล้าน เขมจิตโต พระเกจิชื่อดังแห่งวัดขนาย

“หลวงพ่อล้าน เขมจิตโต” หรือ พระครูเกษมจิตตาทิกรักษ์ พระเกจิชื่อดังแห่งวัดขนาย ตำบลบางจอน มีเพียงมีวิทยาคม แก่กล้าเป็นที่เลื่องลือเท่านั้น หากท่านยังเชี่ยวชาญด้าน **“วิชาต่อกระดูก”** อันเป็นศาสตร์การแพทย์แผนไทยที่สืบทอดมาแต่โบราณ ท่านจึงเป็นที่เคารพศรัทธาของชาวบ้านประจวบถ้วนร่วมแห่งจิตใจของชาวพนมเปญมานานแสนนานหลายทศวรรษ...

หลวงพ่อล้าน เกจิแห่งลุ่มน้ำตาปี ออกบวชเป็นภิกษุเมื่ออายุได้ 27 ปี หลังอุปสมบท ได้มุ่งมั่นศึกษาในพระปริยัติธรรมจนสามารถสอบได้นักธรรมชั้นตรี - โท - เอก จากนั้นจึงได้รับการถ่ายทอดวิชาอักขระขอม เลขยันต์จาก **“หลวงพ่อพริ้ม ฐานธมโม” (พระครูพิทักษ์ธรรมสาร)** เจ้าอาวาสรูปที่ 9 แห่งวัดขนาย หรือวัดเกษมบำรุงในปัจจุบัน

มีประวัติที่ชาวบ้านเล่าเป็นตำนานสืบมาว่าวัดขนายนั้น เดิมมีชื่อว่า **“วัดโคกพร้าว”** มีตาปะขาว หรือตาผ้าขาว (ผู้ถือศีลนุ่งขาวห่มขาว) เป็นผู้สร้างวัดขึ้น แต่ไม่มีหลักฐานว่าสร้างขึ้นเมื่อใด ตาปะขาวผู้นี้คือต้นฉบับเจ้าของวิชาต่อกระดูก ที่สามารถรักษาผู้ป่วยกระดูกหัก และโรคอัมพฤกษ์ อัมพาตได้ผลดี ตาปะขาวได้ถ่ายทอดวิชานี้สืบทอดมาแก่พระเถระเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านที่ตกทุกข์ได้ยาก ต่อมาวิชาดังกล่าวได้ตกทอดมาถึง **“หลวงพ่อสารวย หตาโส” (พระสมุห์เกษม)** เจ้าอาวาสรูปที่ 8 จากนั้นจึงสืบทอดมาถึงหลวงพ่อพริ้ม และหลวงพ่อล้าน เจ้าอาวาสรูปที่ 10 รูปปัจจุบัน

ความน่าเชื่อถือของวิชาต่อกระดูกนี้เริ่มเป็นที่ประจักษ์แก่ชาวบ้านเมื่อสามารถรักษาผู้ป่วยที่มีอาการแขนงอให้หายอย่างอัศจรรย์หลายราย ดังที่ **“หมอเกรา”** หรือ **หมอทองศักดิ์ เกื้อดวง** ลูกศิษย์เอกผู้รับถ่ายทอดวิชาต่อกระดูกจากหลวงพ่อล้านเล่าว่า...

“ในปีพ.ศ.2475 สมัยที่หลวงพ่อสารวยเป็นเจ้าอาวาส ท่านได้รักษานายบุน ต้นปัก ชาวบ้านปากกลาง ตะกุกใต้ กิ่งอำเภอนิคมวาดี ที่ตกต้นมะพร้าวขาหักทั้งสองข้าง ด้วยการต่อกระดูกและทาน้ำมันจนหายภายใน 7 วัน ถือเป็นผู้ป่วยคนแรกของวัดครับ จากนั้นก็มีชาวบ้านมารักษาต่อเนื่องจนถึงสมัยหลวงพ่อพริ้ม สมัยนี้ท่านได้ถ่ายทอดวิชาให้พระและเถระหลายรูปเพื่อช่วยรักษาชาวบ้าน พอท่านมรณภาพลงหลวงพ่อล้านก็สืบทอด ท่านได้สร้างอาคารฟื้นฟูผู้ป่วยรองรับผู้ป่วยที่มาไกลและต้องรักษาต่อเนื่องไว้ด้วย และได้สร้างสวนสมุนไพรเอาไว้ด้านหลังวัด ซึ่งสมุนไพรพวกนี้เราก็เอามาใช้รักษาด้วย ตอนนั้นเราก็ได้จดทะเบียนเป็นสมาคมแพทย์แผนไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลบางจอนไว้แล้วโดยได้รับความร่วมมือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานีครับ”

ด้วยความเมตตาของหลวงพ่อล้านผสานด้วยความแม่นยำในการรักษาที่ได้ผลดีเสมอมา จึงมีชาวบ้านจากทั่วทุกสารทิศเดินทางมารักษาไม่ขาดสาย ซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะยากจน และขาดโอกาสในการรักษา ทำให้หลวงพ่อซึ่งชรภาพแล้วต้องงดการให้การรักษากับตัวเอง หากยังคงปลูกเสกน้ำมันสำหรับทาอยู่เป็นประจำมิได้ขาดดังที่หมอเกราเล่าต่อไปว่า...

“ชาวบ้านรู้ข่าวแบบปากต่อปากครับ ใครมาหาเราก็รับรักษาทั้งหมด ค่ารักษาก็แล้วแต่จะบริจาค ส่วนสมุนไพรที่เอามาทำยาครี๊ด ชาวบ้าน

แถวนี้บริจาคมาและสั่งซื้อ แรกๆ หลวงพ่อก็รักษาเอง ถ้าเป็นผู้หญิงก็มีผมเป็นผู้ช่วย ผมเองเป็นลูกหลานท่าน ท่านก็ถ่ายทอดวิชาให้ เพราะไม่อยากให้สูญหาย และท่านยังถ่ายทอดให้พระด้วยเพื่อจะได้ทำประโยชน์ต่อชุมชน ทุกวันนี้มีคนไข้มารักษาราวๆ 30 - 40 คน ซึ่งเป็นงานหนักมาก ท่านก็ต้องพัก ตอนนี้ผมกับพี่ชายเป็นตัวหลักเท่าที่รักษามาได้ผลทุกราย อย่างน้อยก็ดีขึ้น 80 - 90% ขั้นตอนการรักษาเริ่มจากวินิจฉัยอาการก่อน จากนั้นก็ทำพิธีตั้งพานครูเพื่อระลึกถึงคุณของครูบาอาจารย์ที่ถ่ายทอดวิชามาและอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์เทวดาเพื่ออำนวยการรักษา ซึ่งเป็นการเรียกสติสมาธิของหมอและสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ป่วยด้วย แล้วก็จะจับกระดูกให้เข้าที่และเข้าเฟือก ซึ่งใช้ไม้ไผ่สีสุกแก่จัดเลือกที่ข้อยาวๆ ตัดเอาระหว่างปล้องแล้วเหลาให้เป็นซี่หนาประมาณ 1.5 เซนติเมตร และต้องนำไปตากหรืออบให้แห้งสนิท ที่ตัวเฟือกใช้น้ำมันมะพร้าวปลูกเสกแล้วใช้ผ้าขาวพัน จากนั้นก็ร้อยเชือก ระหว่างร้อยก็จะท่องคาถาไปด้วย... ส่วนอาการที่มีปัญหาหลายๆ ก็คือ โรคอัมพฤกษ์ โรคที่เกี่ยวกับสมอง เลือดหมุนเวียนไม่ปกติ ต้องประคบ แล้วนวดด้วยน้ำมันตามเส้นเอ็นเส้นประสาทที่ควบคุมร่างกายส่วนนั้นอยู่ แต่จะใช้เวลานานแค่ไหนขึ้นอยู่กับอาการและพฤติกรรมของผู้ป่วย เรามีคู่มือบริหารร่างกายให้ไปฝึกด้วย ถ้าขยันทำจะช่วยให้อาการดีขึ้นเร็ว...

ทุกวันนี้หลวงพ่อล้าน และผมพยายามรักษาภูมิปัญญานี้เอาไว้ โดยถ่ายทอดให้แก่คนที่สนใจ แต่คนที่จะสำเร็จได้นั้นต้องเป็นคนที่มีเสถียรภาพ และมีจิตใจที่ต้องการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์จริงๆ และผมต้องการแลกเปลี่ยนกับผู้รู้ต่างสาขากับด้วย ไม่อยากให้อนต์ครับ” หมอเกราทิ้งท้าย...

ทุกวันนี้ชื่อเสียงของวัดขนายนั้นโด่งดังไปไกลทั้งในเรื่องเครื่องรางของขลังที่มีความโดดเด่นด้านเมตตามหานิยมและค้าขายรุ่งเรือง และการรักษาโรคกระดูกที่กำลังเป็นที่สนใจศึกษาของคณะแพทย์จากโรงพยาบาลชื่อดังของประเทศ ถือเป็นนิมิตหมายที่ดีว่า วิชาต่อกระดูกอันเป็นมรดกตกทอดจากบูรพาจารย์นี้ จะได้รับการพัฒนาเรียนรู้ร่วมกันอย่างบูรณาการระหว่างแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนปัจจุบันโดยปราศจากอคติดังเช่นที่เคยเป็นมา และสามารถที่สร้างประโยชน์แก่คนยากคนจน รวมทั้งประเทศชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ติดต่อสอบถาม สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางจอน

คุณสุรธณ แก้วพิชัย โทร. 0 7731 9998, 08 7270 2092

ติดต่อสอบถาม การต่อกระดูก

“หมอเกรา” หรือหมอทองศักดิ์ เกื้อดวง โทร. 08 0527 7735

หลวงพ่อกะจ่าง

พุทธรังษณแห่งตำบลน้ำรอบ

หลวงพ่อกะจ่าง แห่งวัดน้ำรอบ

เหตุที่ “เมืองคนดี สุราษฎร์ธานี” ได้ชื่อว่าเป็นเมืองที่ไม่เคยสิ้นคนดี นั่นก็เพราะเป็นดินแดนแห่งแหล่งธรรมะ ที่พระพุทธรังษณพุทโธมัยาวานานับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 13 จวบจนปัจจุบัน

มิเพียงเมืองไชยา ประตูลู่ตัวเมืองสุราษฎร์ทางด้านทิศเหนือ จะมีเพชรน้ำงามแห่งร่มกาสาวพัสตร์ ซึ่งได้รับการยกย่องประจักษ์ปราชญ์ของโลกนาม “พุทธทาสภิกขุ” เท่านั้น หากอำเภอพุนพิน ประตูลู่ตัวเมืองทางด้านทิศตะวันตกก็ยังมี “หลวงพ่อกะจ่าง” (พระครูอนุภาสวุฒิคุณ) หรือ “พ่อท่านจ่าง” เกจิแห่งตำบลน้ำรอบผู้มีธรรมวัตรอันเคร่งครัดงดงาม และมากด้วยเมตตา จนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาในฐานะที่เป็นศูนย์รวมใจของชาวเมืองคนดีด้วยตลอดชีวิตที่ผ่านมา ท่านได้สร้างคุณงามความดีประดับไว้แก่พุนพินด้วยหัวใจอันงามบริสุทธิ์

หลวงพ่อกะจ่าง เจ้าอาวาสวัดน้ำรอบรูปปัจจุบันนั้นถือกำเนิดเมื่อ 85 ปีที่แล้ว ในครอบครัวกรรมกร ณ ตำบลน้ำรอบ มีนามเดิมว่า “กะจ่าง อินทรศฤงคาร” ...หลังจากสำเร็จจนสอบได้เปรียญธรรมชั้นต้นแล้ว พระกะจ่างซึ่งขณะนั้นยังหนุ่มได้ขออนุญาตจากพระครูปิยศีลวัตร (นิก) เจ้าอาวาสวัดน้ำรอบรูปก่อนเพื่อออกเดินทางไปแสวงหาวิชาความรู้ด้านไสยเวทกับหลวงพ่อวอน (พระครูวิสาท) ที่วัดท่าเสม็ด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช เมื่อสำเร็จวิชาก็เดินทางต่อไปศึกษาวิชาไสยเวทเพิ่มเติมกับ “พ่อท่านปาน” แห่งสำนักเขาอ้อ ในปี พ.ศ. 2497 ใช้เวลาเพียง 1 ปี ก็สำเร็จวิชาหมดสิ้นเมื่อสอบได้นักธรรมชั้นเอก หลวงพ่อกะจ่าง จึงเดินทางกลับมาที่วัดน้ำรอบ อันเป็นบ้านเกิดและเริ่มศึกษาวิปัสสนากรรมฐานอย่างจริงจังที่วัดพระบรมธาตุไชยา ในปี พ.ศ. 2498 ก่อนจะกลับมารื้อเริ่มสอนการปฏิบัติกรรมฐานแก่ชาวบ้านและพระเณรที่วัดน้ำรอบ พร้อมกันนั้นท่านก็ได้สร้างวัดเกาะกลางขึ้น

หลวงพ่อจ่าง เริ่มปฏิบัติธุดงค์วัตรเมื่อปี พ.ศ. 2501 และในปีต่อๆ มา ยังมีโอกาสได้ร่วม คณะธุดงค์กับสมเด็จพระพุฒาจารย์ (ฮาสพระ) เป็นประจำทุกปีจนกระทั่งสมเด็จพระท่านสิ้นบุญ หนทางธุดงค์ไกลที่สุดคือเส้นทางสุราษฎร์ธานี - เชียงใหม่ ซึ่งต้องใช้เวลานานถึง 3 เดือน ต่อมาพระอาจารย์ปิยสีลวัตรถึงแก่กรรมภาพ หลวงพ่อจ่างจึงได้รับนิมนต์ให้ขึ้นเป็นเจ้า อาวาสสืบแทน โดยตลอดเวลาที่ผ่านมามีท่านได้ สร้างคุณงามความดีประดับไว้แก่ชาวบ้านรอบ มากมาย มีเพียงการเผยแผ่หลักคำสอนของ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยการเป็นเสาหลัก แห่งวิปัสสนากรรมฐานเท่านั้น หากยังได้นำ ชาวบ้านบูรณปฏิสังขรณ์วัดน้ำรอบ ซึ่งเป็นทั้ง โบราณสถาน และศาสนสถานสำคัญให้คงอยู่ จนมีความงดงามดูจวันวาน อีกทั้งยังเป็น ที่พึ่งในด้านจิตใจของชาวบ้าน ดังที่นายประทีป อินทชาติ ผู้ใหญ่บ้านแห่งตำบลน้ำรอบเล่าว่า...

“ชาวบ้านให้ความเคารพหลวงพ่อจ่าง มากครับ เพราะท่านเป็นพระนักปฏิบัติ ท่าน มีความรู้ ความคิดอะไรก็จะนำมาบอกมาสอน ไม่ใช่แค่เรื่องศาสนานะครับ แม้แต่เรื่องชีวิต ความเป็นอยู่ เรื่องการอนุรักษ์ของโบราณท่าน ก็สอน ท่านมักแนะนำการทำมาหากินให้กับ ชาวบ้าน... ตรงนี้ถ้าจะเป็นอย่างนั้น ตรงนั้น น่าจะเป็นอย่างนี้ อย่างหลวงพ่อบอกท่านเคยพูด กับผมเมื่อตอนผมบวชเมื่อหลายสิบปีก่อนว่า ต่อไปถ้าสึกออกมาแล้ว ให้เอาไม้ยางไปเผา ทำถ่านเสีย จะเป็นประโยชน์...”

ตอนนั้นฟังแล้วผมก็ว่าจะทำไปทำไม ไม่ เขาเอาทิ้งแล้ว จะทำประโยชน์ได้อีกหรือ... แต่ปรากฏว่าทำได้จริงๆ ชาวบ้านมีรายได้ มีเชื้อเพลิงใช้ แต่เดี๋ยวนี้ไม่ต้องทำถ่านแล้ว ครับ ไปไกลกว่านั้นอีก เพราะไม่ยากกลายเป็น วัตถุดิบสำคัญที่เขาไปสร้างเป็นเฟอร์นิเจอร์ เอาไปทำตู้ ทำโต๊ะ ทำเตียง

เรื่องทางใจนี้พวกเราก็ได้ท่าน ที่ท่านทำ เครื่องรางของขลังมอบไว้ให้ลูกหลานก็เพื่อ ให้มีที่ยึดเหนี่ยว และเป็นกุศโลบายให้ชาวบ้าน

สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านน้ำรอบ

ทำนุบำรุงศาสนา เพราะรายได้ทั้งหมดท่านก็ นำมาสร้างมาพัฒนาวัดทั้งหมด ดูแลเสนาสนะ ของท่านซิคครับ เรียบง่าย ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกอะไรเลย ท่านสมณะ เวลาเมื่อเรื่อง ทุกข์ร้อนชาวบ้านก็มาหาท่าน ท่านก็ให้ คำแนะนำว่าให้คิดดีทำดี แล้วช่วยช่วยให้พร กลับไปก็มักส่งผลใจผู้ต่อ ไม่เดินผิดเดินพลาด ไปในทางที่เสียหาย

แต่ทุกวันนี้บรรดาเขียนพระยกย่อง

เครื่องรางของท่านว่ามีพุทธคุณในเรื่องอยู่ยง คงกระพัน และเมตตามหานิยม จนชื่อเสียง เรื่องเครื่องรางของท่านโด่งดัง ว่ากันว่ายิ่งพิน ไม่เข้า ป้องกันอุบัติเหตุเรื่องร้ายๆ ใครไปใครมาก็ต้องมาแวะกราบ ซึ่งผมว่าเรื่องแบบนี้ก็แล้ว แต่คนจะคิดจะเชื่อครับ แต่สำหรับชาวบ้าน น้ำรอบแล้ว อะไรที่ท่านทำ เราก็มองว่าเป็น ของดีทั้งหมด เพราะเรารู้ว่าท่านทำเพื่อเรา โดยบริสุทธิ์จริงๆ ครับ”

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ตำแหน่งและสมณศักดิ์

สมณศักดิ์ที่ “พระครูอนุภาสวุฒิชูณ” เจ้าอาวาสวัดน้ำรอบ

เจ้าคณะตำบลหนองไทร เจ้าคณะอำเภอเคียนซา

วัดถุมงคล เจริญพรหลวงพ่อจ่าง ควบสามขา

ติดต่อสอบถาม

นายกอบต.น้ำรอบ นายสุรพล พลโยธา

โทร. 08 9593 6193

กำนันตำบลน้ำรอบ นายสมชาย ประดิษฐ์พร

โทร. 08 1088 0470

ผู้ใหญ่บ้าน ม.1 ต.น้ำรอบ นายประทีป อินทชาติ

โทร. 08 5741 6613

หลวงพ่อพั่ว เกสโร

ศูนย์รวมใจของชาวบางเดือน

หลวงพ่อพั่ว เกสโร วัดจันทร์ประดิษฐาราม

หากจะกล่าวถึงพระเกจิชื่อดังผู้เป็นศูนย์รวมใจของชาวพูนพินนั้น ย่อมขาดนามของ "พระครูสถิตสันตคุณ" หรือที่ชาวบ้านเรียกขานว่า "หลวงพ่อพั่ว เกสโร" ไปไม่ได้... แม้วันนี้ท่านจะมรณภาพนานกว่า 47 ปีแล้ว แต่ชาวพูนพิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวตำบลบางเดือน ก็ยังจดจำคำสั่งสอน ตลอดจนคุณงามความดีอันเป็นแบบอย่างของท่านได้อย่างแจ่มชัด และต่างน้อมนำมาใส่ใจเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตมาจนถึงทุกวันนี้

“หลวงพ่อพั่ว” มีนามเดิมว่า “พั่ว จิตรรัตน์” เกิดเมื่อวันพุธที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2419 ที่บ้านบางเดือน ต.บางเดือน อ.พูนพิน โยมบิดา - มารดา ชื่อ นายแก้ว และ นางหิต จิตรรัตน์ มีพี่น้องร่วมท้องทั้งสิ้น 4 คน โดยท่านเป็นบุตรสุดท้อง ด้วยเติบโตมาในยุคที่ยังไม่มีโรงเรียน เมื่อถึงวัยต้องรับเรียนอักขระ เด็กชายพั่วจึงเข้าฝากตัวเป็นศิษย์สำนักท่านอธิการยง เจ้าอาวาสวัดบางเดือนเก่า ครั้นอายุได้ 15 ปี จึงได้เข้าพิธีบรรพชาเป็นสามเณรที่วัดท่าโขลง โดยมีพระอธิการนุ้ย เป็นพระอุปัชฌาย์ ก่อนจะกลับไปเรียนหนังสือและศึกษาธรรมวินัยตามเดิม พร้อมกับฝึกหัดเทศน์มหาชาติและคาถาพันจนสามเณรพั่วได้ชื่อว่าเป็นนักเทศน์ที่มีลีลาน่าฟังมากรูปหนึ่ง

เมื่ออายุครบบรรพชา สามเณรพั่วได้เข้าพิธีอุปสมบท ณ พัทธสีมาวัดท่าโขลง มีพระอธิการเย็น จันทมนี วัดบางนอน เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอธิการนุ้ย ประทุมสุวรรณ วัดท่าโขลง เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระอธิการเพชร อินทสุวรรณ วัดเงิน เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้รับฉายาว่า “เกสโร”

ด้วยต้องการที่จะศึกษาพระธรรมวินัยให้เชี่ยวชาญ พระพั่วจึงได้เดินทางมาศึกษาภาษาบาลี ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) ที่กรุงเทพฯ จนมีความรู้ความชำนาญ แต่เมื่อใกล้ถึงวันเข้าสอบ ก็เกิดอาพาธกะทันหัน จนไม่สามารถสอบได้ เมื่อดีขึ้น ท่านจึงตั้งปณิธานว่าศึกษาด้านสมณะกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐานอย่างจริงจัง เหตุนี้จึงได้เดินทางกลับสู่ราษฎร์ธานี เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ศึกษากรรมฐานกับพระอาจารย์เพชร วัดเงิน และได้มีโอกาสออกรุกขมูลธุดงค์ฝึกฝนฝ่าฟันความลำบากโดยลำพัง จนล่วงเข้าจังหวัดภูเก็ต

ในราวปีพ.ศ. 2445 ท่านได้เข้าฝากตัวกับพระอาจารย์รอดฯ วัดโฆสิตาราม และอยู่ฝึกกรรมฐานอย่างอุกฤษฏ์จนล่วงเข้าพรรษาที่ 2 หลังปวารณาออกพรรษา ท่านจึงกราบลาพระอาจารย์ออกธุดงค์จาริกอีกครั้งโดยมุ่งหน้าไปนมัสการพระเจดีย์ธาตุชะเวดากองในประเทศพม่า ใช้เวลาจาริกทั้งสิ้น 4 เดือนเศษ

แม่เมื่อกลับมาจำวัดแล้ว หลวงพ่อพั้วก็ยังมุ่งมั่นทำความเพียรมิได้หยุด โดยอาศัยป่าช้าเป็นที่พิจารณาอยู่นาน 2 ปี จนล่วงเข้าปี พ.ศ. 2449 ท่านจึงออกธุดงค์ครั้งที่ 3 ซึ่งมีระยะทางไกลกินพื้นที่หลายจังหวัด เริ่มแรกมุ่งหน้าไปนมัสการพระแก้วมรกต จากนั้นจึงเดินทางต่อไปยังวัดพระมงคลบพิตร จังหวัดอยุธยา วัดพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี และผ่านจังหวัดลพบุรี สุพรรณบุรี เลยไปจนถึงพระแท่นดงรัง จังหวัดกาญจนบุรี ก่อนจะวกกลับมาพำนักยังวัดพระเชตุพลวิมลมังคลาราม และกลับคืนสู่วัดบางเดือนเกาอีกครั้ง

ตลอดเวลาที่มุ่งหน้าค้นหาธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบด้วยความเพียร หลวงพ่อพั้วได้แสดงออกถึงการปฏิบัติทั้งดงามด้วยศีลาจารวัตรเสมอมา ทั้งยังเปี่ยมล้นด้วยความเมตตาต่อเทวดา มนุษย์ และสรรพสัตว์ จนเป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของชาวบ้านและผู้พบเห็นอย่างยิ่ง และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการทำนุบำรุงพุทธศาสนาให้คงอยู่ และเป็นเครื่องเตือนใจมวลมนุษย์ให้เห็นคุณค่าของการศึกษาธรรมะ ในปีพ.ศ. 2450 หลวงพ่อพั้วจึงได้ชักชวนชาวบ้านบางเดือนสร้างวัดขึ้น โดยให้ชื่อว่า **“วัดจันทร์ประดิษฐาราม”** โดยได้รับพระราชทานวิสุงคามวาสี และหล่อพระประธานสำเร็จในปีเดียวกันนั่นเอง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2459 ซึ่งขณะนั้นหลวงพ่อพั้วมีอายุ 40 ปี และบวชอยู่ในบรรพชิตศาสนาครบพรรษาที่ 20 **“ท่านเจ้าคุณพระชยาภิวณฺ”** เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานีในขณะนั้น ได้ดำริให้ท่านเข้ารับการศึกษาเป็นพระอุปัชฌายะกับพระครูสารคนกิจ(จวน) เจ้าคณะอำเภอพุนพินในเวลานั้น และได้เข้ารับการฝึกตบกับเจ้าคุณพระธรรมราม เจ้าคณะจังหวัดหลังสวน และที่วัดพระเชตุพลวิมลมังคลาราม จนมีความชำนาญ

ในระหว่างนี้จนถึงช่วงปลายชีวิต หลวงพ่อพั้วยังมีโอกาสจาริกธุดงค์อีกหลายครั้ง ทั้งยังได้สร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัดอีก 2 แห่งแห่งแรกคือการบูรณะวัดละมู (วัดปรกการ)

ด.ท่าขนอน อ.คีรีรัฐนิคม (แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2463) โดยได้แต่งตั้งให้พระเชื่อม เป็นผู้ดูแลรักษาวัดสืบต่อ แล้วจึงสร้าง **“วัดเขาราว”** หรือ **“วัดสถิตคีรีรมย์”** ในปีพ.ศ.2480 ซึ่งขณะนั้นท่านมีอายุ 62 ปี โดยได้รับพระราชทานวิสุงคามวาสีในปี พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นปีที่ท่านมีอายุครบ 7 รอบพอดี

ตลอดชั่วอายุของ **“หลวงพ่อพั้ว เกสโร”** ท่านมิเพียงรักษาศีลาจารวัตรอย่างงดงามที่สุดที่ภิกษุพึงมีได้เท่านั้น หากท่านยังมีความสามารถในการดูแลและปกครองคณะสงฆ์ให้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ โดยยึดถือแนวทางพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้อย่างถูกต้อง อีกทั้งเป็นเสาหลักของการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนผ่านการอบรมปฏิบัติกรรมฐานแก่ชาวพุนพินและชาวไทย รวมทั้งคนต่างถิ่นต่างเมืองที่ศรัทธาในพุทธศาสนา และเดินทางมากราบสักการะ รับฟังโอวาท และธรรมะจากปากท่านมิได้ขาด

แม่เมื่ออาพาธด้วยโรคชรา หลวงพ่อพั้วก็หาได้ยุติกิจสงฆ์อย่างสิ้นเชิงไม่ และยังคงประกอบกิจในวันสำคัญๆ ของพุทธศาสนา ตลอดจนจัดสร้างพระเครื่องวัดมุนคลที่มีพุทธคุณโดดเด่นด้านเมตตามหานิยม เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ชาวบ้าน และเป็นเครื่องระลึกถึงคำสอนของพระพุทธองค์...กระทั่งการจัดการสรีระสังขารของท่านเองภายหลังมรณภาพ หลวงพ่อพั้วก็ยังได้สั่งการและดำเนินการเตรียมสิ่งต่างๆ ไว้พร้อม รวบรวมรู้ถึงเวลานั้นล่วงหน้า

เย็นย่ำวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2508 อันเป็นวันที่หลวงพ่อพั้วจะสังขารอย่างสงบนั้น แม่ชาวพุนพินและชาวใต้ที่อาลัยรักและเลื่อมใสในองค์หลวงพ่อก็จะรินเหล่าน้ำตาไม่ขาดสาย แต่ในใจนั้นกลับตื้นตันในบุญคุณและคุณงามความดีที่ท่านได้บำเพ็ญอย่างเสียสละ และจะตราตรึงอยู่ในหัวใจของลูกหลานชาวพุนพินโดยมิอาจลบสลาย ไม่ว่ากาลเวลาจะผ่านไปนานเพียงใดก็ตาม....

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ที่ตั้ง วัดจันทร์ประดิษฐาราม

วัดมุนคล

เขี้ยวเสือแกะ พระเครื่องพิมพ์รูปเหมือน เนื้อว่าน

พิมพ์ใหญ่ กลาง เล็ก พระกลิน

พระนางพญา และเหรียญรุ่นแรก

ติดต่อสอบถาม

กำนันตำบลบางเดือน นายเสถียรพร ชัยเจริญ โทร. 08-1326-7626

พระครูสุวิมลสังขกิจ

พระนักพัฒนาแห่งวัดดอนกะทิน

นอกจากอำเภอพูนพินจะมีพระเกจิผู้ทรงคุณด้านอภิษณญาณก่อเกิด “**กรุพระดังเมืองคนดี**” ที่มีพุทธคุณสูง ดังที่บรรดาเซียนพระทั่วประเทศต่างกล่าวขานถึงด้วยความเลื่อมใสแล้ว อำเภอแห่งนี้ยังมี “**พระครูสุวิมลสังขกิจ ฉายา ฐานกตฺโต**” แห่งวัดดอนกะทิน ผู้ที่ชาวพูนพินให้ความเคารพศรัทธาในฐานะเป็นพระนักพัฒนา ผู้อุทิศตนเพื่อบำรุงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาด้วยความเสียสละมายาวนาน

“พระครูสุวิมลสังขกิจ ฉายา ฐานกตฺโต” เจ้าอาวาสวัดดอนกะทินรูปปัจจุบัน และเจ้าคณะอำเภอพูนพิน เดิมมีชื่อว่า **“พินทองนพคุณ”** เป็นบุตรของนายเยื่อ และนางคง ทองนพคุณ ชาวตำบลท่าข้าม เมื่ออายุ 24 ปี ได้ตัดสินใจออกบวชที่วัดเขาโบสถ์ อำเภอบางสะพานใหญ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพระครูศีลวิมล วัดเขาโบสถ์ ตำบลกำเนิดนพคุณ เป็นพระอุปัชฌาย์ จากนั้นจึงย้ายมาจำพรรษาที่วัดดอนกะทินบ้านเกิด เพื่อศึกษาพระธรรมวินัยอย่างจริงจังจนสอบได้นักธรรมเอก ทั้งยังมีความชำนาญด้านนวกกรรม ในระหว่างนี้ท่านพระครูสุวิมลสังขกิจ ได้ทำงานสนองแต่ท่านอดีตเจ้าอาวาสโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการดูแลคณะสงฆ์ให้ยึดมั่นให้ข้อวัตรและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นตัวอย่างอันดีและเป็นที่พึ่งพิงของชาวพูนพิน ตลอดจนการดูแลวัดให้เป็นสถานที่ที่ปราศจากอบายมุขทั้งปวง ต่อมาจึงได้รับนิมนต์จากชาวบ้านและคณะสงฆ์ให้ขึ้นเป็นเจ้าอาวาสเมื่อปี พ.ศ. 2532

ตลอดเวลากว่า 32 พรรษาภายใต้ร่มกาสาวัตร พระครูสุวิมลสังขกิจได้ให้ความสำคัญกับการชักนำชุมชนให้เข้าถึงแก่นแท้แห่งพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง โดยได้ร่วมมือกับหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นต่างๆ ในพื้นที่อำเภอพูนพินจัดกิจกรรมส่งเสริมพุทธศาสนาในวันสำคัญๆ ไม่เคยขาด โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นปีครบรอบการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า 2600 ปี หรือที่เรียกว่า **“พุทธชยันตี”** นั้น วัดดอนกะทินก็มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมทางศาสนาในวันวิสาขบูชา โดยได้ร่วมมือกับคณะบริหารอำเภอนำ

ประชาชนเข้าวัดทำบุญ ฟังธรรม และเวียนเทียนรอบโบสถ์เพื่อเป็นพุทธบูชาตลอดจนให้ความรู้แก่ประชาชนถึงความเป็นมาและความสำคัญของวันดังกล่าวด้วย

ดินถวายเพื่อตั้งเป็นวัด “ดอนกะถิน” โดยทางวัดได้สร้างอนุสรณ์สถานของแม่ยายถินไว้เพื่อระลึกถึงและเคารพสักการะ

สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่วัด

ภายในวัดมีพระประธานประจำอุโบสถปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง 50 นิ้ว สูง 80 นิ้ว สร้างเมื่อ พ.ศ. 2516 และพระประธานประจำศาลาการเปรียญ ปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง 50 นิ้ว สูง 80 นิ้ว สร้างเมื่อ พ.ศ. 2533 นอกจากนี้ยังมีรอยพระพุทธรูปหายาก กว้าง 1 เมตร ยาว 1.2 เมตร พระพุทธรูปหายาก หน้าตักกว้าง 30 นิ้ว 1 องค์ พระพุทธรูปทองเหลือง หน้าตักกว้าง 50 นิ้ว 1 องค์ พระพุทธรูปแกะสลัก หอนทรายแดง หน้าตักกว้าง 50 นิ้ว พระ

พุทธรูปทองเหลือง หน้าตักกว้าง 30 นิ้ว 1 องค์ พระพุทธรูปทองเหลือง หน้าตักกว้าง 35 นิ้ว 1 องค์ เชื่อว่าเมื่อมานมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ แล้ว จะประสบโชคดี

ประวัติ

วัดดอนกะถิน ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2224 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. 2517 มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม เปิดสอนเมื่อ พ.ศ. 2457 ปัจจุบันบริเวณดังกล่าว จึงเรียกว่า **ชุมชนวัดดอนกะถิน เทศบาลเมืองท่าช้าง** แต่เดิมพื้นที่บริเวณวัดดอนกะถินนั้นเป็นของหญิงชื่อนามว่า “แม่ยายถิน” ต่อมาได้มีพระพุทธรูปหนึ่งเดินทางมาปักกลดใกล้กับที่ดินของท่าน ท่านเกิดความเลื่อมใสในปฏิปทาของพระพุทธรูปนั้น จึงได้มอบที่

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ที่ตั้ง เลขที่ 34 ถนนจุลจอมเกล้า
ตำบลท่าช้าง อำเภอพุนพิน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ติดต่อสอบถาม
โทร. 077 311718

นักการเมือง “น้ำใหม่”

แห่งเทศบาลเมืองท่าข้าม

บุคคลอีกท่านหนึ่งที่ถือเป็นกำลังสำคัญผู้คอยผลักดันให้ “พูนพิน” ก้าวไปสู่การเป็นอำเภอท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์ อันจะนำมาซึ่งความเจริญอย่างยั่งยืนของจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น ก็คือ คุณกศพล งานไพโรจน์ นายกเทศมนตรีเมืองท่าข้าม...

ไม่เพียงเป็นชาวท่าข้ามโดยกำเนิด หากคุณกศพลยังมีโอกาสคลุกคลีกับกิจกรรมเพื่อสังคมมาตั้งแต่เยาว์วัย ด้วยบิดา “กนก งานไพโรจน์” เป็นนักการสื่อสารมวลชนที่ทำงานเพื่อพูนพินมายาวนาน จนเป็นที่นับถือพึ่งพาของชาวบ้าน และก่อหวอดเป็นความมุ่งมั่นในใจตั้งแต่ครั้งยังร่ำเรียนว่าต้องกลับมาทำงานรับใช้บ้านเกิด ประกอบกับมีโอกาสเห็นเรื่องราวและวิวัฒนาการของพูนพินมาตลอด 40 กว่าปีที่ผ่านมา... ทันทีที่เรียนจบจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เขาจึงอาสารับใช้พี่น้องร่วมบ้านด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลท่าข้าม และได้รับเลือกให้เป็นประธานสภาเทศบาลตำบลท่าข้ามในปี พ.ศ. 2539 - 2541 จากนั้นดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีเมืองท่าข้ามอีกสองสมัย

“ผมเข้ามาทำงานการเมืองเพราะต้องการเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การเมืองดีขึ้น คนที่จะเป็นนักการเมืองได้ต้องคิดเป็นและรักการสร้างสรรค์ ที่สำคัญต้องเข้าใจว่าการทำงานเพื่อบ้านเมืองต้องมีความร่วมไม้ร่วมมือ จริงอยู่ว่าการเลือกตั้งคือการแข่งขัน แต่การทำงานใหญ่ให้เกิดผลสำเร็จต้องร่วมมือและสนับสนุนมุมมองใหม่ๆ เวลาที่ใครคิดอะไรใหม่ขึ้นมา นักการเมืองจะต้องคิดว่าสิ่งนั้นก่อให้เกิดผลดีแก่สังคมอย่างไร และจะต้องทำอย่างจริงจังจะเป็นอย่างนั้น ผมอยากเห็นคนไทยช่วยกันลบ ‘จุดบอด’ เรื่องขอบตำหนิ แต่ไม่ช่วยกันคิดทิ้งไป เพราะวิธีคิดแบบนี้ทำลายงานที่เป็นประโยชน์ต่อภาพรวมจนไม่ได้เกิดเนื้องาน...ผมเองเวลาจะทำงานใหม่ๆ ก็

มักจะถูกต่อต้าน กิจกรรมท่องเที่ยวหลายอย่างของท่าข้ามที่สำเร็จมาทุกวันนี้ก็เคยมีหลายคนไม่เห็นด้วย แต่ผมไม่เคยล้มเลิก บางงานสภาไม่ยกมือสนับสนุน ผมก็ได้รับการสนับสนุนจากที่อื่นซึ่งเข้าใจวัตถุประสงค์ในการทำงานเพื่อส่วนรวมมาใช้ดำเนินการ จนวันนี้กลายเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวประจำปีไปแล้ว...”

คุณทศพลเล่าความในใจซึ่งสะท้อนถึงความเมตตาเป็นนักการเมือง “น้ำใหม่” ที่มีประโยชน์ของส่วนรวมเป็นอุดมการณ์ได้เป็นอย่างดี.... และความเป็นคน “ท้องถิ่น” นายกฯ เมืองท่าข้ามท่านนี้จึงมองเห็นทิศทางของการพัฒนาเมืองให้ไปสู่ความเป็นชุมชนที่เจริญอย่างยั่งยืนได้ชัดเจน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของเมืองท่าข้ามไว้อย่างน่าสนใจว่า....

“ในอดีตท่าข้ามเป็นชุมทางและเป็นศูนย์กลางการค้าขายที่ใหญ่มาก ผมยังจำได้ว่าความคึกคักของเมืองในตอนนั้นมีลิ้นชักมาก... 3 ตู้แล้วถนนราชบุรีบำรุงร้านค้ายังไม่ปิดและเต็มไปด้วยความสมานฉันท์ครับ แม้จะมีคนต่างถิ่นจากหลากหลายแห่งมาอยู่รวมกันก็อยู่กันเหมือนพี่เหมือนน้อง... มาถึงยุคนี้ที่ระบบเศรษฐกิจเติบโต ความเจริญของถนนหนทางทำให้ตัวเมืองขยายไป ท่าข้ามในฐานะที่เป็นแหล่งการค้าจึงเจียบเหงาลง แต่ก็ยังไม่หวั่นไหว เพราะวันนี้เส้นทางรถไฟท่าข้าม-ท่าขนอน ยังเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าที่มีความสำคัญอยู่ และพุนพินยังเป็นประตูไปสู่ตัวเมือง เพราะเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งมวลชนทุกประเภท...”

ในสายตาผมท่าข้ามและพุนพินเป็นที่ที่มีความเฉพาะตัว เรามีประวัติศาสตร์ มีประเพณี มีแม่น้ำที่สวยงามซึ่งไม่มีใครเหมือนและเหมาะจะเรียนรู้ ผมจึงกำหนดวิสัยทัศน์ของเมืองท่าข้ามว่า ‘**เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้**’ โดยพยายามหยิบยกการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือ

โดยผมได้จัดกิจกรรมท่องเที่ยวใหม่ๆ ขึ้นมาเสริมกับของเก่าที่มีอยู่แล้ว อาทิ เที่ยวเมืองสองท่า ล่องแพชิมอาหารชมแม่น้ำ พิพิธเมืองคนดี และงานครบรอบ

วันพระราชทานนามจังหวัดสุราษฎร์ธานี จัดที่อนุสาวรีย์ ร.6 สวนสาธารณะทุกปี เพื่อให้ประชาชนรู้ว่าชื่อจังหวัดนี้เกิดที่ท่าข้าม มีที่มาที่ไป และมีความสำคัญเพราะเป็นจังหวัดเดียวของไทยที่มีชื่อพูดถึงประชากรพลเมืองซึ่งเปรียบเหมือนการประกาศคุณงามความดีของชาวสุราษฎร์ฯ ว่าเป็น ‘**คนดี**’ มาแต่อดีต...

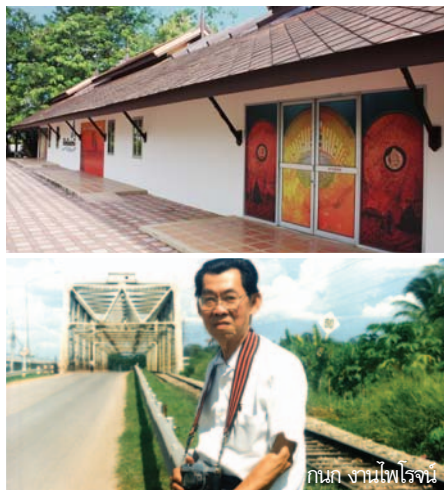
นอกจากนี้เราก็นับสนับสนุนกิจกรรมเรียนรู้ในหมู่นักเรียนด้วย เช่น ‘**เปาบันจันจิว**’ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังให้เด็กรักความยุติธรรม เชื่อมมั่นในความดีและรักการค้นคว้าหาหลักฐานข้อมูล เหมือนที่เคยให้เด็กไปสัมภาษณ์เรื่องราวบ้านเมืองจาก ‘**ท่านประทีป วงศ์สมบูรณ์**’ อดีตเทศมนตรีตำบลท่าข้าม ในแนวคิด ‘**ผู้เฒ่าเล่า ผู้เยาว์เขียน**’ โดยให้เด็กได้รับฟังเรื่องราวต่างๆ จากผู้ใหญ่ แล้วสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นเรื่องราวผ่านตัวหนังสือได้ ผมหวังจะให้แต่ละบ้านมีคัมภีร์ประจำบ้านสักสองเล่มเหมือนเป็น ‘**คัมภีร์พ่อคำสอนแม่**’ อย่างคุณพ่อผมมีความรู้เรื่องยาจีนโบราณ ส่วนคุณแม่ทำกับข้าวอร่อยมาก ก็มาเล่าให้ลูกหลานฟังแล้วเขียนเป็นตำรา ซึ่งจะกลายเป็นมรดกของตระกูลเป็นข้อมูล และเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย

นอกจากนี้ กำลังผลักดันโครงการใหม่อีก 2 โครงการ นั่นคือการก่อสร้าง ‘**พิพิธภัณฑสถานดึกดำบรรพ์**’ ซึ่งผมได้ประสานกับ

กรมทรัพยากรธรณี โดยมอบพื้นที่ให้กรมทรัพยากรธรณีไป 10 ไร่ ซึ่งเป็นที่ที่เราขอจากกรมธนารักษ์มาใช้งาน ที่ดินนี้อยู่ติดริมน้ำมหาวิทยาลัยนเรศวรออกแบบอาคารเสร็จแล้วรอเพียงการอนุมัติ หากก่อสร้างแล้วเสร็จพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้จะเป็นแหล่งการเรียนรู้อดีตที่ยิ่งใหญ่ของภาคใต้ ไม่แพ้ที่ลำปางซึ่งเป็นศูนย์รวมซากดึกดำบรรพ์ของภาคเหนือ โครงการที่สองคือการสร้างศูนย์การเรียนรู้ แบบเดียวกับ TK Park โดยผมกำลังประสานงานของบฯ จากกรมการปกครองท้องถิ่นเพื่อทำเป็นห้องสมุดมีชีวิตใช้ชื่อว่า ‘**ท่าข้ามพาร์ค**’ และการสร้างทัศนียภาพเขื่อนริมแม่น้ำตาปีที่ทำ ทรส.

ที่ผมให้ความสำคัญเรื่องการศึกษาเรียนรู้ เพราะผมเชื่อว่าเมืองจะสมบูรณ์และพัฒนาไปอย่างยั่งยืนได้เราต้องเข้าใจอดีตของตัวเองก่อน เพราะเอกลักษณ์ของเมืองที่มีอยู่ทุกวันนี้ไม่ได้ถูกสร้างภายในวันเดียว แต่สะสมมาจากอดีตทั้งนั้นครับ...”

ไม่ว่ากาลเวลาจะเปลี่ยนไปแค่ไหน หากตราบใดที่ “คน” ยังไม่ลืม “รากเหง้า” ของตน... ตราบนั้นความเป็น “ไทย” และความเป็น “ชาติ” จะคงเข้มข้นอยู่ในจิตวิญญาณและสายเลือดของผู้คน โดยมีอาจถูกทำลายลงด้วยความ “ทันสมัย” ...นี่เองคือความหมายของ “**ความเจริญที่ยั่งยืน...**” ที่นายกเทศมนตรีเมืองท่าข้ามนาม ทศพล งานไพโรจน์ตระหนักในห้วงคำนึงเสมอมา

พูนพิน... ถิ่นศึกษาสู่ออนาคต

ไม่มีใครปฏิเสธว่า การศึกษาคือเครื่องมือ “สร้างคน” ผู้ที่ทำหน้าที่สร้าง “คน” ให้เป็นคนโดยสมบูรณ์ ซึ่งเราเรียกว่า “ครู อาจารย์” จึงมีการกิจที่ไม่ธรรมดา...

วิทยาลัยตาปี

โดยเฉพาะครู อาจารย์แห่งอำเภอพูนพิน นับได้ว่าเป็นผู้มีคุณอนันต์ต่อสังคมไทย ด้วยพูนพินเป็นถิ่นกำเนิดและพุ่มพักบุคคลสำคัญๆ ของบ้านเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศมากมายหลายท่าน ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน

วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิชัยสุวรรณภูมิ
ผู้สร้างรากฐานการศึกษาด้านวิชาชีพ แก่ชาวพูนพิน

โดยเฉพาะวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิชัยสุวรรณภูมิ หรือในชื่อเดิมว่า “โรงเรียนช่างกลสุราษฎร์ธานี” ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2520 นับเป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกที่สร้างรากฐานความรู้ด้านวิชาชีพเฉพาะทางให้แก่ชาวพูนพิน โดยเริ่มต้นเปิดการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างยนต์ ต่อมาได้มีการพัฒนาทางวิชาการตามลำดับ จนได้รับการรับรองมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับดีในปี พ.ศ. 2546 และปี พ.ศ. 2551 ในปีถัดมาจึงได้ลงนามความร่วมมือกับ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) จัดการศึกษา ระดับทวิภาคี (Dual Vocational Education System) ในระดับ ปวช.ขึ้น โดยผู้ที่เข้าศึกษาในโครงการนี้จะได้รับทุนเรียนฟรี ทั้งนี้รัฐบาลจ่ายงบประมาณค่าเล่าเรียนให้กับนักศึกษา ร้อยละ 70 และบริษัทซีพี ออลล์ จ่ายเงินค่าเล่าเรียนอีกร้อยละ 30 นอกจากนี้ นักศึกษายังมีรายได้จากการฝึกประสบการณ์จริงที่ร้านเซเว่นอีเลฟเว่นในระหว่างเรียนปีละ 4,000 – 70,000 บาท เมื่อจบการศึกษาแล้วต้องเข้าปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานของร้านเซเว่นอีเลฟเว่นต่อไป

ด้วยปรัชญาของสถาบันที่ก่อตั้งขึ้นด้วยแรงศรัทธาต่อการศึกษาเพื่อเยาวชนผู้มีใจรักทางเทคโนโลยี ให้มีโอกาสเล่าเรียนเสมอกัน และเพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ สถาบันจึงมีจุดมุ่งหมาย “ปั้น” เยาวชนชาวพูนพินและสุราษฎร์ธานีให้เป็นผู้ “มองการณ์ไกล ใฝ่ดี ใฝ่รู้ สู้งานยาก” โดยยึดหลักการทำงาน 2 ประการคือ การบุกเบิก แสวงหา ทำนุบำรุง

การถ่ายทอดความรู้ทางเทคโนโลยีอย่างเต็มความสามารถ และการสร้างคุณธรรมให้นักศึกษาเพื่อเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา ศีลธรรม และการเสียสละ

ตลอดเวลากว่า 30 ปีที่ผ่านมา แม้จะท้าทายที่ปลูกปั้นเยาวชนให้ประสบความสำเร็จในชีวิตและตั้งมั่นอยู่ในความดีมาตั้งแต่รุ่นเล่า แต่ในการก้าวสู่ทศวรรษที่ 4 วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิชัยสุวรรณภูมิก็ไม่หยุดยั้งการพัฒนาเพียงเท่านั้น หากยังผลักดันเยาวชน “เมืองคนดี” ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม สมดังนามจังหวัด โดยได้วางเป้าหมายว่าจะผลิตบุคลากรของชาติที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อรองรับการก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนต่อไป

ดร.วีรวัฒน์ วรรณศิริ ผู้อำนวยการ

วิทยาลัยตาปี

ผู้ผลักดันการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาสู่
มิติใหม่แห่งอนาคต

สถาบันการศึกษาอีกแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ด้วยกำลังจะก้าวมาเป็นตำนานหน้าใหม่ของอำเภอพุนพินก็คือ “วิทยาลัยตาปี” ภายใต้การนำของ **ดร.ขวัญดี ศรีโพธิ์โรจน์** นักบริหารการศึกษารุ่นใหม่ อธิการบดีคนปัจจุบัน

วิทยาลัยตาปีหรือว่าที่ “มหาวิทยาลัยตาปี” ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 โดย “**อาจารย์วรท ศรีโพธิ์โรจน์**” อดีตอธิบดีอัยการเขต 8 ด้วยวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มีสถานศึกษาเฉพาะทางในระดับอุดมศึกษา และเพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ รองรับความเจริญของบ้านเมืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยในช่วงเริ่มก่อตั้งได้เปิดการเรียนการสอนวิชาเฉพาะทางในระดับปริญญาตรีเพียง 1 สาขา คือ คณะบริหารธุรกิจ จากนั้นจึงก่อตั้งคณะอื่นๆ ในระดับปริญญาตรี 7 สาขาวิชา ระดับปริญญาโท 3 สาขาวิชา และระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ปัจจุบันวิทยาลัยได้ดำเนินการขยายขยายสถานที่และพัฒนากิจการการสอนไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ดังที่ ดร.ขวัญดี เล่าว่า...

“ด้วยปณิธานของท่านผู้ก่อตั้งซึ่งเป็นนักกฎหมายที่มีจรรยาบรรณทางวิชาชีพสูง วิทยาลัยตาปีจึงไม่ใช่สถานศึกษาที่มุ่งค่ากำไร แต่เรามุ่งเน้นไปที่การพัฒนางานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมประชาชนมีศักยภาพเสมอมา และเพื่อรองรับความเจริญเติบโตของภูมิภาคอาเซียนในวันข้างหน้า วิทยาลัยตาปีจึงเน้นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความรู้รอบรู้ในเรื่องเทคโนโลยี นวัตกรรม และภาษา นอกจากนี้ ยังสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้นำความรู้ที่เรียนมาไปปฏิบัติเพื่อความเข้าใจที่จับต้องได้ ตลอดจนรู้จักวางแผนการทำงานเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ โดยสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีด้วย อย่างไรก็ตาม วิชาการศึกษาต่างๆ ที่ปรับปรุงนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และบรรทัดฐาน

ดร.ขวัญดี ศรีโพธิ์โรจน์ อธิการบดี

วิทยาลัยตาปี กับการทำกิจกรรมเพื่อสังคม

ของสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวคิดและหลักคำสอนต่างๆ ในพุทธศาสนา และสอดแทรกพื้นฐานของความเป็นภูมิภาคด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้ประเทศของเราสามารถยืนอย่างแข็งแกร่งในสังคมอาเซียนและสังคมโลกได้ค่ะ”

ด้วยพลังความมุ่งมั่นของสถาบันทั้งสองแห่ง และปณิธานของบรรดาคณาจารย์ จึงเชื่อได้ว่าอำเภอพุนพินจะสามารถส่งเสริมจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เป็นถิ่นศึกษาแห่งอนาคตของภาคใต้ตอนบนได้ในอนาคตอันใกล้

อาจารย์สงวน มงคลศรีพันธุ์ เลิศ ประธานศูนย์ฯ

แบบอย่างของศูนย์เรียนรู้ เพื่อความเจริญยั่งยืนของคนไทย

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า พลพวงของการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยนั้น มิได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแง่บวกเพียงด้านเดียว หากยังได้ก่อให้เกิดผลในแง่ลบด้วย

โดยเฉพาะปัญหาของประชาชนในชนบท ที่เปรียบเหมือนกระดูกสันหลังของชาติที่กลายเป็นผู้ไม่อาจพึ่งพาตนเองได้เหมือนวันเก่าก่อน หากต้องแขวนชีวิตและความหวังไว้กับตลาดและพ่อค้าคนกลาง จนก่อให้เกิดการเกษตรที่ผิดวิธี สร้างความเสื่อมโทรมแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ศักยภาพของคนไทยโดยรวมตกต่ำลงและห่างไกลจากคุณภาพชีวิตที่ดี อีกทั้งภูมิปัญญาล้ำค่าที่บรรพบุรุษสั่งสมมาก็ถูกหลงลืมจนแทบสิ้นสูญ

แต่นับเป็นโชคดีของคนไทยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงพระปรีชาสามารถ ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานปรัชญา **“เศรษฐกิจพอเพียง”** อันเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกร ด้วยทรงเห็นว่าเป็น

หนทางที่จะช่วยให้ประเทศและประชาชนรอดพ้นวิกฤติ และดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืน โดยรัฐบาลได้น้อมนำแนวพระราชดำรินี้ไปใช้บริหารแผ่นดิน และผลักดันนโยบายการกระจายองค์ความรู้เพื่อการปฏิบัติแก้ปัญหาอย่างจริงจังทั่วประเทศ...

เช่นเดียวกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่คณะบริหารจังหวัดต่างให้ความสำคัญปรัชญาอันมีค่านี้ จึงได้มีมติให้นำพื้นที่หลายแห่งมาสร้างเป็นศูนย์เรียนรู้วิถีแห่งความพอเพียง โดยมีพื้นที่หมู่ที่ 3 ตำบลตะพาน อำเภอพุนพิน เป็นหนึ่งในนั้น ...

เดิมบริเวณนี้มีพื้นที่ 15,000 ไร่ และเคยเป็นที่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงเสด็จเยือนของพระมหากษัตริย์ ต่อมาบริษัทเกษตรกรรมน้ำมันไทย จำกัด ได้

รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่ทำประโยชน์ด้วยการปลูกปาล์มน้ำมัน และภายหลังได้รับสวนปาล์มน้ำมันซึ่งอยู่ติดกับคลองชิงโสมมาเพิ่มอีกประมาณ 1,300 ไร่ เพื่อทดลองปลูกส้มโชกุนตามแบบอย่างสวนส้มไร่นาธรรมชาติจังหวัดเชียงใหม่ เป็นที่มาให้สถานที่แห่งนี้มีชื่อว่า **“วังโชกุน”** ต่อมาในวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้มีมติกรม. ให้นำที่ดินสวนส้มมาจัดสรรแก่ประชาชนเพื่อทำการเกษตร สหกรณ์การเกษตรตะพานเมืองใหม่ จำกัด ซึ่งเป็นผู้ดูแลพื้นที่จึงได้เข้ามาดำเนินการแบ่งที่ดินให้ประชาชนคนละ 1-2 ไร่และกันพื้นที่ไว้ราว 25 ไร่ เพื่อจัดทำเป็นศูนย์เรียนรู้ มีชื่อว่า **“ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนแบบพอเพียงเพื่อแก้จนคนสหกรณ์”** มี **นายวิทยา ศรีภิรมย์มิตร** เป็นประธานสหกรณ์ฯ มี **อาจารย์ สงวน มงคลศรีพันธ์** เป็นประธานศูนย์ฯ ทั้งนี้อาจารย์ได้เล็งความเป็นมาและการทำงานว่า....

“ศูนย์เรียนรู้แห่งนี้เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเรื่องที่ดินทำกินของประชาชน สืบเนื่องจากชาวบ้านต้องการที่ดินครอบครัวละ 10 ไร่ แต่ **ท่านอดีตผู้ว่าฯ ดำริ บุญจริง** เห็นว่าเมื่อรวมหลายครอบครัวแล้ว รัฐจะต้องหาที่ดินจำนวนมากมหาศาล ซึ่งเป็นเรื่องยากมากที่จะปฏิบัติ แล้วปัญหาเรื่องนี้ก็ยืดเยื้อมาจนถึงสมัย **ท่านผู้ว่าฯ อิระยูห์ เอี่ยมตระกูล** ท่านจึงมีแนวคิดว่าจะต้องนำเอา **“เศรษฐกิจพอเพียง”** เข้ามาแก้ปัญหา โดยในเบื้องต้นท่านได้เดินทางไปดูงานที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่จังหวัดกระบี่ซึ่งผมทำอยู่ เพื่อหาแนวทางว่าควรจะให้ที่ดินแก่ชาวบ้านเท่าไรจึงเหมาะสม ในที่สุดก็ได้ข้อสรุปว่าคนละ 2 ไร่ แต่ชาวบ้านไม่พอใจ เพราะไม่เข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถทำให้ที่ดินผืนเล็กๆ ให้เป็นที่ทำกินที่สมบูรณ์ได้จริง และขาดความเข้าใจว่ารัฐให้ที่ดินมาทำกิน ไม่ใช่ให้เอาไปขาย ท่านก็เลยส่งชาวบ้านที่ไม่เข้าใจไปอบรมกับผมที่กระบี่ทั้งหมด 8 รุ่นๆ ละ 100 คน ปัญหาจึงเริ่มคลี่คลาย แต่ก็ยังไม่หมดไปเสียทีเดียวทางจังหวัดจึงจัดทำศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจ

พอเพียงขั้นที่หนึ่ง เพื่อสร้าง **“ต้นทุนทางปัญญา”** ให้แก่ชาวบ้าน

เราทำพิธีเปิดศูนย์ไปเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2554 เริ่มแรกผมสร้างพื้นที่เป็นตัวอย่างใน 8 องค์ความรู้ หลักสูตรสำคัญที่เราสอนก็คือ **“ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย”** หลังจากนั้นก็ขยายผลเข้าไปในชุมชน ตอนนั้นขยายไป 27 แปลงเพื่อเป็นโครงการนำร่อง แต่ละแปลงมีองค์ความรู้ไม่เหมือนกัน เพื่อเป็น **“ต้นฉบับ”** ให้ผู้ศึกษา **“ดูได้ จับต้องได้ ถ่ายทำได้”** ว่าเศรษฐกิจพอเพียงช่วยชาวบ้านอย่างไร และเรามีโฮมสเตย์สำหรับคนที่ต้องการศึกษาด้วย โดยท่านนายอำเภอพุนพินได้ประสานเรื่องการมอบพื้นที่ให้ประชาชนแล้ว จัดสรรได้ 81 แปลง ซึ่ง **ท่านผู้ว่าฯ เชิดศักดิ์ ชุขศรี** เป็นผู้มอบสัญญาเช่าให้แก่ประชาชน

ในการทำงานทางศูนย์ฯ ได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากสหกรณ์ฯ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน โดยเฉพาะท่านนายอำเภอ ซึ่งเป็นผู้ที่มิบทบาทอย่างมากในการดึงใจชาวบ้านและแก้ปัญหาต่างๆ เวลาติดขัดผมก็นำเรียนปัญหาไปยังนายอำเภอ ท่านก็ลงมาดูแลประสานงานให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ เราจะเดินเข้าไม่ได้ เพราะไทยกำลังก้าวสู่ความเป็นสมาคมอาเซียน

ถ้าชาวบ้านยังขาดต้นทุนทางปัญญา ประเทศจะเกิดวิกฤติด้านแหล่งอาหาร ที่ดินของประเทศจะหมดไปเพราะต่างชาติมาแย่ง โดยปริยายผ่านระบบการค้าเสรีที่จะเข้ามางานก้าวต่อไปของเราก็คือ การผลักดันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่อุดมการณ์ของประชาชนโดยสร้างให้เกิด 3 ช. คือ **“ชอบ”** ในหลักการเศรษฐกิจพอเพียง แล้วจึง **“เชื่อ”** ว่า มีประโยชน์จริงและนำไปปฏิบัติ จากนั้นผลสำเร็จของการปฏิบัติจะก่อให้เกิด ช.สุดท้ายคือ **“ช่วย”** เพื่อให้คนไทยทั้งชาติมีความสำเร็จร่วมกันครับ...”

วันนี้ **“ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนแบบพอเพียง เพื่อแก้จนคนสหกรณ์”** ถือเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสานที่เข้มแข็งด้วยความร่วมมือร่วมใจที่ดีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ซึ่งเกิดจากการประสานการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของผู้นำชุมชนและคณะบริหารอำเภอ ศูนย์แห่งนี้จึงมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนวิถีชีวิตของเกษตรกรให้เกิดกระบวนการคิดแบบมีปัญญามีเพียงชาวพุนพิน และชาวสุราษฎร์ธานีเท่านั้น หากยังรวมไปถึงเกษตรกรในจังหวัดใกล้เคียงอีกด้วย...

พูนพิน... เมืองหน้าด่าน สู่อาเซียนตอน

3

เป็นของคนพุนพิน ดินแดนแห่งวันรุ่ง... พรงนี้

การสร้างเมืองให้มีความเจริญอย่างยั่งยืนนั้นมิอาจสร้างได้จบสิ้นเพียงวันเดียว... หากต้องมีการสังสมวิวัฒนาการทางสังคมและจิตวิญญาณของชุมชน ไปพร้อมๆ กับการวางแผนการพัฒนาอย่างรอบด้าน คณะบริหารอำเภอพุนพินจึงได้มีการวางแผนการพัฒนาสู่อำเภอนาคต ดังที่นายไพศาล ตรีธัญญา นายอำเภอพุนพิน ได้ออกเล่าถึงเป้าหมายของการพัฒนาไว้ว่า...

อำเภอแห่งการท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์

“ถ้าจะพูดง่ายๆ ผมอยากเรียกแผนพัฒนาอำเภอพุนพินว่าเป็น **“ความฝันของคนพุนพิน”** ครับ ฝันในที่นี้ไม่ใช่ความคิดเพื่อเจ้า แต่เป็นความหวังที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริงว่าบ้านของเราจะเดินต่อไปในอนาคตอย่างไร ซึ่งวันนี้เรามีฝันหลายประการครับ...

ประการแรก เนื่องจากพุนพินเป็นเมืองทางผ่านสู่ตัวเมืองสุราษฎร์ฯ และอ่าวบ้านดอนเรามีถนนสายสำคัญ 2 เส้นตัดผ่านจึงทำให้เกิดการแบ่งพื้นที่อำเภอเป็น 3 เลี้ยวซึ่งมีความโดดเด่นต่างกันครับ ทางตอนเหนือที่มีทางหลวงสาย 417 ตัดผ่านนั้น ถือเป็นพื้นที่ที่ทรงคุณค่าแห่งอดีตและเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนพุนพิน เพราะมีโบราณสถานสำคัญคือ เขาศรีวิชัย และเขาพระอาณนที ขณะเดียวกันบริเวณพื้นที่ติดทะเลนั้นก็ยังมีป่าชายเลนขนาดใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดในประเทศ จึงเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติที่ดีที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งแห่งใหม่ของวิทยาลัยตาปี ซึ่งกำลังดำเนินโครงการจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัย อันจะส่งเสริมให้สุราษฎร์ธานีกลายเป็นศูนย์กลางการศึกษาที่ยิ่งใหญ่ของภาคใต้ตอนบนในไม่ช้า ส่วนทางฝั่งท่าข้ามก็มีจุดเด่นที่ความผสมผสานของสังคมเมืองที่ทันสมัยกับประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญ

อย่างยิ่งต่อจังหวัด มีแม่น้ำสองสายไหลผ่าน มีบ่อน้ำพุร้อน ซึ่งสามารถส่งเสริมเป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้หลากหลาย ทางฝั่งใต้ของอำเภอนั้นก็เป็นเขตอุตสาหกรรมเกษตรที่มีความสำคัญมากต่อจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปาล์มน้ำมัน และยางพารา

จากที่ผมเล่ามาจะเห็นได้ว่า พุนพินเป็นดินแดนที่มีความพิเศษตรงที่มีความผสมผสานอย่างลงตัวระหว่างคุณค่าของความเก่าแก่แห่งอดีตและความทันสมัย คณะบริหารอำเภอจึงได้มุ่งเป้าไปที่การพัฒนาจุดเด่นที่เรา มีอยู่นี้ให้โดดเด่นยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้อำเภอพุนพินก้าวขึ้นไปเป็นแหล่งท่องเที่ยวด่านแรกก่อนที่จะเข้าสู่ตัวเมืองสุราษฎร์ฯ ในฐานะอำเภอแห่งการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์ครับ”

สังคมทันสมัย บุกทางการคมนาคมแห่งอนาคต

“ฝันที่สองคือ...นอกจากพุนพินจะเป็นอำเภอที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายแล้วยังเป็นที่ตั้งของการคมนาคมขนส่งทุกประเภทด้วย ผมเชื่อว่าการพัฒนาชุมชนให้เป็นสังคมเมืองที่มีความทันสมัย จะช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนสุราษฎร์ธานีเพิ่ม

นายไพศาล ตรีธัญญา

ขึ้น และอีกไม่กี่ปีข้างหน้า สถานีดรถไฟจังหวัดสุราษฎร์ธานีจะมีการบริการรถไฟรางเบา ซึ่งจะให้นักท่องเที่ยวหรือนักธุรกิจก็เดินทางมายังสุราษฎร์ฯได้อย่างสะดวกและรวดเร็วภายในเวลาไม่กี่ชั่วโมง ชาวพุนพินจึงต้องเร่งพัฒนาศักยภาพ หรือกล่าวง่ายๆ ก็คือต้องรักษา **“ของดี”** ที่มีอยู่ให้คงความดีไว้เสมอ ดันเสมอปลาย แต่การรักษาไม่ได้หมายความว่าจำเป็นต้องมีรูปแบบเดิมๆ เราสามารถพัฒนารูปแบบการนำเสนอไปอย่างสร้างสรรค์ให้เหมาะสมสอดคล้องไปกับสังคมยุคใหม่ได้ โดยยังคงรากเหง้าที่ทรงคุณค่าเอาไว้ และต้องสามารถดึงเอา **“ของดี”** เหล่านั้นไปปรากฏต่อสายตานักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เดินทางสัญจรได้

ผมเชื่อว่าเมืองที่ยั่งยืนจะต้องสามารถ **“ส่งเสริม”** และ **“ควบคุม”** ความเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กัน ให้เกิดความพอดี อะไรที่เป็นสิ่งที่สังคมเมืองต้องมีก็ควรต้องมี ทั้งนี้เพื่อสามารถตามทันกระแสโลกที่เดินหน้าไปเร็ว เช่น ห้างสรรพสินค้า ตึกกรมและอาคารใหญ่ที่เป็นแหล่งเศรษฐกิจ อาทิ ศูนย์การแสดงสินค้าต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาขนาดใหญ่ ห้องสมุดหรือพิพิธภัณฑ์ที่มีความทันสมัยเพื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสาร และองค์กรด้านสาธารณสุขโภชนาการสุขก็ต้องถูกพัฒนาไปให้ทันกระแส

โลกด้วยเหมือนกันครับ แต่ความเจริญที่เข้ามา นั้นจำเป็นต้องมีความกลมกลืน และส่งเสริม ให้โบราณสถานตลอดจนความงดงามของ ธรรมชาติที่มีอยู่โดดเด่นยิ่งขึ้น ไม่ใช่ไปบดบัง หรือทำลาย...”

สังคมอุดมปัญญา และเชิดชูบทบาทสตรี

“**ฟันข้อที่สาม** เกี่ยวข้องกับการพัฒนา องค์ความรู้ในด้านต่างๆทั้งที่เป็นภูมิปัญญา ประชาชน และการศึกษาในระบบที่มีความ ทันสมัย

ในเรื่องการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญา นั้น สถานศึกษาและผู้นำชุมชนมีบทบาท อย่างยิ่งครับ คณะบริหารอำเภอเราพยายาม สนับสนุนและขอความร่วมมือให้หน่วยงาน การปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ได้เข้าไป ทำความเข้าใจกับชุมชนและโรงเรียนให้มีการ นำภูมิปัญญาเหล่านี้ไปสอนเด็กๆ เป็นวิชา เสริมประสบการณ์ ซึ่งที่ผ่านมาได้รับความ ร่วมมืออย่างดีครับ แต่ในอนาคตเราก็หวังว่า กระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะสามารถทำให้เยาวชนของเรา เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาเหล่านี้ผ่าน การเรียนรู้ที่เป็นระบบในโรงเรียนอย่าง ต่อเนื่อง ไม่ใช่เป็นเพียงวิชาเลือกหรือวิชาเสริม อย่างที่เป็นอยู่

ส่วนในเรื่องการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญา ให้เป็นมูลค่าเพิ่มนั้น หน่วยงานที่มีบทบาท มากก็คือ**ศูนย์อุตสาหกรรมและพาณิชย์ ทั้งระดับอำเภอและจังหวัด** และ**กองทุน พัฒนาศูนย์อุตสาหกรรมและพาณิชย์** ซึ่งคณะบริหารอำเภอ มีการประสานงานกับหน่วยงานเหล่านี้ อยู่ เสมอ เพื่อส่งเสริมให้ผลงานหรือสินค้าของ ชาวบ้านเป็นที่ยอมรับในเวทีระดับภาคและ ระดับประเทศในทุกโอกาสเท่าที่ทำได้ อีกทั้ง มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำหรือปลอด ดอกเบี้ย ในการดำเนินการหรือพัฒนาผลงาน ซึ่งวันนี้นักภูมิสตรีของเราได้รับความช่วยเหลือ อย่างดีจาก**คุณพรณี เทือกสุบรรณ** คณะ กรรมการกองทุนพัฒนาศูนย์อุตสาหกรรมระดับ จังหวัด นอกจากนี้ เรายังให้ความสำคัญกับ

ศึกษารูปแบบใหม่ เพราะประเทศไทยกำลัง เดินหน้าสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนในอีกไม่กี่ปี ซึ่งจะเปิดโลกทัศน์ด้าน เศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวไปในระดับโลก อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน เยาวชนซึ่งถือเป็น กำลังสำคัญจะต้องถูกพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถทันกับอนาคต อำเภอพุนพินก็มี “วิทยาลัยตาปี” และ “วิทยาลัยเทคโนโลยี ศรีวิชัยสุวรรณภูมิ” ซึ่งเป็นสถานศึกษา ที่มีมาตรฐานสูง และมีส่วนร่วมกับอำเภอใน การทำงานพัฒนาชุมชนพุนพินและจังหวัด เสมอมา เช่น การให้ความรู้เรื่องกฎหมายแก่ ชาวบ้านและเยาวชนภายใต้การนำของ **ดร.โกเมศ ขวัญเมือง** คณบดีคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยตาปี และยังมีโครงการอื่นๆ อีก

มากมายที่เกิดจากความมุ่งมั่นของนักศึกษา และการผลักดันของคณาจารย์ทั้งสอง วิทยาลัย เราจึงมีความฝันร่วมกันว่าในอนาคต อำเภอพุนพินและจังหวัดสุราษฎร์ฯ จะกลายเป็นศูนย์กลางการศึกษาที่ทันสมัยของ ภาคใต้ตอนบนเป็นที่ผลิตคนคุณภาพป้อน ให้กับประเทศต่อไป

คุณพรณี เทือกสุบรรณ

อำเภอตัวอย่างด้านการรักษา

ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและความสะอาด

“ฝันข้อที่สี่... เมื่อพุนพินเป็นเมือง “ชุมทาง” ที่มีนักท่องเที่ยวตลอดจนผู้เดินทางสัญจรเป็นจำนวนมาก ประกอบกับเราเป็นแหล่งท่องเที่ยว เรื่องการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและความสะอาดจึงเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่คณะบริหารอำเภอให้ความสำคัญมากครับ

ด้านสิ่งแวดล้อมนั้นเราให้ความสำคัญกับการดูแลป่า เพราะพุนพินตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มปากแม่น้ำจึงมักประสบปัญหาอุทกภัย ขณะเดียวกันบรรยากาศโลกก็แปรปรวนไปจนคาดเดาได้ยาก ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าผลพวงหนึ่งมาจากการตัดไม้ถางป่าเพื่อทำการเกษตร ทั้งสวนยางพารา สวนปาล์ม ซึ่งไม่เหล่านี้นี้ไม่มีรากแก้ว หลังจากที่เราประสบปัญหาอุทกภัยครั้งร้ายแรงที่สุดในรอบ 70 ปี เมื่อปลายเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 คณะบริหารจังหวัดจึงได้ประสานการแก้ไขและป้องกันปัญหาตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งถือเป็นวาระแห่งชาติ พร้อมกันนั้นก็เน้นย้ำหน่วยงานระดับอำเภอและตำบลให้มีการซักซ้อมการเตือนภัย และให้ความรู้ประชาชนว่าจะช่วยเหลือตนเองหรืออยู่กับน้ำอย่างไรให้ปลอดภัย โดยคณะบริหารอำเภอพุนพินได้ทำงานอย่างหนักร่วมกับ อบต. ต่างๆ และเทศบาลเมืองท่าข้ามตลอดจน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมด้วยองค์กรภาคเอกชนและมูลนิธิต่างๆ เพื่อสร้างอาสาสมัครประชาชนและรณรงค์ให้ชาวบ้านรักษาและปลูกป่าไม้ทดแทนบนภูเขาและพื้นที่โดยรอบ โดยได้จัดให้มีธนาคารต้นไม้ที่มีรากแก้วอยู่ทุกตำบล นอกจากนี้ยังจัดการรณรงค์ให้ชาวบ้านปลูกหญ้าแฝกซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริเพื่อกันดินถล่ม มีการประกวดพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกและมอบรางวัลให้เป็นขวัญและกำลังใจ ทั้งสองโครงการนี้เป็นเรื่องที่คณะอำเภอต้องติดตามต่อเนื่อง เพราะหมายถึงอนาคตของลูกหลานพุนพินและชาวสุราษฎร์ฯ เนื่องจากการปลูกไม้ใช้สอยที่มีรากแก้วไม่เพียงจะช่วยยึดหน้าดิน

เอาไว้เวลาเกิดพายุ แต่ยังช่วยซับและชะลอน้ำไม่ให้ไหลบ่าลงมาท่วมรุนแรงอย่างที่เคยเป็น และยังนำไม้ไปใช้ประโยชน์ได้อีกด้วย นอกจากนี้คณะบริหารอำเภอยังได้ส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์ป่าชายเลน แม้ปัจจุบันตำบลลิเล็ดจะถูกยกให้เป็นชุมชนตัวอย่างในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในระดับโลกแล้วก็ตาม แต่เรายังต้องดำเนินการรณรงค์ต่อเนื่องโดยใช้กลไกของการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือครับ ก็หวังไว้ในอนาคตลิเล็ดจะกลายเป็น “มหาวิทยาลัยธรรมชาติ” ที่ชาวไทยภูมิใจ

ในด้านความสะอาดของท้องถิ่น ในอนาคตอันใกล้ทางอบต.ท่าโรงช้าง จะมีสถานที่เก็บและคัดแยกขยะขนาดใหญ่ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาขยะได้มาก ไม่เพียงแต่เฉพาะอำเภอพุนพินเท่านั้นนะครับ แต่ยังช่วยลดปัญหาขยะของอำเภอเมืองด้วย ที่สำคัญก็คือจะมีการ

ผลิตสิ่งที่เป็นผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ย หรือการผลิตไฟฟ้าจากขยะดังกล่าว เป็นการบริหารงานครบวงจร โดยขณะนี้คณะบริหารอำเภอได้ประสานเตรียมพื้นที่เรียบร้อยแล้ว จากนั้นในขั้นตอนต่อไปจะมีการเปิดให้เอกชนเข้ามาลงทุนผลิตกระแสไฟฟ้าหรืออื่นๆ เป็นลำดับครับ”

ประตูเมือง และตลาดน้ำ เครื่องมือท่องเที่ยวใหม่ของอนาคต

“เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนทั่วไปได้รู้จักพุนพินมากยิ่งขึ้น ทางคณะบริหารอำเภอจึงมีแผนสุดท้ายว่า...ในอนาคตพุนพินจะมี “ประตูเมือง” ซึ่งตั้งอยู่ตรงทางเข้าอำเภอทั้ง 2 ฝั่ง คือฝั่งศรีวิชัย และฝั่งท่าข้าม ทั้งนี้เพื่อเป็นด่านแรกที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจว่าพุนพินนั้น “มีดี” มากกว่าที่จะเดินทางผ่านไปเฉยๆ นอกจากนี้ เรายังมีแผนว่าจะฟื้นฟูความ

คึกคักของตลาดท่าข้าม ที่ถือเป็นศูนย์กลางการค้าส่งภาคการเกษตรที่มีความสำคัญต่อจังหวัดและภูมิภาคมาช้านานให้กลับมามีบทบาทเหมือนในอดีต ด้วยการผลักดันให้เกิด “ตลาดน้ำ” พวกเราเชื่อมั่นว่าทั้งสองโครงการที่ว่ามานี้ จะเป็นเครื่องมือที่ดีด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัด แต่เนื่องจากเป็นโครงการใหญ่จึงต้องได้รับความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชนจึงจะเกิดความสำเร็จได้ครับ ระหว่างนี้คณะบริหารอำเภออยู่ในระหว่างการจัดทำโครงการเพื่อนำเสนอและผลักดันให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมตามลำดับต่อไป

ผมเชื่อมั่นว่าฝันของคนพุนพินทั้งหมดที่ผมพูดมาจะไม่ใช่แค่ความฝัน หากเราทุกคนร่วมมือกันทำเพื่อส่วนรวมครับ...”

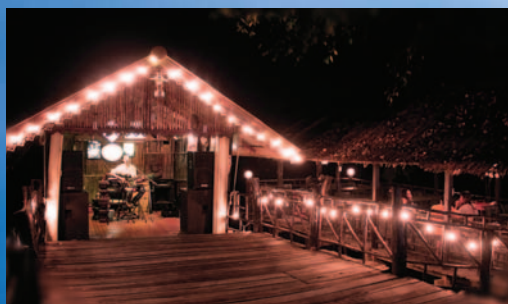
Directory & Food

โรงแรม ดิโอวาลีย์ 1/4 หมู่ 4 ต.ท่าโรงช้าง อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี โทร : 0 7735 7311-2 แฟกซ์ : 0 7735 7314 www.thevalleyhotel.com

ร้านอาหาร ด.ช่างโรงไฟฟ้าสุราษฎร์ธานี ต.เขาคัวควาย โทร : 08 0529 6111 เปิดบริการ 10.00-22.00 น. 11.00-20.00 น. ปิดทุกวัน ที่ 16,17 ของเดือน

ร้านระเนงน้ำ อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี โทร : 0 7724 0373, 08 1956 7276 เปิดบริการ 10.00-23.00 น.

ร้านสองแควซฟู้ด ต.ท่าข้าม อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี โทร : 08 6478 0731 เปิด 11.00-20.00 น.

ร้านหาดพุนดวง ต.ท่าข้าม อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี โทร : 0 7731 9751 เปิด 11.00-20.00 น.

ร้านเรือนไม้เคียง 158 หมู่ 3 ต.หนองไทร อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี โทร. 0 7744 1355

ร้านเมืองเก่าชุมชนคนศรีวิชัย โทร. 08 1082 9893

สละลอยแก้ว (ขายส่ง) โทร. 08 1082 9893

ร้านบ้านโกนา โทร. 0 7731 2848

ร้านหัวเจ้าเล็กข้าวมันไก่ โทร. 0 7731 1845

ร้านป่าเล็กข้าวมันไก่ โทร. 0 7731 1536

ร้านข้าวแกงแม่เล็ก โทร. 08 4052 4208

ร้านทิวบ้านขึ้น โทร. 0 7731 1805, 08 6942 0031

ร้านกล้วยเตี่ยวโกเลี้ยง โทร. 08 4185 1477

ร้านแม่อูไร ข้าวหน้าเบ็ด โทร. 08 4056 9553

ที่ว่าการอำเภอพุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี ถ.จุลจอมเกล้า ต.ท่าข้าม อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี 84130

แฟกซ์ 0 7731 2608 E-mail : info@amperphunphin.go.th

กองบิน 7

ตำรวจภูธรภาค 8

ท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานี

สถานีรถไฟสุราษฎร์ธานี อำเภอพุนพิน

สถานีขนส่ง ถนนสุราษฎร์ธานี-พุนพิน

สำนักงานเทศบาลเมืองท่าข้าม

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพุนพิน

สำนักงานเกษตรอำเภอพุนพิน

สำนักงานสรรพากรพื้นที่อำเภอพุนพิน

สำนักงานท้องถิ่นอำเภอพุนพิน

สถานีตำรวจภูธรพุนพิน

สถานีตำรวจภูธรบางมะเตือ

สำนักงานสัสดีอำเภอพุนพิน

สำนักงานที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี สาขาพุนพิน

ศูนย์บริการการศึกษาแบบระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพุนพิน

โทร. 0 7731 2608

โทร. 0 7726 8200

โทร. 0 7731 1902

โทร. 0 7744 1230

โทร. 0 7731 1213

โทร. 0 7720 0032-3

โทร. 0 7731 1833

โทร. 0 7731 1780

โทร. 0 7731 1355

โทร. 0 7731 1204

โทร. 0 7731 5023

โทร. 0 7731 1250

โทร. 0 7744 3035

โทร. 0 7731 3011

โทร. 0 7731 1022

โทร. 0 7731 1800

Phunphin District

www.phunphin.com

